

INFORME 29/2013

Àrea de Continguts

Barcelona, 19 d'abril de 2013

La representació de les dones a la televisió.

Informe sobre la diversitat i la igualtat

ÍNDIX

1.	Mètode d'estudi	12
1.1	Objecte de l'informe.....	14
1.2	Disseny de l'estudi.....	14
1.3	Mostra.....	15
1.3.1	Teleinformatius	16
1.3.2	Altres programes de no-ficció.....	17
1.3.3	Programes de ficció.....	18
1.4	Definició de conceptes	20
1.5	Definició dels eixos de diversitat	25
1.5.1	Variables específiques aplicades als personatges principals	27
1.6	Estructura de l'informe	28
2.	Presència de les dones als teleinformatius.....	32
2.1	Inserts dels actors segons la variable sexe	32
2.2	Edat dels actors segons la variable sexe.....	34
2.3	Identificació dels actors segons la variable sexe	36
2.4	Origen percebut dels actors segons la variable sexe	37
2.5	Procedència dels actors segons la variable sexe	39
2.6	Diversitat funcional dels actors segons la variable sexe.....	41
2.7	El rol social dels actors.....	42
2.7.1	Actors polítics i actors socials	42
2.7.2	Agrupacions d'actors socials	44
2.7.3	<i>Altres</i> actors. Subagrupacions	46
2.7.4	<i>Actors culturals</i> . Subagrupacions.....	48
2.7.5	El rol en diferents àmbits socials segons la variable sexe.....	49
2.8	Temàtica de la intervenció dels actors segons la variable sexe	57
3.	Presència de les dones als altres programes de no-ficció. Debats i entrevistes	64
3.1	Intervencions dels actors segons la variable sexe.....	64
3.2	Edat dels actors segons la variable sexe	65
3.3	Origen percebut dels actors segons la variable sexe	67

3.4	Procedència dels actors segons la variable sexe	69
3.5	Diversitat funcional dels actors segons la variable sexe.....	71
3.6	El rol social dels actors.....	72
3.6.1	Actors polítics i actors socials	72
3.6.2	Agrupacions d'actors socials.....	74
3.6.3	<i>Altres</i> actors. Subagrupacions	76
3.6.4	<i>Actors culturals</i> . Subagrupacions.....	78
3.6.5	El rol en diferents àmbits socials segons la variable sexe	80
4.	Presència de les dones en els programes de ficció.....	90
4.1	Edat de les dones.....	91
4.2	Orientació sexual de les dones	93
4.3	Tipus de personatge de les dones	94
4.4	Origen percebut de les dones	95
4.5	Procedència de les dones	95
4.6	Diversitat funcional de les dones.....	96
4.7	Rol social de les dones	96
4.7.1	Agrupacions.....	96
4.7.2	Malaltia de les dones.....	98
4.7.3	Problemàtica social de les dones.....	100
4.7.4	Llengua de comunicació de les dones	104
4.7.5	Descripció dels personatges principals	105
5.	La representació de les dones a la televisió. Conclusions.....	112
5.1	Introducció	112
5.2	Dades demogràfiques de Catalunya en relació amb les dones.....	113
5.3	La presència de les dones a la televisió	113
5.4	L'edat de les dones	115
5.5	Origen percebut i procedència	115
5.6	Diversitat funcional	116
5.7	El rol de les dones en la programació de no-ficció (teleinformatius i debats i entrevistes)	117
5.7.1	Esfera privada i esfera pública	117

5.7.2	Les dones en l'àmbit polític	118
5.7.3	Les dones en l'àmbit social	121
5.7.4	Temes i notícies en els teletinformatius	122
5.7.5	El rol en diferents àmbits socials segons la variable sexe	124
5.8	El rol de les dones en la programació de ficció.....	125
5.8.1	Anàlisi dels personatges principals de la ficció	126

Índex de quadres

- Quadre 1. Teleinformatius. Nombre d'inserts analitzats per canal
- Quadre 2. Altres programes de no-ficció. Intervencions d'actors en debats i entrevistes i programes analitzats
- Quadre 3. Programació de ficció. Emissions i personatges analitzats
- Quadre 4. Definició de les agrupacions d'actors socials
- Quadre 5. Definició de les subagrupacions de les agrupacions no polítiques
- Quadre 6. Definició dels eixos d'anàlisi
- Quadre 7. Variables específiques aplicades als personatges principals
- Quadre 8. Actors segons la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 9. Durada mitjana de l'insert en funció de les variables *edat aparent* i sexe
- Quadre 10. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 11. Actors en funció de les variables sexe i *edat aparent*. Nombre d'inserts
- Quadre 12. Actors identificats o no en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 13. Variable sexe segons l'origen percebut. Nombre d'inserts
- Quadre 14. Origen de les persones percebudes com a *no blanques*. Nombre d'inserts
- Quadre 15. Persones immigrades i no immigrades. Nombre d'inserts
- Quadre 16. Procedència de les persones. Nombre d'inserts
- Quadre 17. Persones amb discapacitat. Nombre d'inserts
- Quadre 18. Variable sexe i participació com a actors polítics i socials. Nombre d'inserts
- Quadre 19. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 20. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 21. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 22. *Actors culturals* segons la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 23. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Nombre d'inserts
- Quadre 24. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 25. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 26. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 27. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit sindical en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 28. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 29. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Quadre 30. Temàtica de la informació segons la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Quadre 31. Temps de paraula dels actors en els 20 ítems informatius amb més temps de notícia en funció de la variable sexe

Quadre 32. Actors segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 33. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 34. Actors en funció de la variable sexe i de l'edat aparent. Nombre d'intervencions

Quadre 35. Variable sexe segons l'origen percebut. Nombre d'intervencions

Quadre 36. Origen de les persones percebudes com a *no blanques*. Origen. Nombre d'intervencions

Quadre 37. Persones immigrades i no immigrades. Nombre d'intervencions

Quadre 38. Procedència de les persones immigrades. Nombre d'intervencions

Quadre 39. Persones amb discapacitat. Nombre d'intervencions

Quadre 40. Variable sexe i participació com a actors polítics o socials. Nombre d'intervencions

Quadre 41. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 42. Dones i homes. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 43. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 44. Actors culturals segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 45. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Nombre d'intervencions

Quadre 46. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 47. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 48. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 49. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit sindical en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 50. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 51. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Quadre 52. Personatges segons les variables *edat aparent* i *sexe* (percentatges respecte del total de dones i d'homes)

Quadre 53. Personatges segons les variables *edat aparent* i *sexe* (percentatges respecte de cada grup d'edat)

Quadre 54. Personatges segons les variables *orientació sexual* i *sexe*

Quadre 55. Personatges segons el tipus de personatge i la variable *sexe*

Quadre 56. Personatges segons les variables *origen percebut* i *sexe*

Quadre 57. Personatges segons les variables *procedència* i *sexe*

Quadre 58. Personatges segons les variables *diversitat funcional* i *sexe*

Quadre 59. Personatges segons les variables *agrupació* i *sexe*

Quadre 60. Personatges segons les variables *malaltia* i *sexe*

Quadre 61. Categorització de la variable *malaltia* per *sexe*

Quadre 62. Personatges segons les variables *problemàtica social* i *sexe*

Quadre 63. Categorització de la variable *problemàtica social* per sexe

Quadre 64. Personatges segons les variables *llengua de comunicació* i sexe

Quadre 65. Personatges principals segons les variables *edat aparent* i sexe

Quadre 66. Personatges principals segons les variables *constitució física* i sexe

Quadre 67. Personatges principals segons les variables *orientació sexual* i sexe

Quadre 68. Personatges principals segons les variables *origen percebut* i sexe

Quadre 69. Personatges principals segons les variables *procedència* i sexe

Quadre 70. Personatges principals segons les variables *diversitat funcional* i sexe

Quadre 71. Personatges principals segons les variables *malaltia* i sexe

Quadre 72. Personatges principals segons les variables *problemàtica social* i sexe

Quadre 73. Personatges principals segons les variables *llengua de comunicació* i sexe

Quadre 74. Personatges principals segons les variables *conducta* i sexe

Quadre 75. Personatges principals segons les variables *nivell de poder* i sexe

Quadre 76. Personatges principals segons les variables *agrupació* i sexe

Quadre 77. Categorització de l'agrupació *altres* per sexe

Quadre 78. Personatges principals segons les variables *activitat remunerada* i sexe

Quadre 79. Personatges principals –amb activitat remunerada– segons les variables *tipus de feina* i sexe

Quadre 80. Personatges principals segons les variables *tasques de la llar* i sexe

Quadre 81. Personatges principals segons les variables *responsable de la cura d'altres persones* i sexe

Índex de figures

- Figura 1. Actors segons la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 2. Durada mitjana de l'insert en funció de les variables *edat aparent* i sexe
- Figura 3. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 4. Distribució dels inserts en funció de les variables sexe i *edat aparent*. Percentatge d'inserts
- Figura 5. Actors identificats o no en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 6. Variable sexe segon l'origen percebut. Percentatge d'inserts
- Figura 7. Persones immigrades i no immigrades. Percentatge d'inserts
- Figura 8. Variable sexe i participació com a actors polítics i socials. Percentatge d'inserts
- Figura 9. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts
- Figura 10. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 11. Agrupacions de dones socials. Percentatge d'inserts
- Figura 12. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 13. *Actors culturals* segons la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 14. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Percentatge d'inserts
- Figura 15. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 16. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 17. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 18. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit sindical en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 19. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 20. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 21. Temàtica de la informació segons la variable sexe. Percentatge d'inserts
- Figura 22. Proporció de temps de paraula dels actors en els 15 ítems informatius amb més temps de notícia en funció de la variable sexe
- Figura 23. Actors segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions
- Figura 24. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions
- Figura 25. Distribució dels actors en funció de l'edat i el sexe
- Figura 26. Variable sexe segons l'origen percebut. Percentatge d'intervencions
- Figura 27. Persones immigrades i no immigrades. Percentatge d'intervencions
- Figura 28. Variable sexe i participació com a actors polítics o socials. Percentatge d'intervencions
- Figura 29. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 30. Dones i homes. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 31. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 32. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 33. Actors culturals segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

Figura 34. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Percentatge d'intervencions

Figura 35. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 36. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 37. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 38. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 39. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

Figura 40. Personatges segons la variable sexe

Figura 41. Dones i homes segons la variable *edat aparent*

Figura 42. Edat i sexe dels personatges

Figura 43. Dones i homes segons la variable *orientació sexual*

Figura 44. Dones i homes segons el tipus de personatge

Figura 45. Dones i homes segons la variable *agrupació*

Figura 46. Dones i homes segons la variable *malaltia*

Figura 47. Distribució de persones malaltes segons la variable sexe

Figura 48. Dones i homes segons la variable *problemàtica social*

Figura 49. Distribució de persones amb problemàtica social segons la variable sexe

Figura 50. Categorització de la variable *problemàtica social per sexe*

Figura 51. Dones i homes segons la variable *llengua de comunicació*

Figura 52. Presència de les dones en la programació

Figura 53. Temps de paraula de les dones en el conjunt d'agrupacions d'actors polítics institucionals del 2004 al primer semestre de 2012 (des del gener de 2009, només governs). Dades mensuals i mitjana mòbil (sis darrers mesos)

Figura 54. Temps de paraula de les dones en el conjunt d'agrupacions d'actors polítics de partit del 2004 al primer semestre de 2012. Dades mensuals i mitjana mòbil (sis darrers mesos)

Figura 55. El rol de les dones als teletinformatius

Figura 56. El rol de les dones als debats i a les entrevistes

Figura 57. La imatge de les dones a la programació de no-ficció

Figura 58. La imatge de les dones a la programació de ficció

1. Mètode d'estudi

1.1 Objecte de l'informe

L'informe analitza la representació de les dones a les emissions de televisió a Catalunya durant el primer semestre de l'any 2012.

Aquest informe s'inscriu en el marc de l'estudi de la diversitat i la igualtat a la televisió que té per objectiu examinar en quina mesura la televisió reflecteix la realitat i la diversitat de la societat catalana.

L'estudi es concreta en els eixos de diversitat següents:

- Diversitat funcional
- Edat
- Orientació sexual
- Origen
- Rol social
- Sexe

1.2 Disseny de l'estudi

L'anàlisi estableix unitats i eines d'anàlisi diverses en funció de la tipologia dels programes:

a) Teleinformatius

S'aborda la presència de les dones expressada en freqüència d'aparicions d'inserts i, secundàriament, en temps de paraula. També assenyala el context informatiu de les notícies en les quals intervenen els actors.

b) Altres programes de no-ficció

S'analitza la freqüència d'intervencions de les dones en els debats i en les entrevistes emesos en aquests espais.

c) Ficció

Inclou una anàlisi dels personatges femenins en els programes de ficció de producció pròpia (entesa en els termes que defineix la Llei 22/2005 de la comunicació audiovisual de Catalunya¹) del prestador que els emet.

1.3 Mostra

S'analitza programació emesa durant el primer semestre del 2012. L'aproximació metodològica és diferent en funció de la tipologia de les emissions. Així, s'han definit tres subconjunts de programació: teleinformatius, altres programes de no-ficció i programes de ficció.

En conjunt s'han analitzat:

- 4.431 inserts emesos en teleinformatius.
- 2.690 intervencions d'actors en debats o entrevistes que es corresponen a 783 emissions de programes.
- 357 personatges de ficció de 169 episodis.

Aquestes xifres inclouen els inserts, les intervencions i els personatges de dones i d'homes.

¹ Continguts audiovisuals en què la iniciativa i la responsabilitat de l'enregistrament, o bé la propietat o els drets d'explotació, corresponen al prestador de serveis de comunicació audiovisual que els difon.

1.3.1 Teleinformatius

La mostra inclou els teleinformatius de TV3, TVE a Catalunya, 8tv i Barcelona TV durant el primer semestre del 2012. La determinació de les unitats d'anàlisi a estudiar (les persones que apareixen amb un insert en el teleinformatiu) es realitza a partir d'un mostreig de les unitats de context (les notícies). Aquest procés es realitza en fases:

1. Eliminació dels blocs de titulars i de resum, de la informació d'esports, de la informació de serveis (meteorologia, trànsit i borsa) i de la informació internacional.
2. Sobre la selecció esmentada al punt 1, s'ha definit una mostra aleatòria estratificada per canal, amb una fiabilitat del 99,9% (per a un error màxim admissible del 5%).

Quadre 1. Teleinformatius. Nombre d'inserts analitzats per canal

Canal	Nombre d'inserts
TV3	1.058
TVE a Catalunya	1.340
8tv	868
BTV	1.165
Total	4.431

1.3.2 Altres programes de no-ficció

Inclou programació de no-ficció dels canals d'abast català TV3, el 33 i 8tv emesos durant el primer semestre del 2012. Concretament, s'hi analitzen tots els espais corresponents a les tipologies *altres informatius*, *magazins d'entreteniment*, *programes d'accés social*, *formatius*, *divulgatius*, *documentals* i *religiosos* que tenen una relació temàtica respecte de l'estudi de la diversitat i la igualtat en la societat catalana.²

La mostra inclou les redifusions de programes emesos en un canal diferent, però no les que s'emeten en el mateix canal.

Quadre 2. Altres programes de no-ficció. Intervencions d'actors en debats i entrevistes i programes analitzats

Canal	Títol del programa	Nombre de programes	Nombre d'actors
TV3	<i>Àgora</i>	21	61
	<i>Banda ampla</i>	10	57
	<i>Divendres</i>	118	425
	<i>Els matins</i>	121	1.124
	<i>Signes dels temps</i>	22	60
	<i>Terreny personal</i>	10	42
	<i>Tot un món</i>	44	44
33	<i>Ànima</i>	24	54
	<i>Generació digital</i>	14	27
	<i>L'ofici de l'artista</i>	1	6
	<i>Millennium</i>	23	102
	<i>Parlament</i>	24	19
	<i>Sala 33</i>	25	37
	<i>Singulars</i>	25	28
	<i>Valor afegit</i>	26	24
	<i>Via llibre</i>	23	80
8tv	<i>8 al dia</i>	125	448
	<i>Arucitys</i>	127	52
Total		783	2.690

² D'aquesta manera quedaran fora de la mostra tant els espais de reportatges sobre fets polítics a altres parts del món com els documentals sobre els hàbitats naturals.

1.3.3 Programes de ficció

Comprèn la ficció de producció pròpia, entesa en els termes que defineix la Llei 22/2005 de la comunicació audiovisual de Catalunya,³ de TV3, 33, 3XL i 8tv. L'anàlisi s'ha restringit a la producció pròpia, atès que és la que permet al prestador intervenir directament en la creació de l'obra per introduir-hi elements de promoció de la diversitat, ja sigui en les trames argumentals o en els personatges. S'hi inclouen les pel·lícules per a televisió, les minisèries de televisió i les sèries de televisió amb actors. Cal indicar que la mostra no inclou les sèries de televisió d'animació, ja que requereixen una aproximació metodològica diferent.

La mostra inclou els programes emesos durant el primer semestre del 2012, tot i que, per tal d'oferir una visió completa de les trames argumentals i dels personatges, l'anàlisi s'estén a les emissions del segon semestre d'aquestes obres. A més, s'ha definit una mostra en funció de la periodicitat d'emissió de les obres:

- emissions úniques: totes les emissions;
- emissions seriades d'emissió setmanal: totes les emissions;
- emissions seriades d'emissió diària: un episodi per setmana seleccionat de manera consecutiva;
- emissions seriades d'emissió diària que poden incloure redifusions de més d'un capítol per dia: un de cada cinc capítols.

De les emissions que conformen la mostra se n'indexen els personatges que, segons el seu grau de protagonisme, són *personatges principals*, *personatges secundaris protagonistes* i *secundaris no protagonistes* (vegeu les definicions operatives més endavant).

³ Continguts audiovisuals en què la iniciativa i la responsabilitat de l'enregistrament, o bé la propietat o els drets d'explotació, corresponen al prestador de serveis de comunicació audiovisual que els difon.

Quadre 3. Programació de ficció. Emissions i personatges analitzats

Canal	Programa	Periodicitat	Emissions analitzades	Personatges
TV3	<i>Germanes</i>	Emissió única		8
	<i>Gran Nord</i>	Setmanal	13	26
	<i>Kubala, Moreno i Manchón</i>	Setmanal	23	118
	<i>La Riera</i>	Diària	40	69
	<i>Tornarem</i>	Minisèrie (dos dies)	2	9
	<i>Des del balcó</i>	Minisèrie (tres dies)	6	19
	<i>Ermessenda</i>	Minisèrie (emissió única)	2	20
	<i>Ventdelplà</i>	Diària	34	55
3xl	<i>Món 3XL</i>	Setmanal	26	13
	<i>Jet lag</i>	Diària	16	12
	<i>L'un per l'altre</i>	Diària	6	8
Total			169	357

1.4 Definició de conceptes

Actor

Personatge que apareix en el mitjà audiovisual en un teleinformatiu, com a participant en un debat o com a subjecte d'una entrevista.

Freqüència d'aparicions

Aparició dels actors amb temps de paraula en un teleinformatiu, com a participants en un debat o com a subjectes d'una entrevista.

Temps de paraula

Temps resultant de la suma total de la durada de les seqüències on un actor intervé, com a subjecte, fent un insert (inserció d'imatges i veu d'un actor sense que hi intervingui cap mena de locució per part del mitjà) en un teleinformatiu.

Agrupacions d'actors

Categories que classifiquen els actors i els personatges de ficció en funció del paper que desenvolupen en cadascuna de les seves intervencions. Se'n distingeixen dos grans tipus: les agrupacions d'actors polítics i les agrupacions d'actors socials (no polítics).

- **Agrupacions d'actors polítics**

Inclou dues categories d'agrupacions: les d'actors polítics institucionals (per exemple, Govern de Catalunya, Administració de l'Ajuntament de Barcelona i Govern de les administracions locals catalanes) i les de partits (qualsevol coalició, partit o agrupació electoral d'àmbit català i de la resta d'Espanya).

- **Agrupacions d'actors socials**

Aquests actors s'agrupen al voltant de les categories següents:

Quadre 4. Definició de les agrupacions d'actors socials

Agrupació	Definició
Actors culturals	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció com a creadors o gestors de manifestacions culturals (inclosa la cultura tradicional)
Actors del món sanitari	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció en qualitat de professionals del món de la medicina tradicional. S'aplica al personal mèdic i sanitari del sector públic i privat i inclou l'atenció veterinària.
Actors econòmics	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció pel fet de desenvolupar una activitat econòmica determinada. S'aplica a les persones directives d'empreses i als propietaris d'empreses o negocis a petita o a gran escala. S'hi inclouen les persones treballadores autònomes.
Actors esportius	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció vinculats professionalment al món de l'esport.
Associacions de veïns i veïnes	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció com a membres d'associacions de veïns i veïnes.
Associacions i col·lectius professionals	Actors associats que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció en representació del col·lectiu al qual pertanyen per raó de la seva activitat professional.
Església catòlica	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció en representació de la jerarquia eclesiàstica de l'Estat espanyol
Religions i esglésies no catòliques	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció com a representants de qualsevol estructura religiosa altra que la catòlica.
Persones expertes	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció en qualitat d'especialistes en una matèria determinada i que no s'adscriuen a altres agrupacions específiques.
Món associatiu	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció en representació d'un col·lectiu associat per motius diversos (assistència social, cultura i lleure, ensenyament, foment i defensa dels drets cívics i socials, ecologia, salut, etc.).
Sindicats	Actors que, en el marc de la notícia, en el programa o en l'espai de ficció, actuen com a membres d'una organització sindical.
Organitzacions empresarials	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció en representació d'un col·lectiu d'empresaris o d'empreses, independentment de les dimensions de l'empresa o del sector econòmic al qual pertanyi.
Universitat i ensenyament	Actors que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció pel fet d'estar relacionats amb el món de l'ensenyament i de l'educació. S'aplica als ensenyants formals i no formals (monitors de tallers, d'esplais, etc.) tant del sector públic com del privat.
Altres (àmbit personal)	Actors ocasionals que intervenen en la notícia, en el programa o en l'espai de ficció des del seu àmbit personal i com a part implicada en els fets narrats, però que no es poden incloure en cap altra agrupació. Aquests actors són part interessada en els fets, com ara veïns afectats per un incendi, usuaris afectats per retards en els transports, persona afectada d'una malaltia de la qual parla la notícia, etc.

Les agrupacions d'actors socials s'han dividit en subagrupacions en funció de l'activitat que realitzen i de l'àmbit de referència.

Quadre 5. Definició de les subagrupacions de les agrupacions no polítiques

Agrupació no política	Subagrupació	Definició
Actors culturals	Arts escèniques i audiovisuals	Creadors o gestors culturals del món del teatre, la dansa, el cinema, el circ i la màgia
	Arts plàstiques	Creadors o gestors culturals en l'àmbit de la pintura, l'escultura, el dibuix, la il·lustració, la fotografia, la ceràmica i les arts gràfiques
	Cultura popular	Persones artesanes d'oficis tradicionals quan apareixen en funció del seu llegat cultural (no activitat econòmica)
	Gastronomia	Persones dedicades al món de la gastronomia
	Literatura	Escriptors i escriptores de ficció
	Assaig	Autors d'obres de no-ficció
	Mitjans de comunicació	Persones del món del periodisme (televisió, ràdio i premsa)
	Moda	Creadors de moda (dissenyadors i models)
	Música	Creadors o gestors culturals relacionats amb la música (inclou l'òpera)
	Altres	--
Actors del món sanitari	Metge/essa	
	Infermer/a	
	Farmacèutic/a	
	Veterinari/ària	
Actors econòmics	Persones propietàries/directives petita i mitjana empresa	Amb referència a les empreses de menys de 250 persones treballadores. Inclou les persones autònomes ⁴
	Persones propietàries/directives grans empreses	Amb referència a les empreses de més de 250 persones treballadores
Persones expertes	Camp científic o tècnic	Disciplines relacionades amb les ciències experimentals
	Camp humanístic	Disciplines relacionades amb les ciències humanes
	Altres	
Món associatiu	Associacions sociosanitàries	Associació la finalitat de la qual és promoure l'assistència social i/o la salut
	Associacions de dones	Associació la finalitat de la qual és promoure la igualtat entre dones i homes i lluitar contra la discriminació per raó de sexe
	Associacions de solidaritat i de cooperació internacional	Associació la finalitat de la qual és la sensibilització i la solidaritat amb persones i col·lectius de la nostra societat o de la resta del món i la cooperació internacional
	Associacions de cultura i lleure	Associació la finalitat de la qual és promoure activitats, informació o formació en el camp del lleure i de la cultura
	Associacions ecologistes	Associació la finalitat de la qual és l'ordenació de l'espai natural i l'ús racional dels recursos naturals

⁴ Font: definició de *pime* que estableix la CE en la Recomanació de 6/5/2003.

Agrupació no política	Subagrupació	Definició
	Moviments civicopolítics	Associació la finalitat de la qual és el foment i la defensa dels drets cívics i socials de les persones ciutadanes
	Associacions educatives	Associació la finalitat de la qual és la promoció de l'ensenyament, la formació i la investigació
Sindicats	Estructura directiva	Persones que pertanyen a l'organigrama d'una organització sindical
	Persona sindicada	Persones que representen un sindicat en la informació o en el programa, bé com a membre d'un comitè d'empresa, bé com a afiliat.
Universitats i ensenyament	Ensenyant d'educació universitària	
	Ensenyant d'educació no universitària	
	Ensenyant d'educació no reglada	
Altres (àmbit personal)	Persona que exerceix els seus drets ciutadans	Persona que intervé en el programa o en la informació exercint, defensant o reclamant els seus drets socials i polítics
	Familiar de	Persona que intervé en el programa o en la informació com a familiar de l'objecte de la informació
	Persona afectada per un succés	Persona que intervé en el programa o en la informació com a afectada per un succés de caire natural, un accident, un fet delictiu, etc.
	Persona que assisteix a un acte públic	Persona que intervé en el programa o en la informació com a espectadora d'un espectacle cultural, d'un esdeveniment esportiu, d'una festa tradicional, etc.
	Persona consumidora	Persona que intervé en el programa o en la informació com a compradora o usuària de serveis no públics, en relació amb aspectes del consum, etc.
	Persona usuària de serveis públics	Persona que intervé en el programa o en la informació com a usuària de serveis públics en sentit ampli (excepte sanitat).
	Persona receptora de serveis sanitaris	Persona que intervé en el programa o en la informació com a usuària dels serveis sanitaris, públics i privats.
	Persona treballadora en actiu	Persona que intervé en el programa o en la informació com a treballadora assalariada
	Persona treballadora aturada	Persona que intervé en el programa o en la informació com a treballadora sense feina
	Persona no consagrada (Església catòlica)	Persona que intervé en el programa o en la informació en funció de la seva participació en un acte religiós o de la seva pertinença a una religió
	Persona no consagrada (altres esglésies o religions)	
	Estudiant d'educació universitària	Persona que intervé en el programa o en la informació com a estudiant
	Estudiant d'educació no universitària	
	Estudiant d'educació no reglada	
	Altres rols	

Personatge principal (programació de ficció)

Personatge determinant per al desenvolupament de l'argument, sense el qual la història canviaria substancialment.

Personatge secundari (programació de ficció)

Personatge que apareix en la ficció amb un paper parlat, però no és imprescindible dins de la línia narrativa. Pot ser:

- **Secundari protagonista**

Personatge estretament relacionat amb el personatge principal i/o amb una intervenció important dins de la història.

- **Secundari no protagonista**

Personatge amb una relació poc estreta amb el personatge principal i amb una participació no essencial dins de la història. Presenta especificitats en funció de la tipologia de ficció:

- Telesèrie de continuïtat: personatge present en més d'un capítol i que forma part d'alguna trama considerada secundària.
- Telesèrie de capítols tancats, minisèries per televisió i llargmetratges: personatge que apareix en més d'una seqüència d'un capítol o d'un llargmetratge i que no té continuïtat.

1.5 Definició dels eixos de diversitat

Quadre 6. Definició dels eixos d'anàlisi

Eix de diversitat	Valors	Definició
Diversitat funcional	<i>Persona amb deficiència a la vista</i> <i>Persona amb deficiència a l'oïda</i> <i>Persona amb altra discapacitat física</i> <i>Persona amb discapacitat psíquica</i> <i>Altres discapacitats / discapacitats múltiples</i>	A efectes d'aquest informe, s'entén per <i>discapacitat</i> la impossibilitat o la dificultat de la persona que presenta un trastorn físic o mental per al desenvolupament normal de la seva activitat. Les persones amb discapacitat poden tenir dificultats en la seva integració educativa, laboral o social com a conseqüència d'una deficiència previsiblement permanent, de caràcter congènit o no, en les seves capacitats físiques, psíquiques o sensorials. La discapacitat pot ser transitòria en un moment determinat (mentre es pateix una malaltia, per exemple). Font: Departament de Benestar i Família de la Generalitat de Catalunya
Edat	<i>Infant: fins a 14 anys (c)</i> <i>Persona jove: entre 15 i 29 anys (c)</i> <i>Persona adulta: entre 30 i 64 anys</i> <i>Persona gran: més gran de 65 anys</i>	(c) Font: Pla Nacional de Joventut. Joves 2010 de la Secretaria de Joventut de la Generalitat de Catalunya
Orientació sexual	<i>heterosexual, homosexual, bisexual, transsexual</i>	S'aplica en el cas que el programa o la informació ho expliciti.
Origen percebut	Persona percebuda com a: <i>blanca, negra, àrab, amb trets indígenes americans, indopakistanesa, asiàtica, gitana</i>	S'identifica l'origen percebut de l'actor, d'acord amb les característiques físiques visibles
Persona immigrada	<i>Sí, no.</i> En el cas de persona immigrada se n'estableix la procedència: <i>Europa dels 15 (a)</i> <i>Resta d'Europa comunitària (b)</i> <i>Europa no comunitària</i> <i>Magrib i nord d'Àfrica</i> <i>Àfrica sud-sahariana</i> <i>Amèrica Llatina</i> <i>Amèrica del Nord</i> <i>Xina</i> <i>Àsia (excepte la Xina)</i> <i>Oceania</i>	A l'efecte d'aquest informe s'ha adoptat la definició de <i>migrant internacional</i> que, d'acord amb les recomanacions de la Divisió Estadística de les Nacions Unides, estableix l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT): "persona que es trasllada a viure a un altre país, diferent del seu país de residència habitual, per residir-hi com a mínim per un període d'un any". La consideració d'una persona com a immigrada ha de tenir necessàriament en compte la condició de durabilitat en el temps, per tant, en queden excloses aquelles persones que es troben en un país per un període inferior a un any o de forma circumstancial. (a) Alemanya, França, Itàlia, Holanda, Bèlgica, Luxemburg, Dinamarca, Irlanda, Regne Unit, Grècia, Portugal, Àustria, Finlàndia i Suècia. (b) Polònia, República Txeca, Eslovàquia, Estònia, Letònia, Lituània, Xipre, Malta, Hongria, Eslovènia, Bulgària i Romania.

Eix de diversitat	Valors	Definició
Rol social	Agrupacions i subagrupacions	
	En els teleinformatius també s'hi inclou el <i>tema d'intervenció</i> de l'actor	Per tal d'atendre l'especificitat de la ficció, es poden definir agrupacions diferents de les explicitades al quadre 5
	En el cas de programes de ficció la descripció del rol es completa amb la <i>llengua de comunicació del personatge</i> , la <i>problemàtica social</i> i la <i>malaltia</i>	La problemàtica social s'aborda des del punt de vista del personatge i només es recull quan n'està afectat
Sexe	Home, dona	

1.5.1 Variables específiques aplicades als personatges principals

L'anàlisi dels personatges principals de les emissions analitzades, a causa de la seva centralitat en el decurs dels relats, aporta un element qualitativament més important en la construcció de la imatge de les dones en la ficció. És per això que s'ha aprofundit en la seva anàlisi i s'ha afegit l'estudi de variables específiques.

Per tal de circumscriure aquest retrat a dones dels temps actuals, s'han extret de la mostra els personatges que pertanyen a emissions amb una ubicació temporal històrica (*Ermessenda*, *Des del balcó* i *Tornarem*).

Quadre 7. Variables específiques aplicades als personatges principals

Indicadors	Valors	Definició
Conducta del personatge	<i>Positiva, negativa, neutra</i>	
Constitució física	<i>Prima; mitjana; grassa</i>	
Té activitat remunerada?	<i>Sí, no</i>	
Tipus de feina remunerada	<i>Qualificada, no qualificada</i>	
Fa tasques de la llar?	<i>Sovint, alguna vegada, mai</i>	
És responsable de la cura d'altri?	<i>Sí, no</i>	
Posicionament (nivell de poder)	<i>Alt, mig, baix, divers</i>	Fa referència als camps formals (poder polític, econòmic, de jerarquia professional) i informal (lideratge de grup)

1.6 Estructura de l'informe

Aquest informe consta de quatre parts diferenciades en funció de la tipologia de les unitats d'anàlisi, tot i que en totes s'hi aborden les dades referents a dones en termes de comparació amb les referents a homes.

La primera part aporta les dades de les dones que apareixen amb temps de paraula (inserts) en els teleinformatius. Se n'analitza la presència (en termes de freqüència i de temps de paraula), l'origen percebut, la immigració i la diversitat funcional. Les dades sobre el rol social de les dones es construeix a partir de les agrupacions i de les subagrupacions en les quals es classifiquen i de la temàtica de les informacions en les quals intervenen. Igualment s'ha aprofundit en la recerca de paràmetres de comparació entre els rols de dones i d'homes a partir de la contraposició de les dades per sexe amb referència a algunes subagrupacions.

La segona part inclou la informació sobre la presència de les dones en debats i entrevistes (àmbit en el qual es proporcionen les mateixes informacions que per als actors dels teleinformatius) en els altres programes de no-ficció.

La tercera part s'ocupa de la imatge de les dones en les emissions de ficció. A més dels eixos d'anàlisi de la diversitat que s'apliquen a la resta de tipologies de programes, en aquest apartat s'hi fa una categorització dels personatges en funció del seu protagonisme i s'examina el retrat que la ficció fa de les dones protagonistes.

Finalment, l'informe conté un apartat que recull una conclusió de tota la informació aportada i en el qual, quan es tracta de dades metodològicament equiparables, s'estableix una comparació amb les dades referents a la distribució per sexe que s'inclouen als informes sobre l'observança del pluralisme polític a la televisió i a la ràdio i també amb l'informe sectorial *IST 1/2009 La presència de les dones en la informació*, corresponent al trimestre d'octubre a desembre de 2008.

I. TELEINFORMATIUS

2. Presència de les dones als teletinformatius

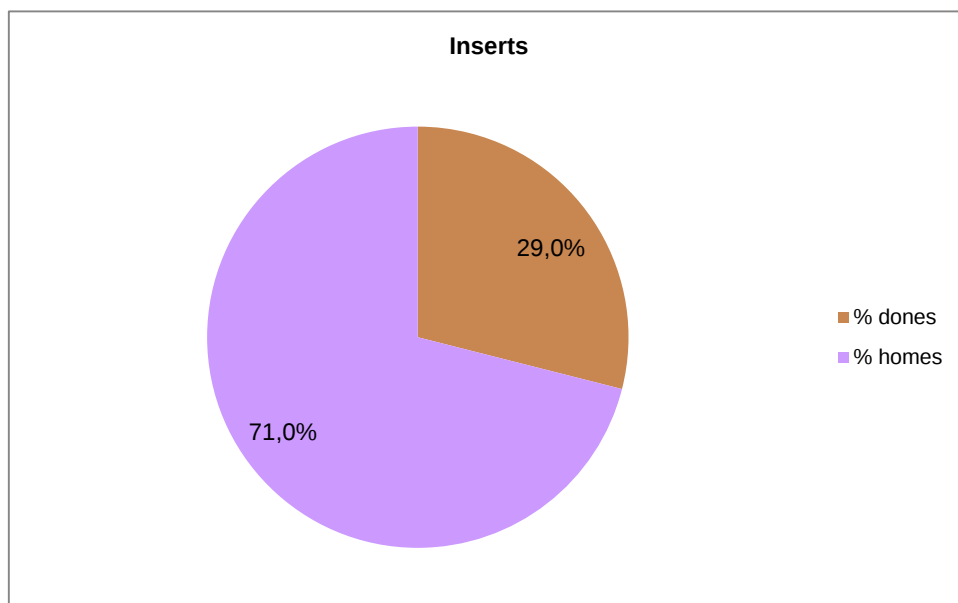
2.1 Inserts dels actors segons la variable sexe

El 29% dels inserts apareguts a les notícies dels teletinformatius analitzats corresponen a dones i el 71%, a homes. Aquesta dada contrasta amb les dades reals de població catalana, les quals indiquen que el pes demogràfic de les dones és del 50,75% i dels homes un 49,25%.⁵ Per tant, la relació d'inserts home-dona no està equilibrada respecte de la seva presència real.

Quadre 8. Actors segons la variable sexe. Nombre d'inserts

Sexe	Nre. inserts	%
Dones	1.283	29,0
Homes	3.148	71,0
Total	4.431	100

Figura 1. Actors segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

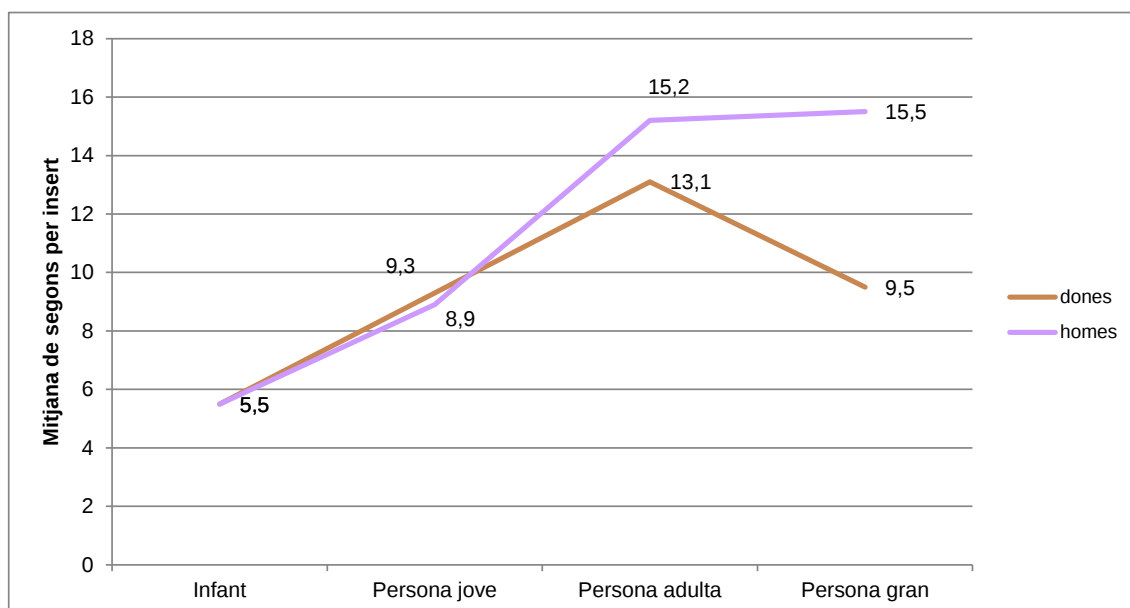
⁵ Font: Idescat. Estimacions de població postcensals (2012)

La durada mitjana de l'insert mostra que el temps és equivalent per a homes i dones dels grups *infant* i *persona jove*, divergeix en el grup *persona adulta* (13,1 les dones, 15,2 els homes) i s'obre totalment en el de *persona gran*, on els homes arriben als 15,5 segons i les dones baixen als 9,5.

Quadre 9. Durada mitjana de l'insert en funció de les variables *edat aparent* i *sexe*

Grup d'edat	Durada mitjana de l'insert (en segons)		
	Dones	Homes	Total
Infant	5,5	5,5	5,5
Persona jove	9,3	8,9	9,1
Persona adulta	13,1	15,2	14,6
Persona gran	9,5	15,5	14
Totes les edats	12,1	14,8	14

Figura 2. Durada mitjana de l'insert en funció de les variables *edat aparent* i *sexe*

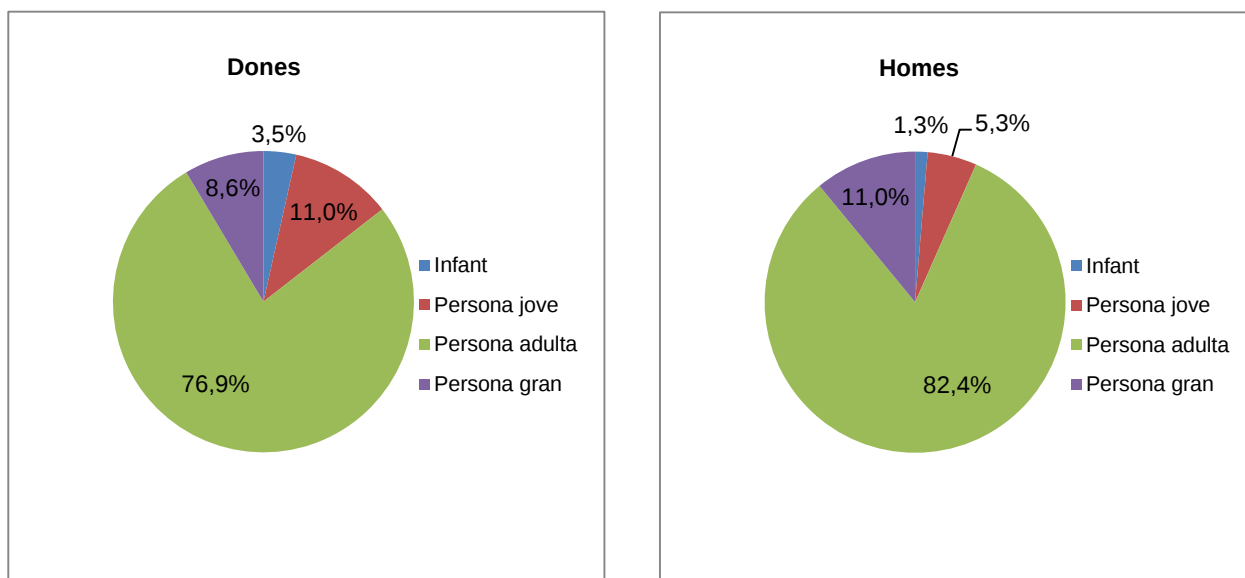
2.2 Edat dels actors segons la variable sexe

Quant a la franja d'edat dels inserts segons la variable sexe, les persones adultes, tant dones com homes, són les que tenen més presència als teletinformatius (un 76,9% i un 82,4% dels inserts, respectivament). En el cas de les dones, el grup joves és la segona més important (11%); en canvi, en el cas del sexe masculí, *persona gran* és la segona agrupació, amb un 11%.

Quadre 10. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Nombre d'inserts

Edat aparent	Dones		Homes	
	Nre. inserts	% total dona	Nre. inserts	% total home
Infant	45	3,5	42	1,3
Persona jove	141	11,0	167	5,3
Persona adulta	987	76,9	2.594	82,4
Persona gran	110	8,6	345	11,0
Total	1.283	100	3.148	100

Figura 3. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

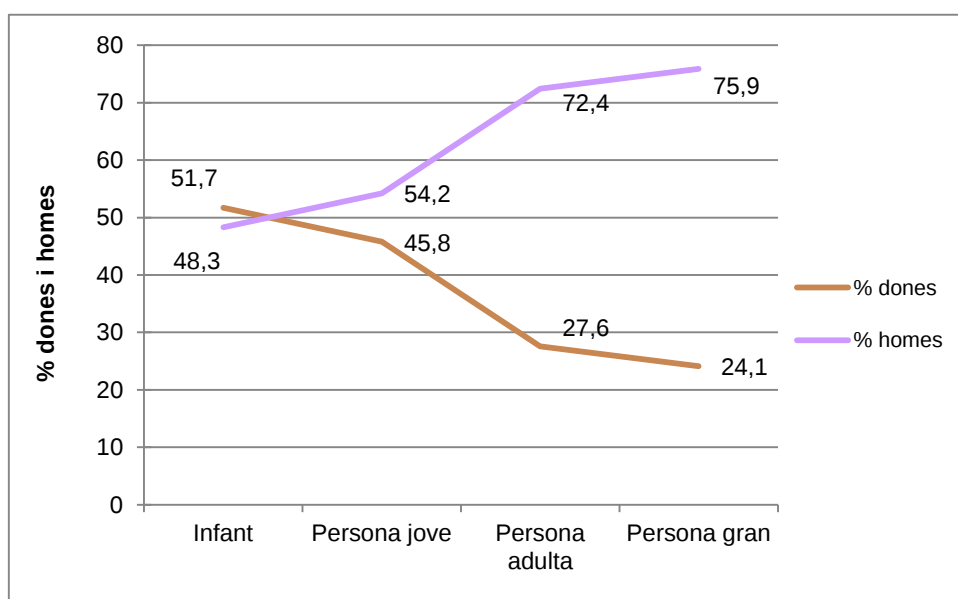

Observant la distribució dels inserts de les dones i dels homes per franja d'edat, es constata que l'edat de la dona influeix en la seva presència als teleinformatius: a més edat, menys presència. En l'home, és tot el contrari: a més edat, més presència relativa.

Quadre 11. Actors en funció de les variables sexe i edat aparent. Nombre d'inserts

Edat aparent	Dones		Homes		Total nre. inserts
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	
Infant	45	51,7	42	48,3	87
Persona jove	141	45,8	167	54,2	308
Persona adulta	987	27,6	2.594	72,4	3.581
Persona gran	110	24,1	345	75,9	455
Total	1.283	29,0	3.148	71,0	4.431

Figura 4. Distribució dels inserts en funció de les variables sexe i edat aparent. Percentatge d'inserts

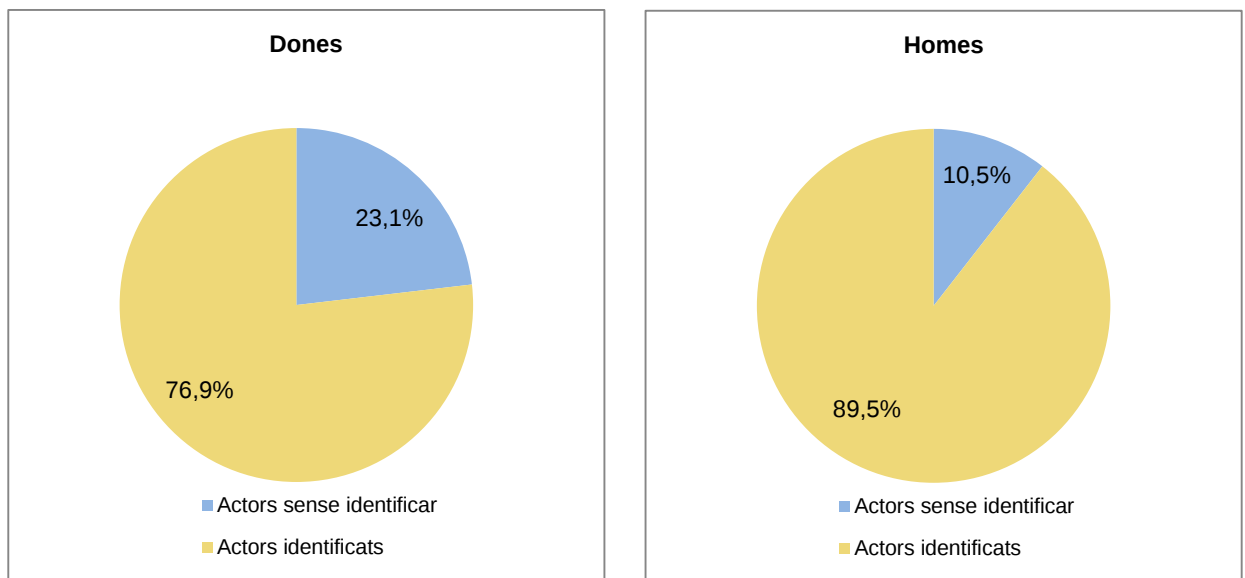
2.3 Identificació dels actors segons la variable sexe

La majoria dels inserts dels actors, tant de dones com d'homes, apareixen identificats amb nom i/o cognoms en els teletinformatius. Tanmateix, hi ha diferències per raó de sexe: gairebé un terç dels inserts de les dones (concretament, un 23,1%) no apareixen identificats; en el cas dels homes, aquest percentatge es redueix a un 10,5%.

Quadre 12. Actors identificats o no en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

Identificació de l'actor	Dones		Homes	
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%
Actors identificats	986	76,9	2.816	89,5
Actors sense identificar	297	23,1	332	10,5
Total	1.283	100	3.148	100

Figura 5. Actors identificats o no en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts

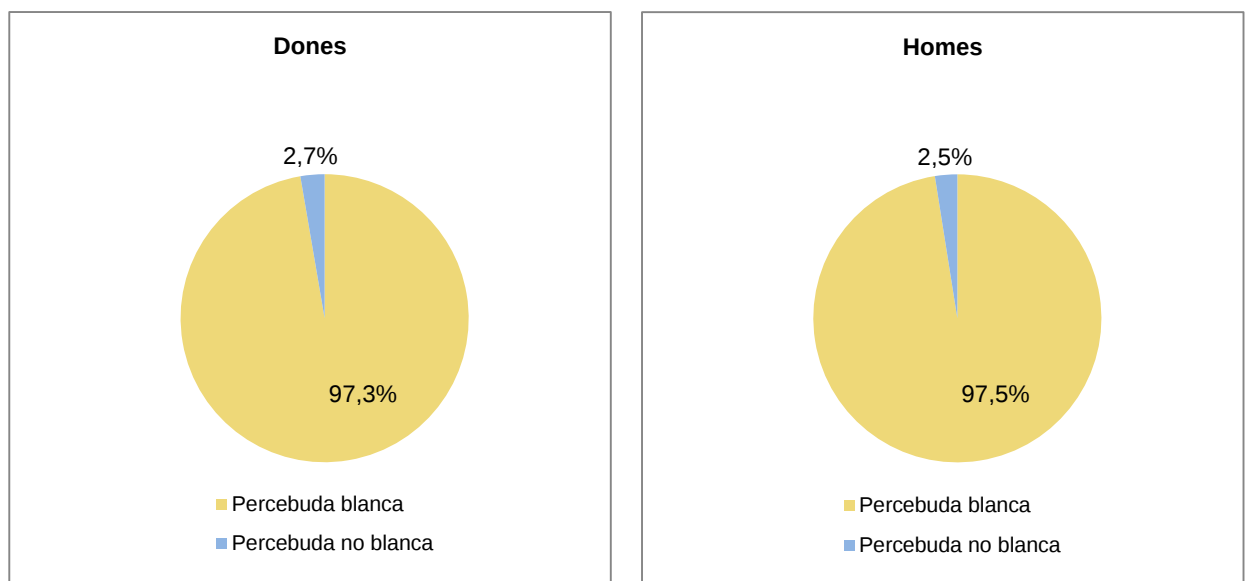
2.4 Origen percebut dels actors segons la variable sexe

Quant a l'origen percebut, no hi ha diferències significatives en la presència de dones i d'homes blancs i no blancs: en tots dos sexes s'observa que més del 97% dels inserts són de persones percebudes com a blanques (independentment del seu país o regió d'origen real), mentre que menys del 3% té un altre origen percebut.

Quadre 13. Variable sexe segons l'origen percebut. Nombre d'inserts

	Persona percebuda com a blanca		Persona percebuda com a no blanca		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	1.248	97,3	35	2,7	1.283
Homes	3.068	97,5	80	2,5	3.148

Figura 6. Variable sexe segon l'origen percebut. Percentatge d'inserts

Dins del grup de persones percebudes com a no blanques als teleinformatius, s'observa un predomini masculí en els diversos orígens dels actors. En aquest sentit, els homes hi tenen molta més presència que les dones, en especial en els casos de les persones percebudes com a àrabs, negres i asiàtiques. Només en l'agrupació de persones amb trets indígenes americans, la diferència de presència entre homes i dones no és tan gran.

Quadre 14. Origen de les persones percebudes com a *no blanques*. Nombre d'inserts

	Persona percebuda com:						Total
	Gitana	Trets indígenes americans	Àrab	Asiàtica	Negra	Indopakistanesa	
Dones	3	27	1	3	1	0	35
Homes	7	32	14	11	13	3	80

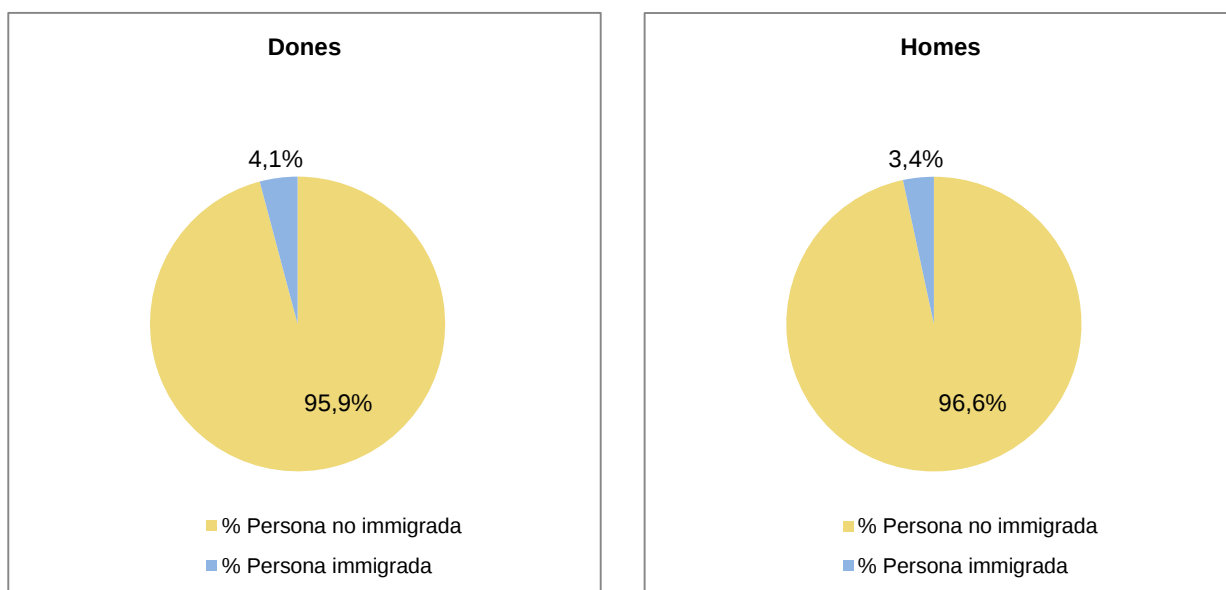
2.5 Procedència dels actors segons la variable sexe

En la mostra analitzada, un 4,1% dels inserts de les dones i un 3,4% dels inserts dels homes correspon a persones immigrades, percentatge molt inferior al de la presència real de persones estrangeres a Catalunya. En aquest sentit, les persones estrangeres amb permís de residència en vigor, a 31 de desembre de 2012, era del 15,8% de la població, i la de persones nascudes a l'estranger i inscrites al padró municipal, del 17,7% de la població.⁶

Quadre 15. Persones immigrades i no immigrades. Nombre d'inserts

	Persona immigrada		Persona no immigrada		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	53	4,1	1.230	95,9	1.283
Homes	106	3,4	3.042	96,6	3.148

Figura 7. Persones immigrades i no immigrades. Percentatge d'inserts

⁶ Font: estadístiques sobre demografia i qualitat de vida de l'Idescat (2012)

El nombre més gran d'inserts de persones immigrades procedeix de l'Amèrica Llatina (27 inserts de dones i 37 d'homes), seguit de l'Europa dels 15 (10 dones i 23 homes).

Quant a la distribució per sexes dels inserts de les persones estrangeres (33,5% d'inserts de dones i 66,5% d'inserts d'homes), s'observa que no s'adequa a la realitat de la població estrangera a Catalunya, la qual era d'un 46,9% de dones i un 53,1% d'homes⁷ el 2012.

Quadre 16. Procedència de les persones. Nombre d'inserts

Procedència	Dona		Home		Total Nre. inserts
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	
Amèrica Llatina	27	42,2	37	57,8	64
Europa dels 15	10	30,3	23	69,7	33
Sense determinar	7	53,8	6	46,2	13
Europa no comunitària	3	27,3	8	72,7	11
Resta d'Europa comunitària	2	66,7	1	33,3	3
Altres (Israel)	1	100			1
Magrib i nord d'Àfrica	1	10,0	9	90,0	10
Amèrica del Nord	1	11,1	8	88,9	9
Xina	1	100			1
Àfrica sud-sahariana			8	100	8
Àsia (excepte la Xina)			5	100	5
Total	53	33,5	105	66,5	158

⁷ Font: Instituto de la Mujer a partir de dades de l'Instituto Nacional de Estadística.

2.6 Diversitat funcional dels actors segons la variable sexe

La presència de dones o d'homes discapacitats als teleinformatius és gairebé inexistent, amb percentatges inferiors a l'1% dels inserts de la mostra.

Quadre 17. Persones amb discapacitat. Nombre d'inserts

	Sense discapacitat		Amb discapacitat		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	1271	99,1	12	0,9	1.283
Homes	3129	99,4	19	0,6	3.148

2.7 El rol social dels actors

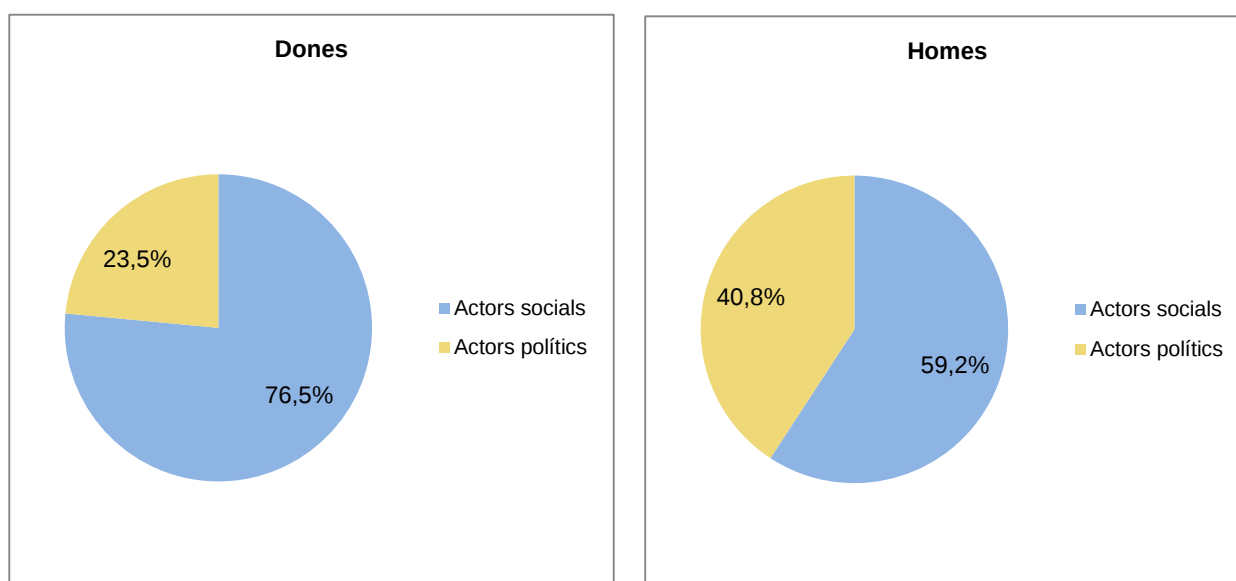
2.7.1 Actors polítics i actors socials

Tant les dones com els homes apareixen en els teletinformatius predominantment amb un rol social, tal com ho mostra el recompte d'inserts de la mostra analitzada. El percentatge de la presència d'actors socials femenins és, però, força més elevat que en el cas d'actors socials masculins: 76,5% dels inserts de les dones i 59,2% dels homes.

Quadre 18. Variable sexe i participació com a actors polítics i socials. Nombre d'inserts

	Actors socials		Actors polítics		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	982	76,5	301	23,5	1.283
Homes	1.863	59,2	1.285	40,8	3.148

Figura 8. Variable sexe i participació com a actors polítics i socials. Percentatge d'inserts

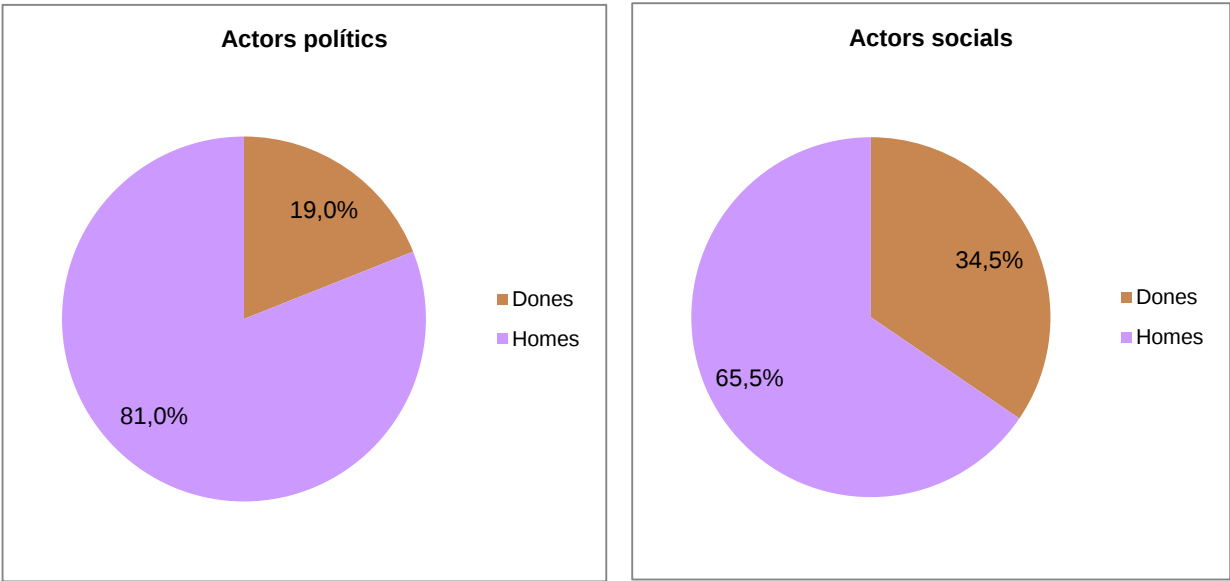

Quant a la distribució per sexes dels actors socials i dels actors polítics, s'observa una proporció superior d'homes en tots dos casos. En el cas dels actors polítics, la presència de dones és d'un 19%, davant un 81% d'homes; en el cas dels actors socials, les dones prenen una mica més de protagonisme, amb un 34,5% (els homes un 65,5%).

Quadre 19. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

	Actors socials		Actors polítics	
	Nombre	%	Nombre	%
Dones	982	34,5	301	19,0
Homes	1.863	65,5	1.285	81,0
Total	2.845	100	1.586	100

Figura 9. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

2.7.2 Agrupacions d'actors socials

El principal nombre d'inserts, tant de dones com d'homes, es concentra en l'agrupació *altres* (actors ocasionals que participen en la notícia des del seu àmbit personal com a part implicada en els fets narrats), tot i que amb diferència percentual entre dones i homes: un 56,5% del total d'inserts de dones i un 35,1% dels inserts d'homes.

Tot seguit, les dues agrupacions que acumulen més inserts són *actors culturals* i *actors econòmics*, amb una diferència en funció de la variable sexe: les dones amb rol cultural apareixen més que les dones amb rol econòmic i, en canvi, els actors econòmics masculins apareixen més que els culturals.

D'altra banda, la majoria d'inserts de persones representants de l'agrupació *sindicats* prové d'actors masculins; la categoria és la quarta en importància en el cas dels homes i, en canvi, la vuitena en el cas de les dones.

També és considerable la diferència, en dades relatives, de la presència de l'agrupació *organitzacions empresarials* en funció de la variable sexe, on els homes són més presents que les dones.

Quadre 20. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Nombre d'inserts

Agrupació	Dones	% total dones	Homes	% total homes
Altres	555	56,5	653	35,1
Actors culturals	112	11,4	285	15,3
Actors econòmics	107	10,9	301	16,2
Món associatiu	61	6,2	100	5,4
Universitats i ensenyament	44	4,5	105	5,6
Persones expertes	38	3,9	97	5,2
Actors del món sanitari	22	2,2	50	2,7
Sindicats	21	2,1	142	7,6
Organitzacions empresarials	10	1,0	70	3,8
Associacions de veïns i veïnes	4	0,4	21	1,1
Associacions i col·lectius professionals	4	0,4	23	1,2
Actors esportius	3	0,3	2	0,1
Església catòlica	1	0,1	6	0,3
Religions i esglésies no catòliques	--	--	8	0,4
Total	982	100	1.863	100

Figura 10. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

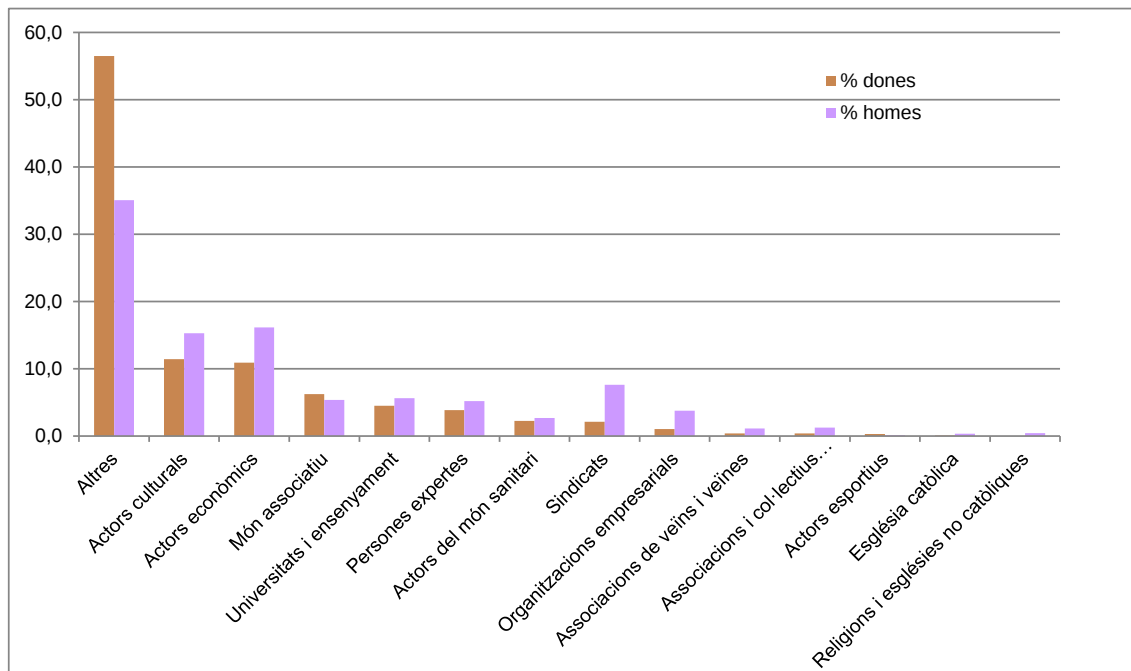
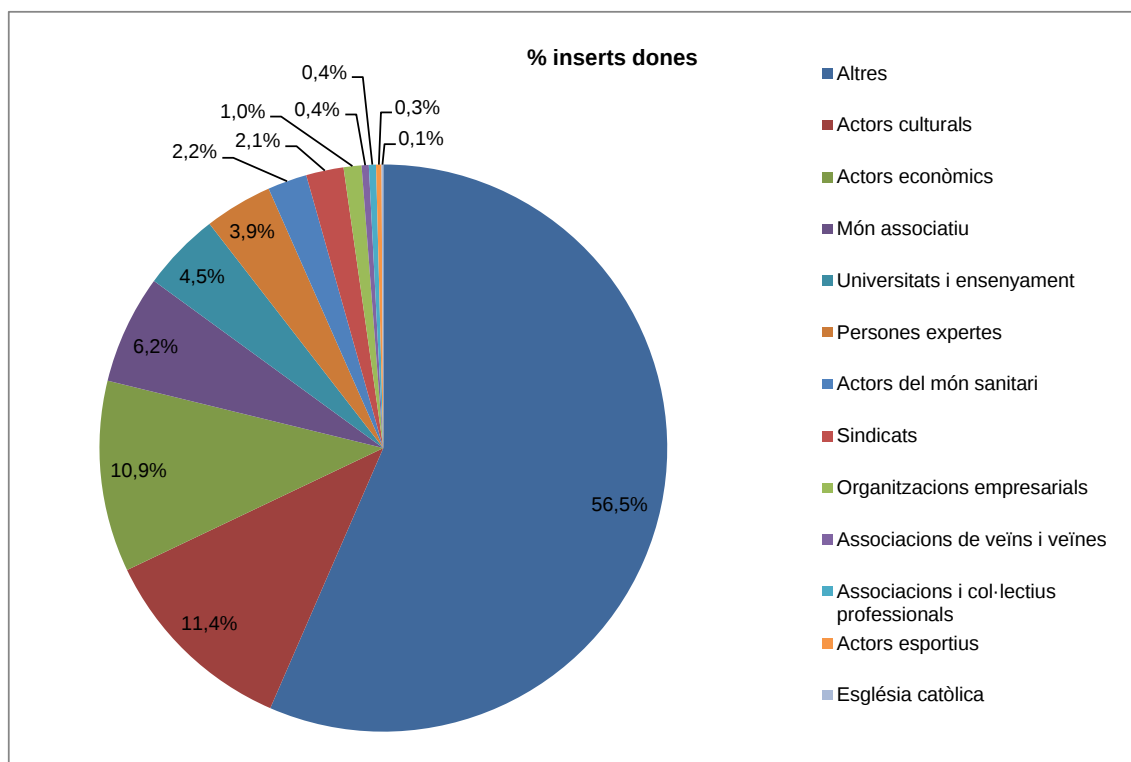

Figura 11. Agrupacions de dones socials. Percentatge d'inserts

A continuació es desenvolupen les dues agrupacions d'actors socials amb més presència als teleinformatius de la mostra.

2.7.3 *Altres* actors. Subagrupacions

Dins de l'agrupació *altres* (actors ocasionals que participen en la notícia des del seu àmbit personal com a part implicada en els fets narrats), s'ha distingit el paper de cada actor en la notícia.

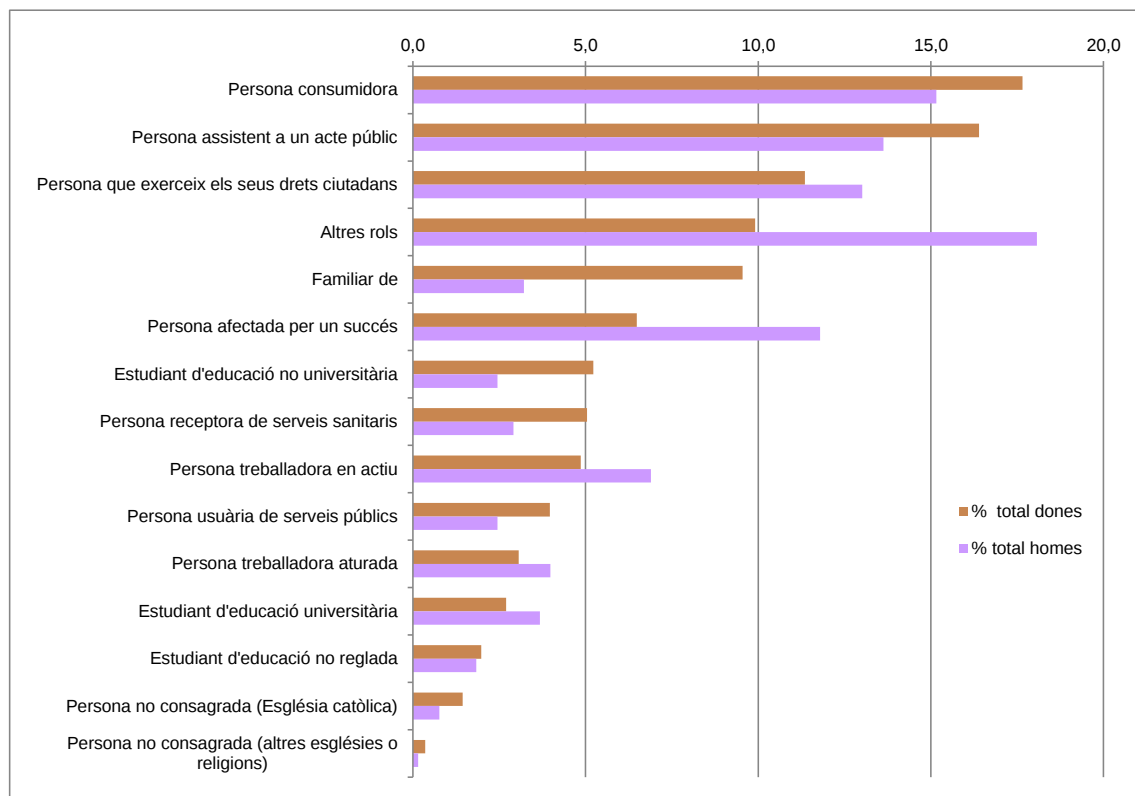
El quadre següent fa palès que, principalment, són quatre les subagrupacions d'*altres* que tenen temps de paraula a les notícies dels teleinformatius, indiferentment de quin sigui el sexe del personatge: *persona consumidora*, *persona que assisteix a un acte públic*, *persona que exerceix els seus drets ciutadans* i *altres rols*.

No obstant això, hi ha algunes subagrupacions amb més presència d'un dels dos sexes. En aquest sentit, el rol *familiar de* té especial importància en el cas de les dones i apareix en cinquena posició (amb un 9,5% sobre el total d'inserts), i, en canvi, en el cas dels homes apareix en novena posició (3,2% dels inserts). El mateix passa amb les subagrupacions relacionades amb el món laboral (*persona treballadora en actiu* i *persona treballadora aturada*), d'especial rellevància en el cas dels homes (sisena i setena posició amb el 6,9% i el 4% d'inserts respectivament) i menys importància en el cas de les dones (novena i onzena posició).

Quadre 21. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Nombre d'inserts

Agrupació <i>altres</i>	Dones		Homes		Total	
	Nre. inserts	% total dones	Nre. inserts	% total homes	Nre. inserts	%
Persona consumidora	98	17,7	99	15,2	197	16,3
Persona que assisteix a un acte públic	91	16,4	89	13,6	180	14,9
Persona que exerceix els seus drets ciutadans	63	11,4	85	13,0	148	12,3
Altres rols	55	9,9	118	18,1	173	14,3
Familiar de	53	9,5	21	3,2	74	6,1
Persona afectada per un succés	36	6,5	77	11,8	113	9,4
Estudiant d'educació no universitària	29	5,2	16	2,5	45	3,7
Persona receptora de serveis sanitaris	28	5,0	19	2,9	47	3,9
Persona treballadora en actiu	27	4,9	45	6,9	72	6,0
Persona usuària de serveis públics	22	4,0	16	2,5	38	3,1
Persona treballadora aturada	17	3,1	26	4,0	43	3,6
Estudiant d'educació universitària	15	2,7	24	3,7	39	3,2
Estudiant d'educació no reglada	11	2,0	12	1,8	23	1,9
Persona no consagrada (Església catòlica)	8	1,4	5	0,8	13	1,1
Persona no consagrada (altres esglésies o religions)	2	0,4	1	0,2	3	0,2
Total	555	100	653	100	1.208	100

Figura 12. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

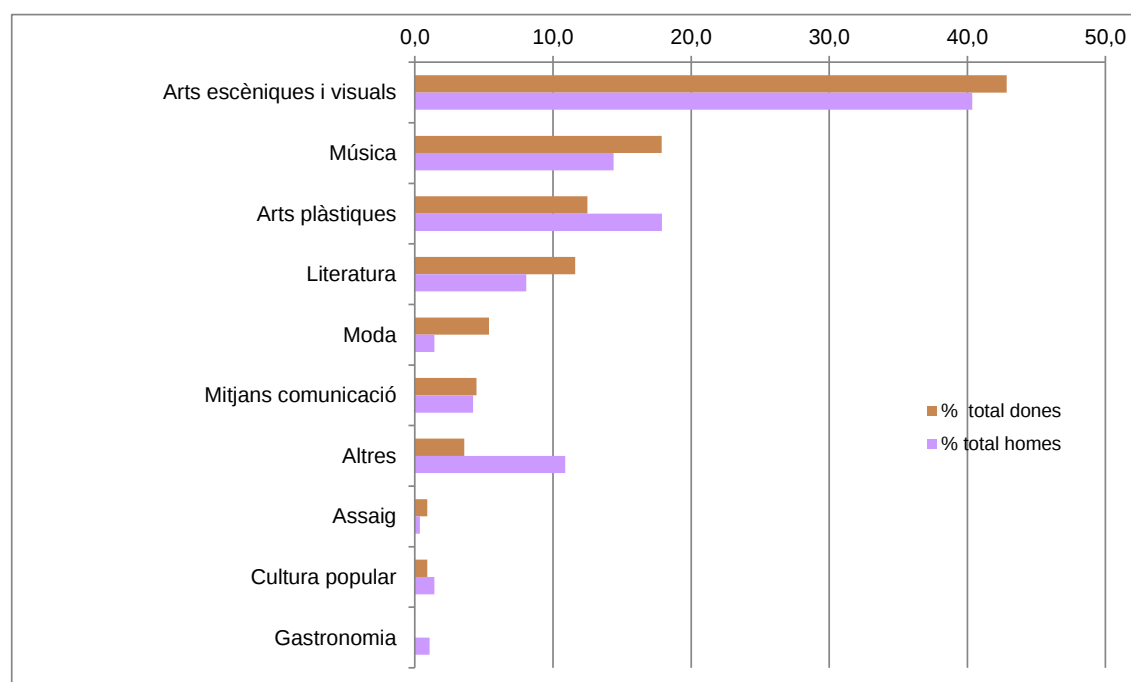
2.7.4 Actors culturals. Subagrupacions

Més del 40% dels inserts de les persones que desenvolupen un rol cultural, tant en el cas de dones com d'homes, es concentren en l'àmbit de les *arts escèniques i visuals*. En segon i tercer lloc, però en diferent ordre depenent del sexe, s'hi troben els actors de l'àmbit de la *música* i de les *arts plàstiques*.

Quadre 22. Actors culturals segons la variable sexe. Nombre d'inserts

Actors culturals	Dones		Homes		Total	
	Nre. inserts	% total dones	Nre. inserts	% total homes	Nre. inserts	%
Arts escèniques i visuals	48	42,9	115	40,4	163	41,1
Música	20	17,9	41	14,4	61	15,4
Arts plàstiques	14	12,5	51	17,9	65	16,4
Literatura	13	11,6	23	8,1	36	9,1
Moda	6	5,4	4	1,4	10	2,5
Mitjans comunicació	5	4,5	12	4,2	17	4,3
Altres	4	3,6	31	10,9	35	8,8
Assaig	1	0,9	1	0,4	2	0,5
Cultura popular	1	0,9	4	1,4	5	1,3
Gastronomia	--	--	3	1,1	3	0,8
Total	112	100	285	100	397	100

Figura 13. Actors culturals segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

2.7.5 El rol en diferents àmbits socials segons la variable sexe

Amb l'objectiu de detectar les possibles diferències existents en la representació del posicionament social d'homes i de dones, s'ha realitzat una anàlisi més detallada de cinc agrupacions d'actors socials que s'han creuat amb la variable sexe dels actors amb temps de paraula als teleinformatius. S'ha estudiat, també, des de quina esfera (pública o privada) parlen els actors.

Quant a les anàlisis de les agrupacions concretes, s'ha considerat el següent: en el cas dels *actors econòmics*, es distingeix si la intervenció es duu a terme com a representant d'una empresa petita i mitjana o gran; quant als *actors del món sanitari*, s'ha diferenciat entre metges i metgesses, i professionals de la infermeria; dins dels representants dels *sindicats*, s'ha especificat si pertanyen a no a l'estructura directiva; quant a l'agrupació *universitats i ensenyament*, s'han classificat els actors en funció de si estan vinculats o no a l'educació universitària; i, finalment, pel que fa a les *persones expertes*, s'ha establert la distinció entre el camp humanístic i el científic o tècnic.

2.7.5.1 Esfera pública o privada de les intervencions de les dones

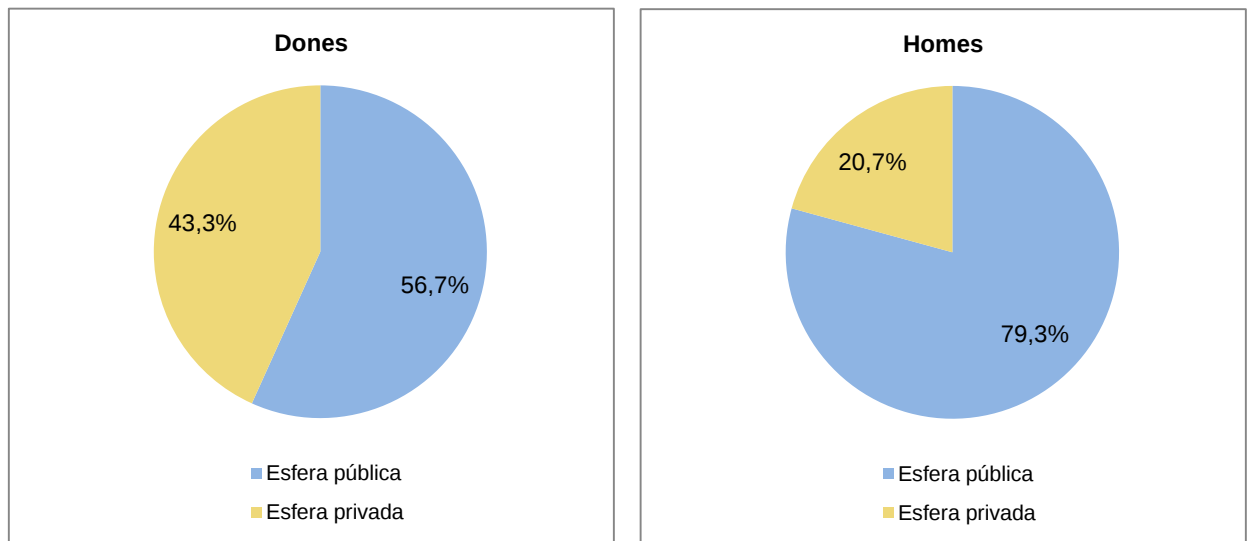
Es considera que les persones parlen des de l'esfera privada quan apareixen en el teleinformatiu en funció del seu àmbit personal, alienes a una activitat professional o política, i estan representades en l'agrupació *altres*; l'esfera pública de les persones abasta la resta de les agrupacions polítiques i socials.

En aquest sentit, les dones que apareixen amb temps de paraula als teleinformatius ho fan des d'una esfera pública en un 56,7% dels casos, i des d'una esfera privada en un 43,3%. En el cas dels homes, la seva representació des d'un punt de vista públic és de 22 punts per sobre de les dones.

Quadre 23. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Nombre d'inserts

Esfera	Dones		Homes	
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%
Esfera pública	728	56,7	2.495	79,3
Esfera privada	555	43,3	653	20,7
Total	1.283	100	3.148	100

Figura 14. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Percentatge d'inserts

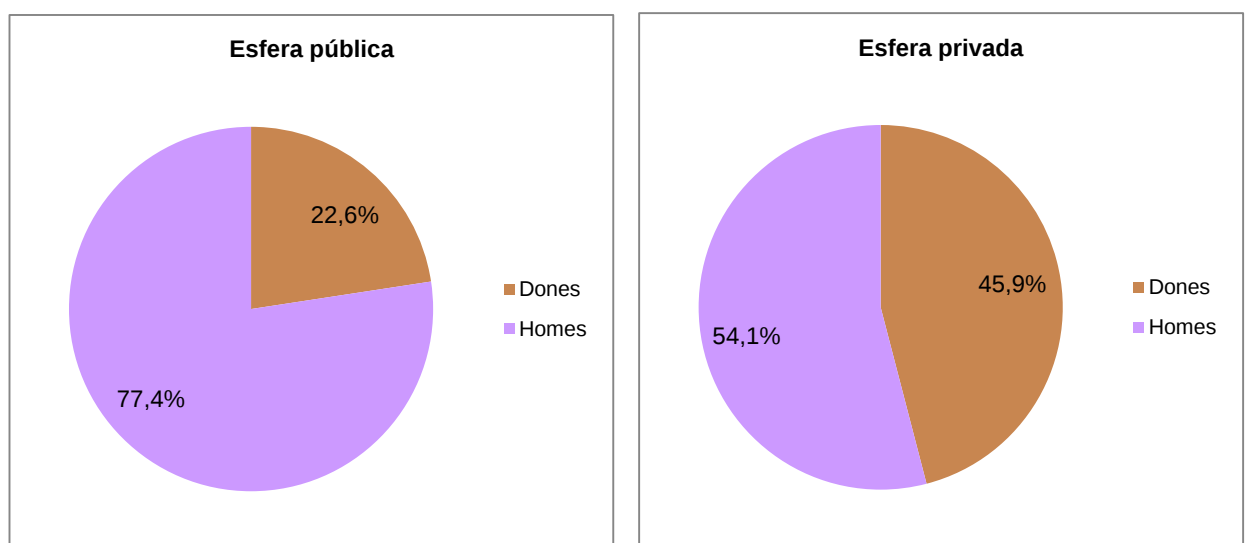

Les dades transversals mostren com a l'esfera pública hi predomina la presència masculina (77,4% dels homes davant el 22,6% de les dones), mentre que a l'esfera privada els percentatges estan més igualats (54,1% homes i 45,9% dones).

Quadre 24. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

Esfera	Dones		Homes		Total Nre. inserts
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	
Esfera pública	728	22,6	2495	77,4	3.223
Esfera privada	555	45,9	653	54,1	1.208

Figura 15. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts

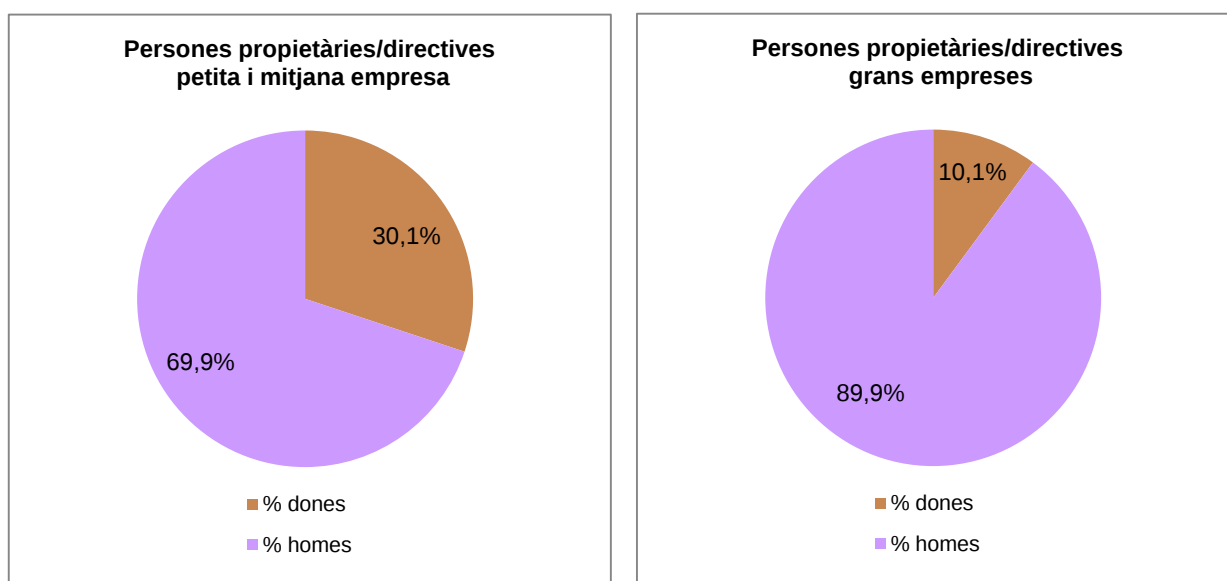
2.7.5.2 El rol de les dones en l'àmbit econòmic

Les persones propietàries o directives de petites i mitjanes empreses, i grans empreses que apareixen als teleinformatius són, majoritàriament, homes. Les dones només hi apareixen com a directives de grans empreses en un 10,1% dels casos i com a directives de petites i mitjanes empreses, en un 30,1% dels casos.

Quadre 25. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

Actors econòmics	Dones		Homes		Total Nre. inserts
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	
Persones propietàries/directives petites i mitjanes empreses	99	30,1	230	69,9	329
Persones propietàries/directives grans empreses	8	10,1	71	89,9	79

Figura 16. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts

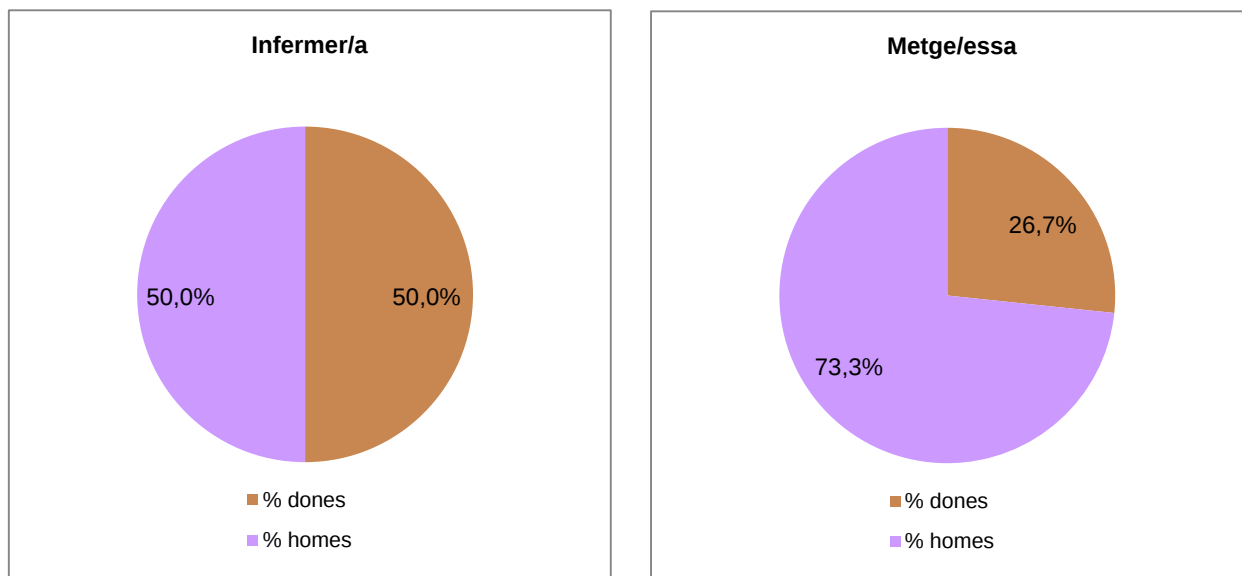
2.7.5.3 El rol de les dones en l'àmbit sanitari

Les dones metgesses apareixen subrepresentades als teleinformatius analitzats respecte de les dades reals:⁸ només un 26,7% dels casos d'aparicions de la subagrupació metge/essa són dones, mentre que aquest col·lectiu representa un 46,4% de la societat. La presència d'infermers/eres als teleinformatius de la mostra és només de dues persones, una de cada sexe.

Quadre 26. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

Actors sanitaris	Dones		Homes		Total
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	Nre. inserts
Infermer/a	1	50,0	1	50,0	2
Metge/essa	16	26,7	44	73,3	60

Figura 17. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts

⁸ Font: Instituto de la Mujer a partir de dades de l'Instituto Nacional de Estadística.

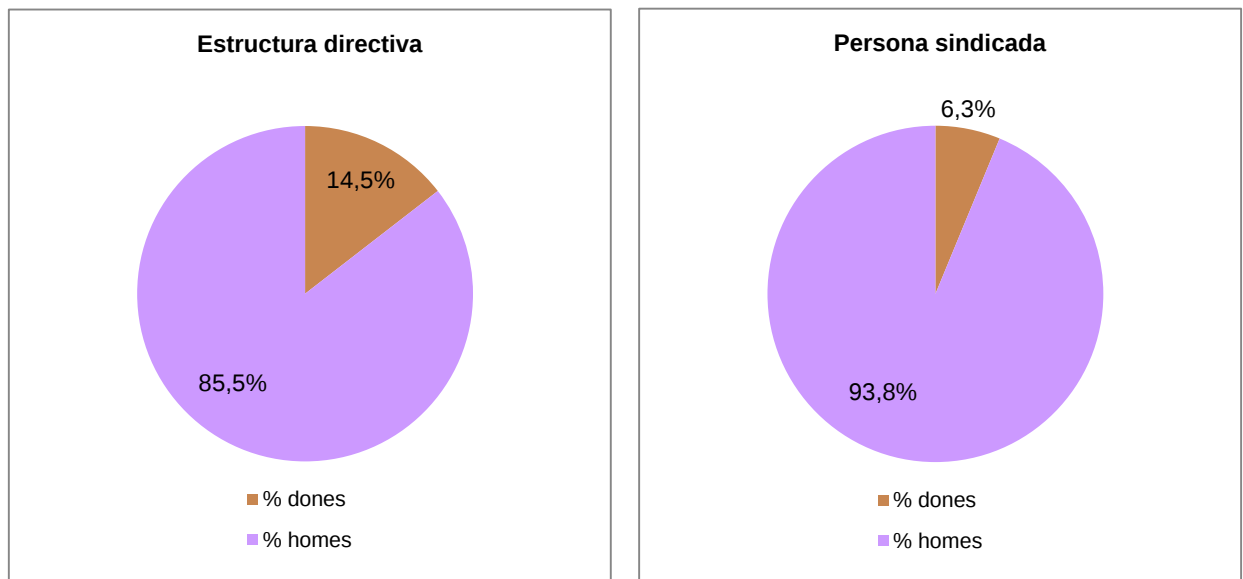
2.7.5.4 El rol de les dones en l'àmbit sindical

La presència de les dones en l'àmbit sindical és molt baixa, tant pel que fa a les persones sindicades (2 inserts de dones sobre 30 d'homes) com per l'estructura directiva.

Quadre 27. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit sindical en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

Àmbit sindical	Dones		Homes		Total Nre. inserts
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	
Estructura directiva	19	14,5	112	85,5	131
Persona sindicada	2	6,3	30	93,8	32

Figura 18. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit sindical en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts

2.7.5.5 El rol de les dones en l'àmbit educatiu

Les dones ensenyants apareixen als teleinformatius com a mestres d'educació no universitària (inclou educació infantil, primària, secundària, cicles de formació professional i escoles oficials d'idiomes), amb un percentatge del 72,7% del total d'inserts. En canvi, a l'educació universitària, hi són poc representades (12,7% davant el 87,3% d'inserts d'homes).

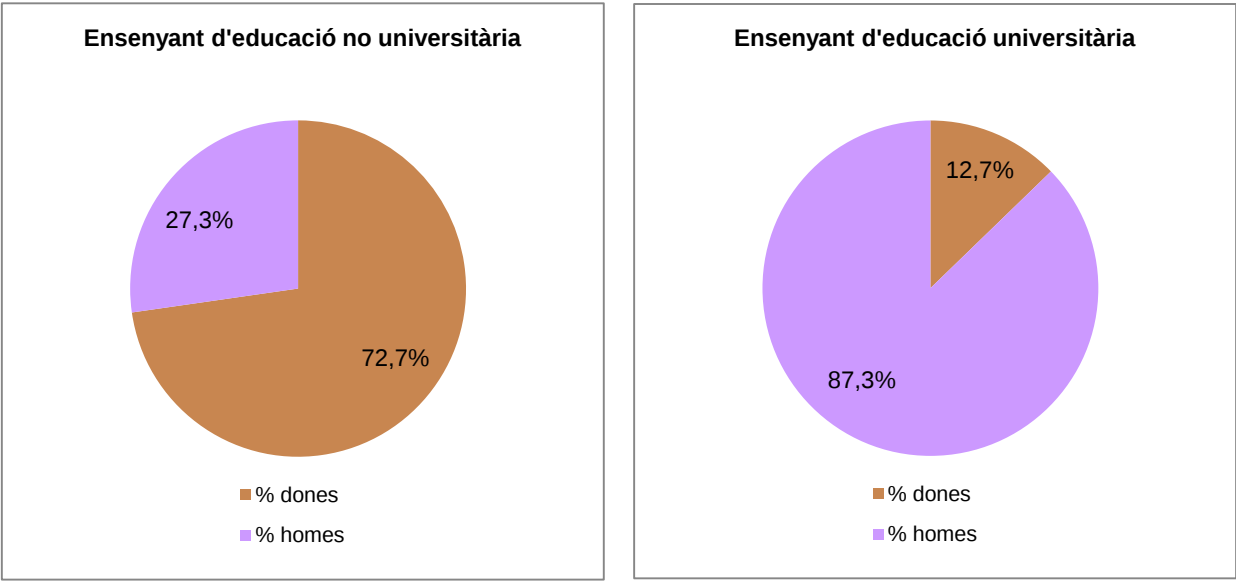
Si es comparen aquestes dades amb les de la realitat educativa a Catalunya,⁹ es troba que les dones apareixen subrepresentades a la subgrupació *professorat universitari*, ja que les dades reals computen un 37,5% de professorat universitari femení i a les aparicions als teleinformatius de la mostra representen el 12,7%. En canvi, les dades reals relatives a les ensenyants d'educació no universitària coincideixen força amb les dades obtingudes a la mostra (75,3% real i 72,7% de la mostra).

Quadre 28. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

Ensenyants	Dones		Homes		Total nre. inserts
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	
Ensenyant d'educació no universitària	24	72,7	9	27,3	33
Ensenyant d'educació universitària	13	12,7	89	87,3	102

⁹ Font: *Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores correspondientes al curso 2010-2011* de la Subdirecció General d'Estadística i Estudis del Ministeri d'Educació, Cultura i Esport.

Figura 19. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts

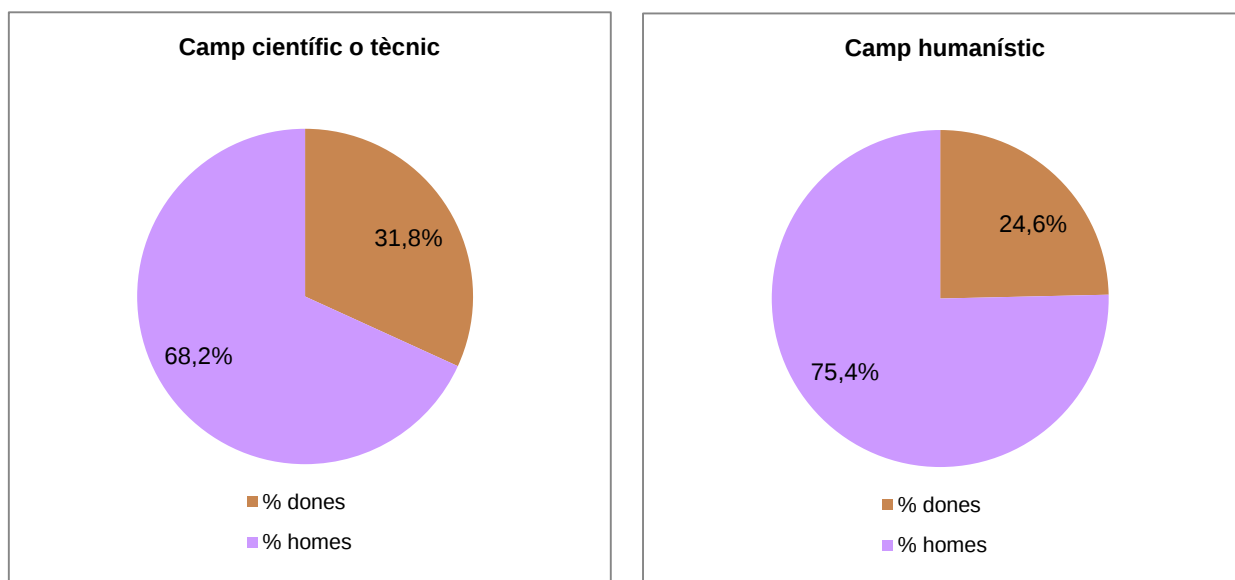
2.7.5.6 El rol de les dones en l'àmbit del coneixement

Les dones apareixen als teleinformatius com a *persones expertes* en menys ocasions que els homes (28,1% davant un 71,9%). De les dones que apareixen amb el rol de persona experta, n'hi ha més del camp científic/tècnic (31,8%) que de l'humanístic (24,6%).

Quadre 29. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Nombre d'inserts

Persones expertes	Dones		Homes		Total nre. inserts
	Nre. inserts	%	Nre. inserts	%	
Camp científic o tècnic	21	31,8	45	68,2	66
Camp humanístic	17	24,6	52	75,4	69

Figura 20. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Percentatge d'inserts

2.8 Temàtica de la intervenció dels actors segons la variable sexe

La temàtica de la notícia en la qual apareixen inserts d'homes i de dones (tant polítics com socials) és, per regla general, bastant uniforme. En aquest sentit, els descriptors temàtics *economia i negocis*, i *societat* són uns dels principals temes per a tots dos sexes. En el cas de les dones el seguirien *art i cultura* i, en canvi, en els homes, *crònica política*, amb un percentatge d'inserts masculins que dobla la dels femenins.

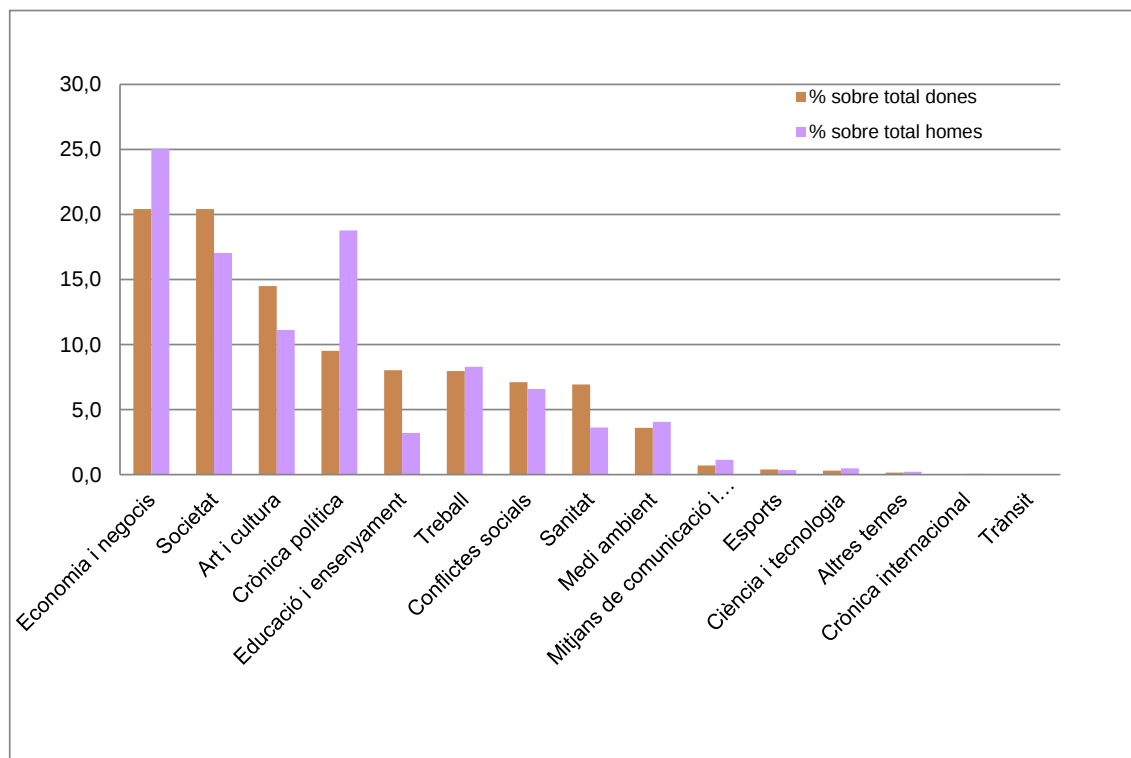
L'àmbit temàtic on més difereixen homes i dones és *educació i ensenyament*: mentre les dones tenen un 8% d'inserts en notícies relacionades amb l'educació i aquest és el cinquè tema per ordre d'importància, els homes tenen un 3,2% d'inserts i és el novè de quinze temes.

En les notícies relacionades amb l'àmbit *sanitat* les dones també doblen gairebé el percentatge d'inserts dels homes.

Quadre 30. Temàtica de la informació segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

Temàtica	% inserts dones	% inserts homes
Economia i negocis	20,4	25,0
Societat	20,4	17,0
Art i cultura	14,5	11,1
Crònica política	9,5	18,8
Educació i ensenyament	8,0	3,2
Treball	8,0	8,3
Conflictes socials	7,1	6,6
Sanitat	6,9	3,6
Medi ambient	3,6	4,1
Mitjans de comunicació i telecomunicacions	0,7	1,1
Esports	0,4	0,3
Ciència i tecnologia	0,3	0,5
Altres temes	0,2	0,2
Crònica internacional	--	0,1
Trànsit	--	0,01
Total	100	100

Figura 21. Temàtica de la informació segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

Pel que fa als 20 ítems més destacats de l'actualitat informativa política i no política del primer semestre del 2012, cal destacar la concentració de temps de notícia i temps de paraula dels ítems relacionats amb la *crisi econòmica i financera mundial*.

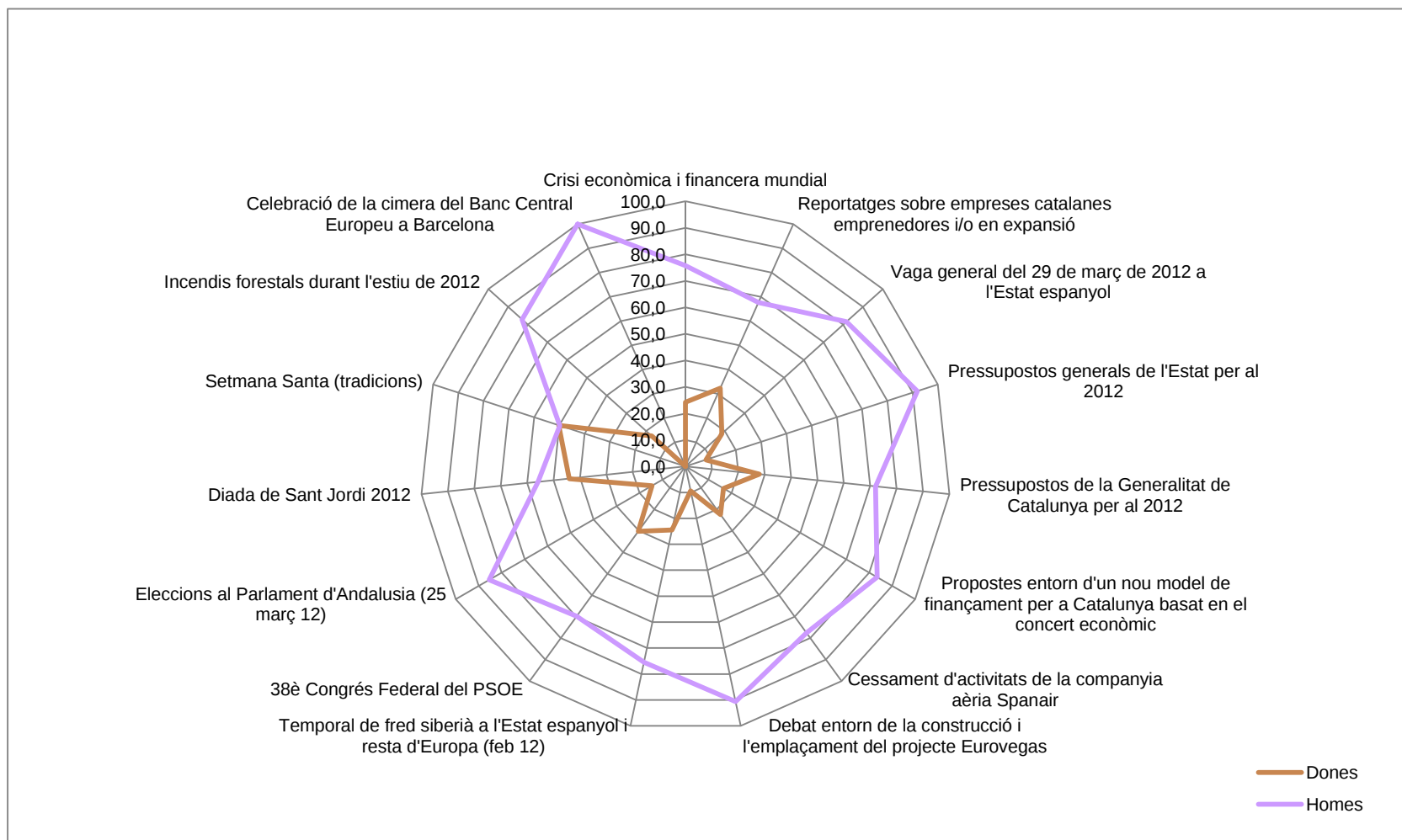
A banda de la notícia que engloba tota la informació relacionada amb la crisi econòmica, s'ha considerat la resta de principals notícies del primer semestre de 2012. En dades relatives, s'observa que les dones tenen un temps de paraula superior al dels homes en dos ítems: el que engloba notícies relacionades amb les *resolucions judicials entorn de l'ús del castellà com a llengua vehicular de l'ensenyament i el model d'immersió lingüística* i les relacionades amb la *Setmana Santa (tradicions)*.

Quadre 31. Temps de paraula dels actors en els 20 ítems informatius amb més temps de notícia en funció de la variable sexe

Temps notícia	TER / Títol de la notícia	Dones		Homes	
		Temps paraula	%	Temps paraula	%
13:28:06	Crisi econòmica i financera mundial (TER)	1:02:00	24,2	3:13:43	75,8
1:01:38	Reportatges sobre empreses catalanes emprenedores i/o en expansió (TER)	0:04:33	32,3	0:09:33	67,7
0:54:25	Vaga general del 29 de març de 2012 a l'Estat espanyol (TER)	0:04:00	18,4	0:17:43	81,6
0:47:38	Pressupostos generals de l'Estat per al 2012 (TER)	0:01:12	8,1	0:13:33	91,9
0:42:21	Pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012 (TER)	0:04:50	27,9	0:12:28	72,1
0:39:18	Propostes entorn d'un nou model de finançament per a Catalunya basat en el concert econòmic (TER)	0:03:04	16,5	0:15:28	83,5
0:35:24	Cessament d'activitats de la companyia aèria Spanair (TER)	0:01:47	22,4	0:06:10	77,6
0:34:07	Debat entorn de la construcció i l'emplaçament del projecte conegut com a Eurovegas (TER)	0:01:09	9,4	0:11:08	90,6
0:31:28	Temporal de fred siberià a l'Estat espanyol i a la resta d'Europa (febrer de 2012) (TER)	0:02:20	24,5	0:07:12	75,5
0:29:40	38è Congrés Federal del PSOE (TER)	0:02:09	30,2	0:04:58	69,8
0:28:40	Eleccions al Parlament d'Andalusia (25 de març de 2012) (TER)	0:00:57	14,6	0:05:33	85,4
0:27:35	Diada de Sant Jordi 2012 (TER)	0:04:06	44,1	0:05:12	55,9
0:24:53	Setmana Santa (tradicions) (TER)	0:04:12	50,2	0:04:10	49,8
0:21:37	Incendis forestals durant l'estiu de 2012 (TER)	0:00:45	17,2	0:03:37	82,8
0:18:41	Celebració de la cimera del Banc Central Europeu a Barcelona (TER)	0:00:00	0,0	0:05:15	100,0
0:18:20	Resolucions judicials entorn de l'ús del castellà com a llengua vehicular de l'ensenyament i el model d'immersió lingüística (TER)	0:03:32	69,5	0:01:33	30,5
0:18:19	Procés de negociació entre l'empresa i els treballadors de TMB per evitar una vaga coincidint amb la celebració del Mobile World Congress a Barcelona (TER)	0:00:29	9,9	0:04:25	90,1
0:17:36	25è aniversari de l'atemptat d'ETA al centre comercial Hipercor de Barcelona (TER)	0:01:13	21,8	0:04:22	78,2
0:17:17	Campanya de protesta en contra del pagament de peatges a Catalunya (TER)	0:00:22	7,1	0:04:48	92,9
0:16:50	Revetlla de Sant Joan 2012 (TER)	0:02:35	39,5	0:03:57	60,5

La figura que segueix representa la proporció de temps de paraula dels actors en funció de la variable sexe en els 15 ítems informatius principals del semestre.

Figura 22. Proporció de temps de paraula dels actors en els 15 ítems informatius amb més temps de notícia en funció de la variable sexe

II. ALTRES PROGRAMES DE NO-FICCIÓ. DEBATS I ENTREVISTES

3. Presència de les dones als altres programes de no-ficció. Debats i entrevistes

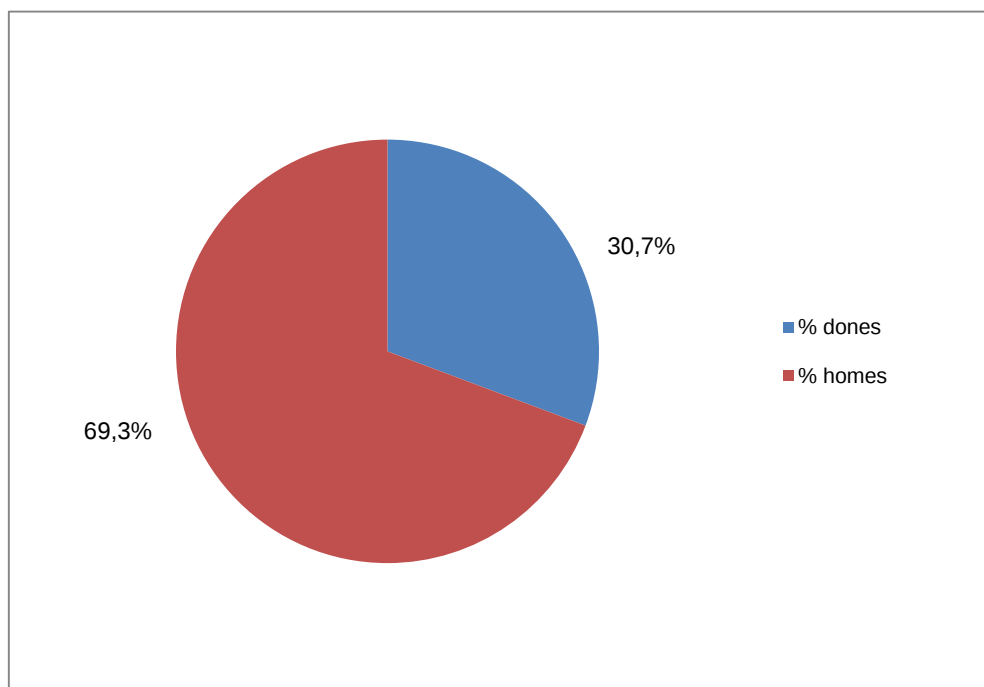
3.1 Intervencions dels actors segons la variable sexe

S'observa que la freqüència d'intervencions dels actors de sexe masculí en els programes de debats i entrevistes és considerablement superior que la del sexe femení (un 69,3% davant un 30,7%).

Quadre 32. Actors segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Sexe	Nombre	%
Dones	825	30,7
Homes	1.865	69,3
Total	2.690	100

Figura 23. Actors segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

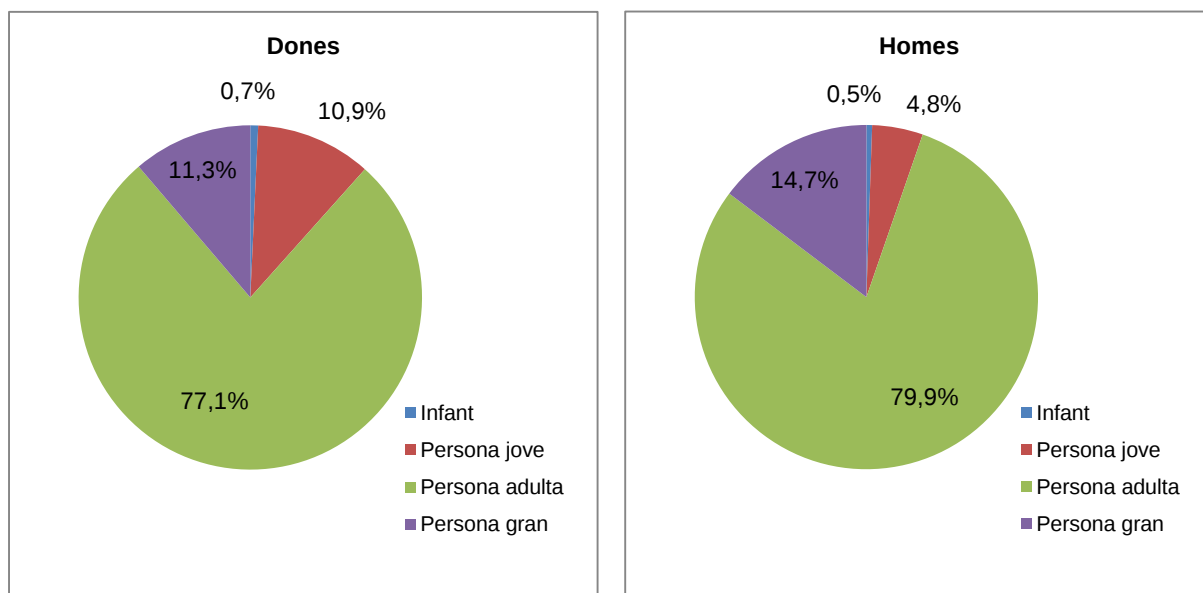
3.2 Edat dels actors segons la variable sexe

Pel que fa a la franja d'edat de les intervencions segons la variable sexe, les persones adultes, tant les dones com els homes, són les que tenen més presència en els espais de debats i d'entrevistes, amb una proporció força equilibrada (un 77,1% i un 79,9% de les intervencions, respectivament). No obstant això, la igualtat entre sexes es trenca en la resta de franges d'edat. Així, el percentatge corresponent a les dones joves duplica el dels homes de la mateixa franja d'edat (un 10,9% davant un 4,8%). En canvi, la categoria *persona gran* té més pes dins els participants del sexe masculí (14,7%) que del femení (11,3%).

Quadre 33. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Edat aparent	Dones		Homes	
	Nombre	% total dona	Nombre	% total home
Infant	6	0,7	10	0,5
Persona jove	89	10,9	89	4,8
Persona adulta	630	77,1	1.487	79,9
Persona gran	92	11,3	274	14,7
Total	817	100	1.860	100

Figura 24. Franja d'edat dels actors segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

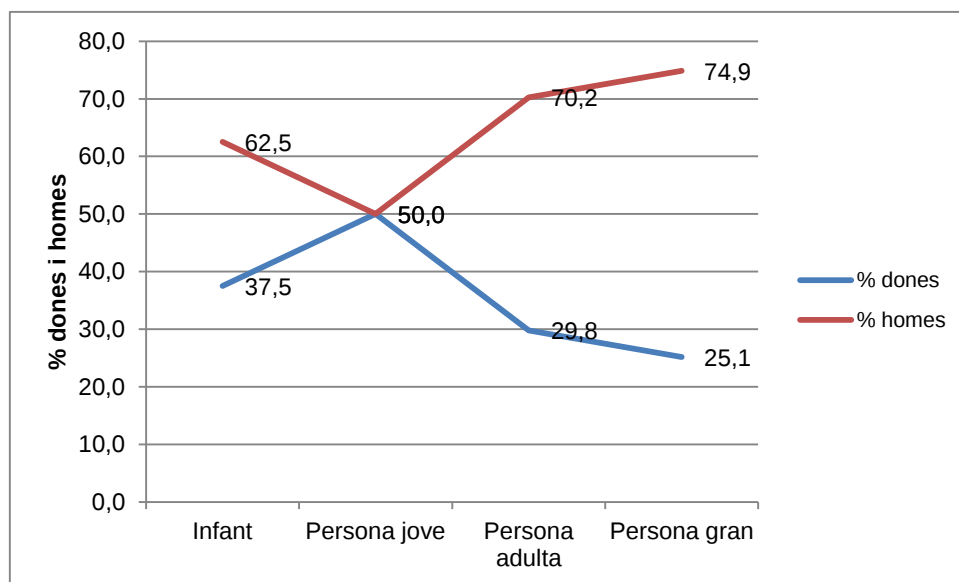

Quant a la distribució dels inserts en funció de la variable sexe per franja d'edat, s'observa que l'edat de la dona és un factor que en determina la seva presència en els programes de debat i d'entrevistes. Com més edat, menys presència relativa de persones participants del sexe femení. L'única categoria en què la presència de tots dos sexes és equilibrada (amb un 50%) és en la de les persones joves. En canvi, entre les persones adultes, la proporció de dones és del 29,8%, percentatge que disminueix fins al 25,1% entre les persones grans.

Quadre 34. Actors en funció de la variable sexe i de l'edat aparent. Nombre d'intervencions

Edat aparent	Dones		Homes		Total Nombre
	Nombre	%	Nombre	%	
Infant	6	37,5	10	62,5	16
Persona jove	89	50,0	89	50,0	178
Persona adulta	630	29,8	1.487	70,2	2.117
Persona gran	92	25,1	274	74,9	366
Sense determinar	8	61,5	5	38,5	13
Total	825	30,7	1.865	69,3	2.690

Figura 25. Distribució dels actors en funció de l'edat i el sexe

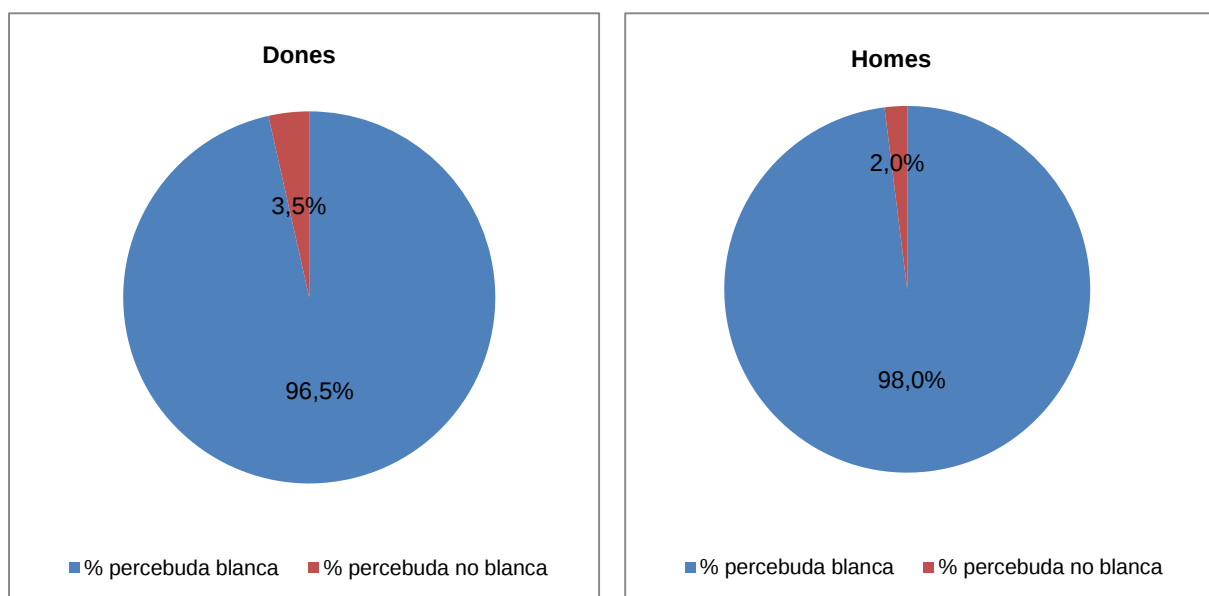
3.3 Origen percebut dels actors segons la variable sexe

S'observa una lleu diferència quant a l'origen percebut de les persones que participen en debats i entrevistes en funció de la variable sexe. Així, la presència en aquesta tipologia de programes de dones percebudes com a *no blanques* (un 3,5% del total de dones) és lleugerament superior a la dels homes percebuts com a *no blancs* (un 2%).

Quadre 35. Variable sexe segons l'origen percebut. Nombre d'intervencions

	Persona percebuda com a <i>blanca</i>		Persona percebuda com a <i>no blanca</i>		Total ¹⁰
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	793	96,5	29	3,5	822
Homes	1.825	98,0	37	2,0	1.862

Figura 26. Variable sexe segons l'origen percebut. Percentatge d'intervencions

¹⁰ No s'han comptabilitzat 6 actors dels quals no s'ha pogut determinar l'origen percebut, atès que corresponen a intervencions telefòniques.

De la mateixa manera, destaca el fet que del total de persones participants en debats i entrevistes percebudes com a *no blanques*, les dones representin un percentatge molt superior (43,9%) al de la seva presència en el conjunt de la mostra (30,7%).

D'altra banda, d'entre les persones percebudes com a *no blanques*, en dues categories, les d'origen asiàtic i indopakistanès, la presència de les dones és lleugerament superior a la dels homes. Per contra, en el cas de les persones àrabs, s'observa un desequilibri especialment important a favor dels homes, amb una proporció d'1 a 5. A l'últim, no es detecta la presència de dones pertanyents al col·lectiu gitano en els programes de debats i d'entrevistes.

Quadre 36. Origen de les persones percebudes com a *no blanques*. Origen. Nombre d'intervencions

	Persona percebuda com a:						Total	%
	Negra	Asiàtica	Trets indígenes americans	Indopakistanesa	Àrab	Gitana		
Dones	9	8	6	5	1	0	29	43,9
Homes	13	5	8	4	5	2	37	56,1
Total	22	13	14	9	6	2	66	100

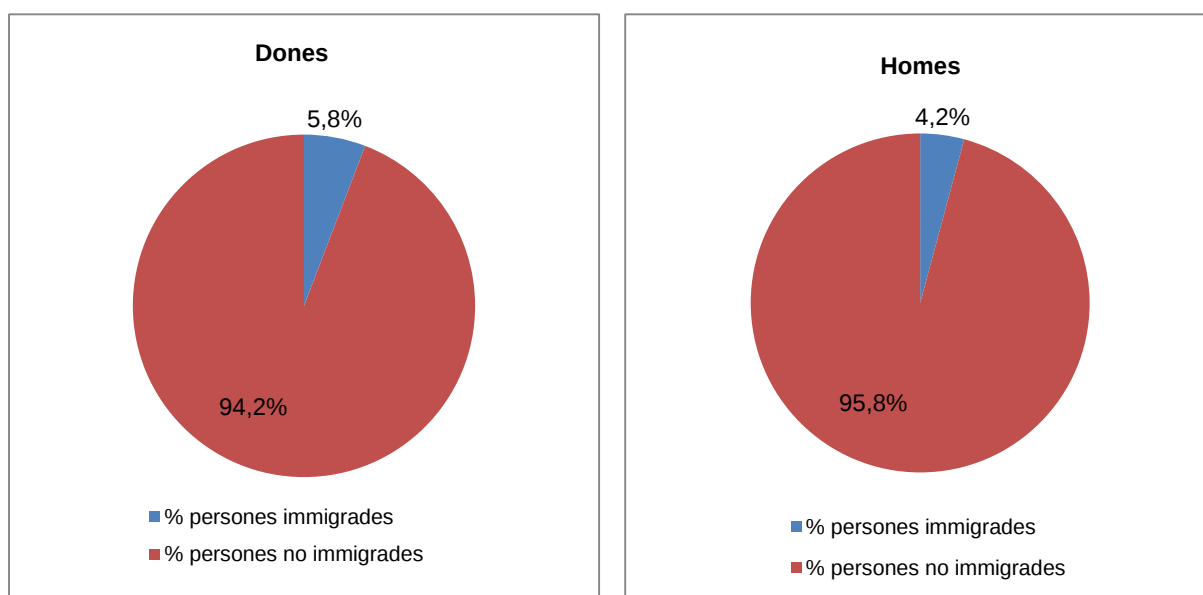
3.4 Procedència dels actors segons la variable sexe

Tot i que, en termes absoluts, els homes immigrants tenen una presència superior que les dones en els programes de debats i d'entrevistes, en termes relatius es detecta que el percentatge de persones immigrades dins del total de dones (5,8%) és lleugerament superior que en el d'homes (4,2%).

Quadre 37. Persones immigrades i no immigrades. Nombre d'intervencions

	Persona immigrada		Persona no immigrada		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	48	5,8	777	94,2	825
Homes	78	4,2	1.787	95,8	1.865

Figura 27. Persones immigrades i no immigrades. Percentatge d'intervencions

De la mateixa manera, destaca el fet que, del total de persones immigrades que intervenen en debats i entrevistes, el percentatge de dones, un 38,1%, és superior al del global de la mostra (30,7%).

Si s'analitza la procedència de les persones immigrades en relació amb la variable sexe, s'observa que, dins de les quatre procedències majoritàries, l'Àfrica sud-sahariana i l'Àsia (excepte la Xina) presenten una distribució igualitària de les persones participants en debats i entrevistes. En canvi, tant a l'Amèrica Llatina com a l'Europa dels 15, la proporció d'homes és considerablement superior a la de dones, amb un 71,4% i un 76,5% respectivament, de participants del gènere masculí.

Quadre 38. Procedència de les persones immigrades. Nombre d'intervencions

Procedència	Dona		Home		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Àfrica sud-sahariana	11	50,0	11	50,0	22
Amèrica Llatina	10	28,6	25	71,4	35
Àsia (excepte la Xina)	6	50,0	6	50,0	12
Europa dels 15	8	23,5	26	76,5	34
Europa no comunitària	2	40,0	3	60,0	5
Magrib i nord d'Àfrica	2	40,0	3	60,0	5
Amèrica del Nord	1	50,0	1	50,0	2
Resta d'Europa comunitària	4	66,7	2	33,3	6
Xina	4	80,0	1	20,0	5
Total	48	38,1	78	61,9	126

3.5 Diversitat funcional dels actors segons la variable sexe

No s'observen diferències significatives quant a la variable sexe de les persones que presenten alguna discapacitat i que participen en programes de debats i entrevistes. Així, mentre que un 0,6% de les dones representades presenta alguna discapacitat, en el cas dels homes, el percentatge és del 0,8%.

Quadre 39. Persones amb discapacitat. Nombre d'intervencions

	Sense discapacitat		Amb discapacitat		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	820	99,4	5	0,6	825
Homes	1.851	99,2	14	0,8	1.865

3.6 El rol social dels actors

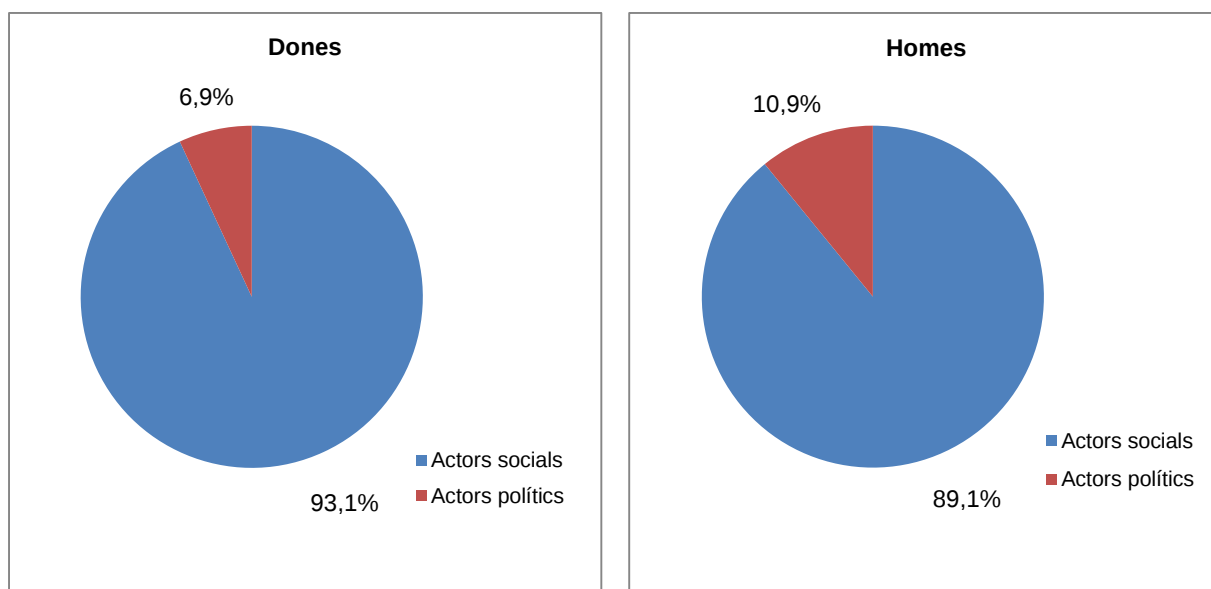
3.6.1 Actors polítics i actors socials

Tant en termes relatius com absoluts, la proporció de dones que apareixen com a actors polítics en els programes de debats i entrevistes és inferior a la dels homes. Així, mentre que un 6,9% del total de dones participants en aquesta tipologia de programes pertany al món polític, en el cas dels homes, aquest percentatge arriba al 10,9%.

Quadre 40. Variable sexe i participació com a actors polítics o socials. Nombre d'intervencions

	Actors socials		Actors polítics		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	768	93,1	57	6,9	825
Homes	1.662	89,1	203	10,9	1.865

Figura 28. Variable sexe i participació com a actors polítics o socials. Percentatge d'intervencions

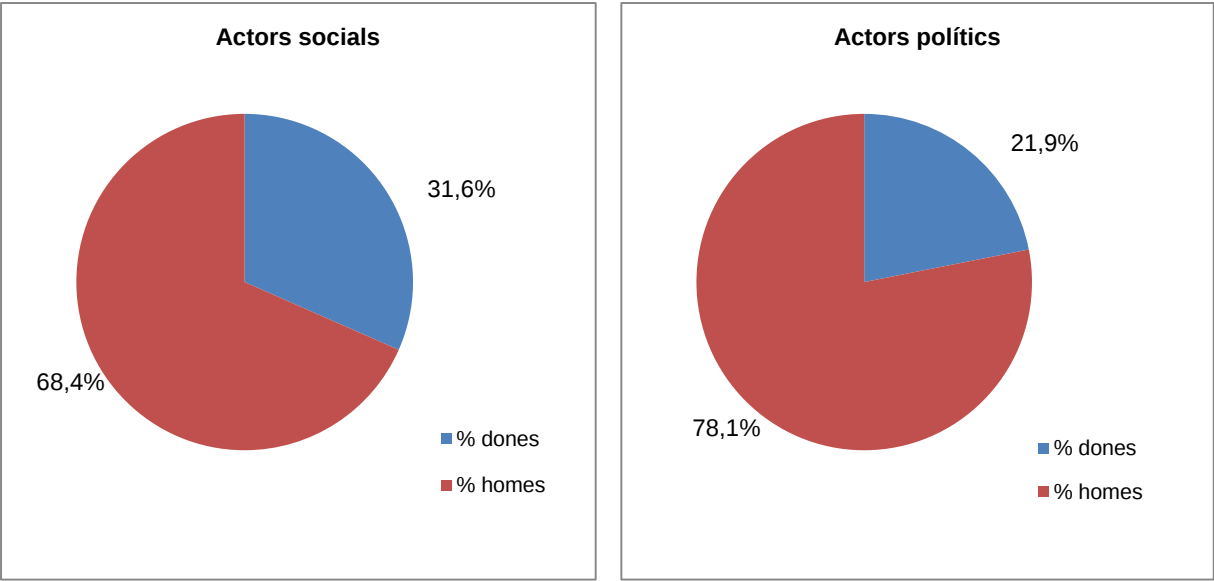

De la mateixa manera, quant a la distribució per sexes dels actors participants en debats i entrevistes en funció de si apareixen en funcions polítiques o bé desenvolupant un rol social, s'observa que la proporció de dones és inferior dins dels actors polítics, on representen un 21,9%, que en els no-polítics o socials, on constitueixen el 31,6%.

Quadre 41. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

	Actors socials		Actors polítics	
	Nombre	%	Nombre	%
Dones	768	31,6	57	21,9
Homes	1.662	68,4	203	78,1
Total	2.430	100	260	100

Figura 29. Actors polítics i socials en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

3.6.2 Agrupacions d'actors socials

Es pot afirmar que, en termes relatius, la distribució per sexes dins de cadascuna de les diferents agrupacions d'actors socials participants en els programes de debats i entrevistes és bastant similar.

Així, tant en el cas dels homes com de les dones la primera i segona agrupació d'actors socials correspon als *Actors culturals* i a la categoria *Altres*, respectivament, i les categories *Actors econòmics* i *Persones expertes* es troben entre les cinc primeres en ambdós sexes.

No obstant això, també s'observen algunes diferències. El més destacable és que l'agrupació *altres* té un pes més important en el cas de les dones (representa un 21,1% del total d'actors socials del sexe femení), que en el dels homes, on representa un 12,7%. Les dones també apareixen en termes relatius més com a integrants del món associatiu que els homes (un 8,7% davant d'un 5,3%).

D'altra banda, també es detecten diverses agrupacions d'actors socials on la participació de les dones és més minoritària que la dels homes. És el cas de *persones expertes*, *organitzacions empresarials*, *Església catòlica* i *sindicats*.

Quadre 42. Dones i homes. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Agrupació	Dones		Homes	
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes
Actors culturals	265	34,5	617	37,1
Altres	162	21,1	211	12,7
Actors econòmics	84	10,9	165	9,9
Món associatiu	67	8,7	88	5,3
Persones expertes	62	8,1	168	10,1
Universitats i ensenyament	55	7,2	129	7,8
Actors del món sanitari	34	4,4	94	5,7
Actors esportius	24	3,1	54	3,2
Organitzacions empresarials	6	0,8	52	3,1
Església catòlica	5	0,7	36	2,2
Sindicats	2	0,3	26	1,6
Associacions i col·lectius professionals	1	0,1	18	1,1
Religions i esglésies no catòliques	1	0,1	3	0,2
Associacions de veïns i veïnes		0,0	1	0,1
Total	768	100	1.662	100

Figura 30. Dones i homes. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

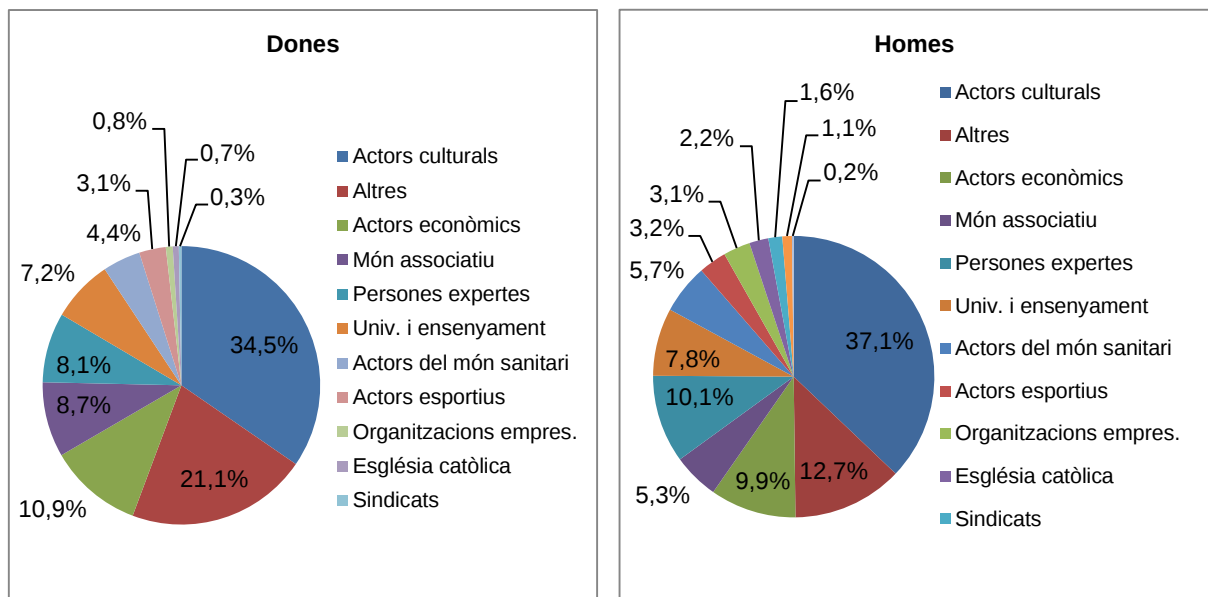
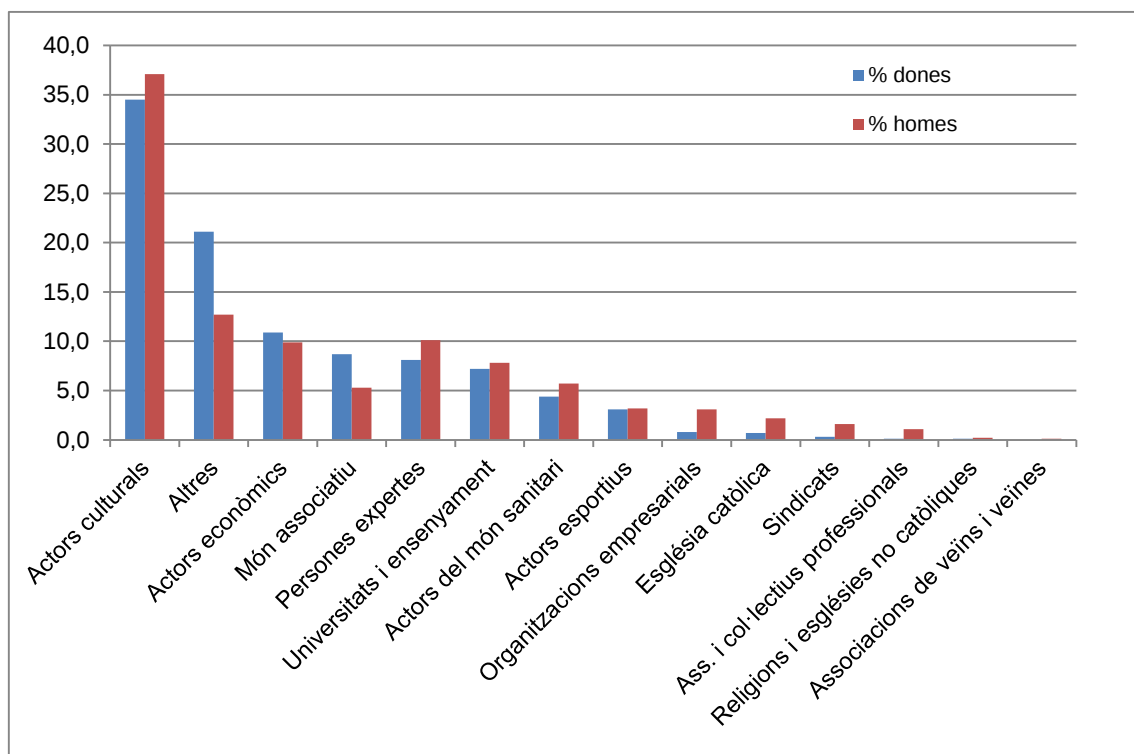

Figura 31. Agrupacions d'actors socials segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

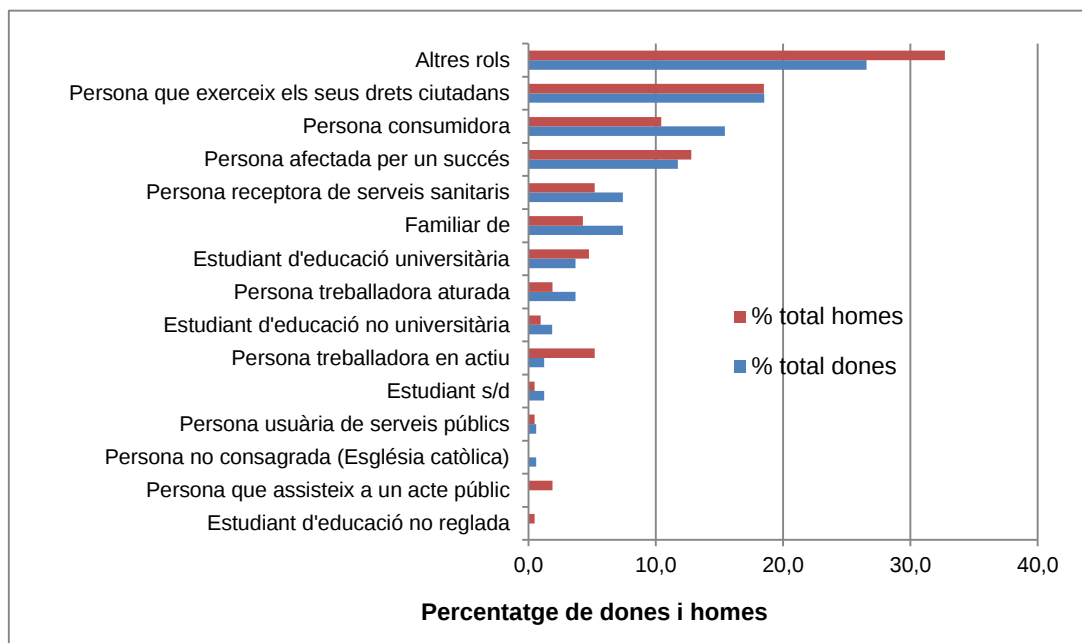
3.6.3 Altres actors. Subagrupacions

En les subagrupacions dels actors participants en debats i entrevistes catalogats com a *altres*, s'aprecia una distribució força proporcionada entre el paper dels homes i les dones. No obstant això, les dones tenen una participació més elevada en quatre subagrupacions: *persona consumidora*, *receptora de serveis sanitaris*, *familiar de* i *persona treballadora aturada*. Per contra, els homes apareixen amb més freqüència que les dones en *altres rols*, epígraf que engloba un conjunt divers d'actors, i també com a persones treballadores en actiu.

Quadre 43. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Agrupació <i>altres</i>	Dones		Homes		Total	
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	Nombre	%
Altres rols	43	26,5	69	32,7	112	30,0
Persona que exerceix els seus drets ciutadans	30	18,5	39	18,5	69	18,5
Persona consumidora	25	15,4	22	10,4	47	12,6
Persona afectada per un succés	19	11,7	27	12,8	46	12,3
Persona receptora de serveis sanitaris	12	7,4	11	5,2	23	6,2
Familiar de	12	7,4	9	4,3	21	5,6
Estudiant d'educació universitària	6	3,7	10	4,7	16	4,3
Persona treballadora aturada	6	3,7	4	1,9	10	2,7
Estudiant d'educació no universitària	3	1,9	2	0,9	5	1,3
Persona treballadora en actiu	2	1,2	11	5,2	13	3,5
Estudiant s/d	2	1,2	1	0,5	3	0,8
Persona usuària de serveis públics	1	0,6	1	0,5	2	0,5
Persona no consagrada (Església catòlica)	1	0,6		0,0	1	0,3
Estudiant d'educació no reglada			1	0,5	1	0,3
Persona que assisteix a un acte públic			4	1,9	4	1,1
Total	162	100	211	100	373	100

Figura 32. Agrupació *altres* segons la variable sexe. Percentatge d'intervencions

3.6.4 Actors culturals. Subagrupacions

En tots dos sexes, les cinc subagrupacions culturals amb més concentració d'intervencions són les mateixes, tot i que en un ordre diferent: *arts escèniques i audiovisuals, literatura, música, mitjans de comunicació i assaig*.

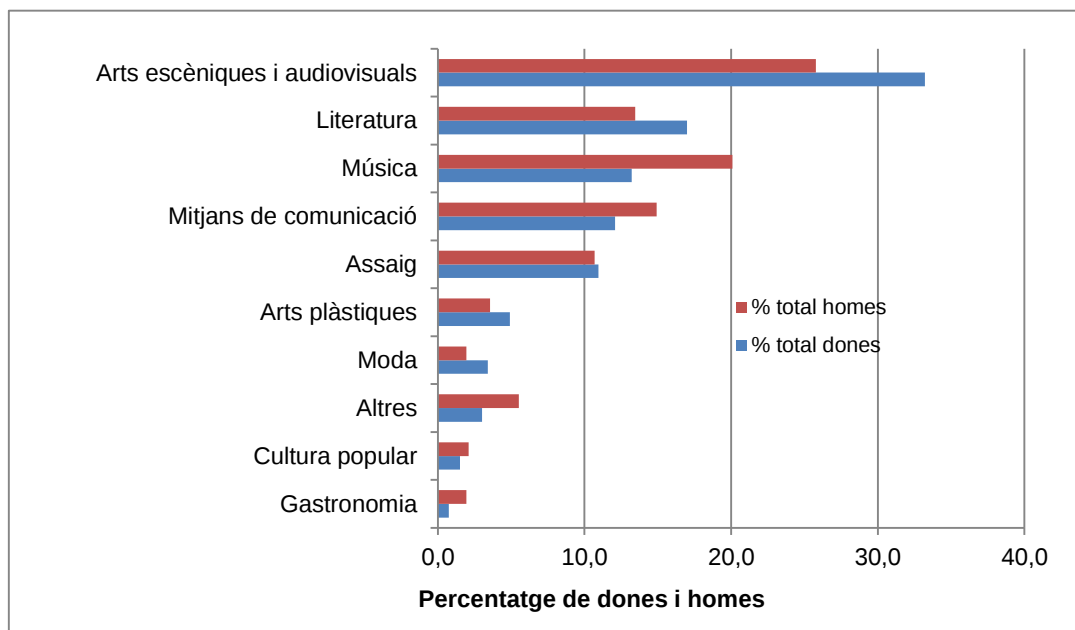
No obstant això, les arts escèniques i audiovisuals, la literatura, les arts plàstiques i la moda són els camps de la cultura en què les dones que intervenen en els programes de debats i d'entrevistes tenen un pes relatiu més important que els homes. Per contra, el percentatge sobre el total d'actors culturals de sexe masculí és superior al de les dones en disciplines com la música, els mitjans de comunicació, la cultura popular i la gastronomia.

Així, un 33,2% de les dones apareixen professionalment vinculades a les arts escèniques i audiovisuals (davant un 25,8% dels homes) i un 17% a la literatura (els homes, un 13,5%). D'altra banda, un 20,1% dels actors culturals del sexe masculí hi intervenen vinculats a la música, davant el 13,2% de les dones.

Quadre 44. Actors culturals segons la variable sexe. Nombre d'intervencions

Actors culturals	Dones		Homes		Total	
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	Nombre	% total
Arts escèniques i audiovisuals	88	33,2	159	25,8	247	28,0
Literatura	45	17,0	83	13,5	128	14,5
Música	35	13,2	124	20,1	159	18,0
Mitjans de comunicació	32	12,1	92	14,9	124	14,1
Assaig	29	10,9	66	10,7	95	10,8
Arts plàstiques	13	4,9	22	3,6	35	4,0
Moda	9	3,4	12	1,9	21	2,4
Altres	8	3,0	34	5,5	42	4,8
Cultura popular	4	1,5	13	2,1	17	1,9
Gastronomia	2	0,8	12	1,9	14	1,6
Total	265	100	617	100	882	100

Figura 33. Actors culturals segons la variable sexe. Percentatge d'inserts

3.6.5 El rol en diferents àmbits socials segons la variable sexe

Amb l'objectiu de detectar les possibles diferències existents entre la representació del posicionament social d'homes i de dones, s'ha realitzat una anàlisi més detallada de cinc agrupacions d'actors socials, que en aquest apartat s'han creuat amb la variable sexe dels actors que participen en debats i entrevistes.

Així, en el cas dels actors econòmics, es distingeix si la intervenció es duu a terme com a representant d'una empresa petita, mitjana o gran. Quant als actors del món sanitari, s'ha diferenciat entre metges i metgesses i els professionals de la infermeria. Pel que fa a les persones expertes, s'ha establert la distinció entre el camp humanístic i el científic o tècnic. Dins dels representants dels sindicats, s'ha especificat si pertanyen o no a l'estructura directiva. I, finalment, quant a l'agrupació *universitats i ensenyament*, s'han classificat els actors en funció de si estan vinculats o no a l'educació universitària.

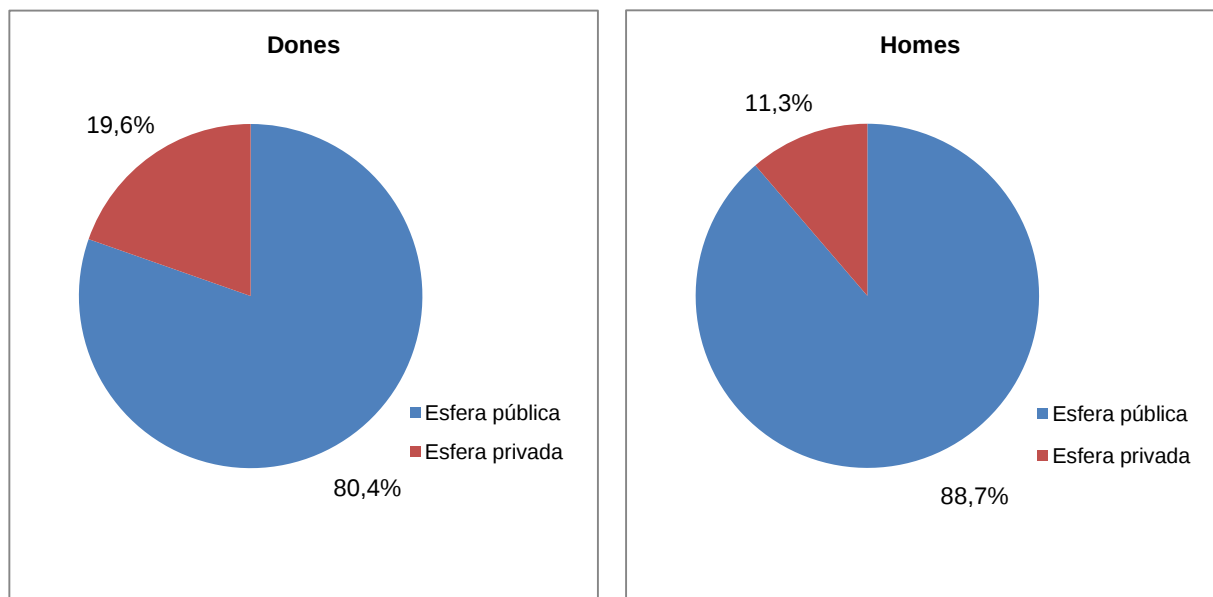
3.6.5.1 Esfera pública o privada de les intervencions de les dones

Les intervencions de dones en debats i entrevistes realitzades en funció de diferents aspectes de la seva vida privada (conformades pels actors de l'agrupació *altres*) són superiors (19,6%), en termes relatius, a les dels homes (11,3%).

Quadre 45. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Nombre d'intervencions

Esfera	Dones		Homes		Nombre total
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	
Esfera pública	663	80,4	1.654	88,7	2.317
Esfera privada	162	19,6	211	11,3	373
Total	825	100	1.865	100	2.690

Figura 34. Variable sexe en funció de l'esfera pública o privada. Percentatge d'intervencions

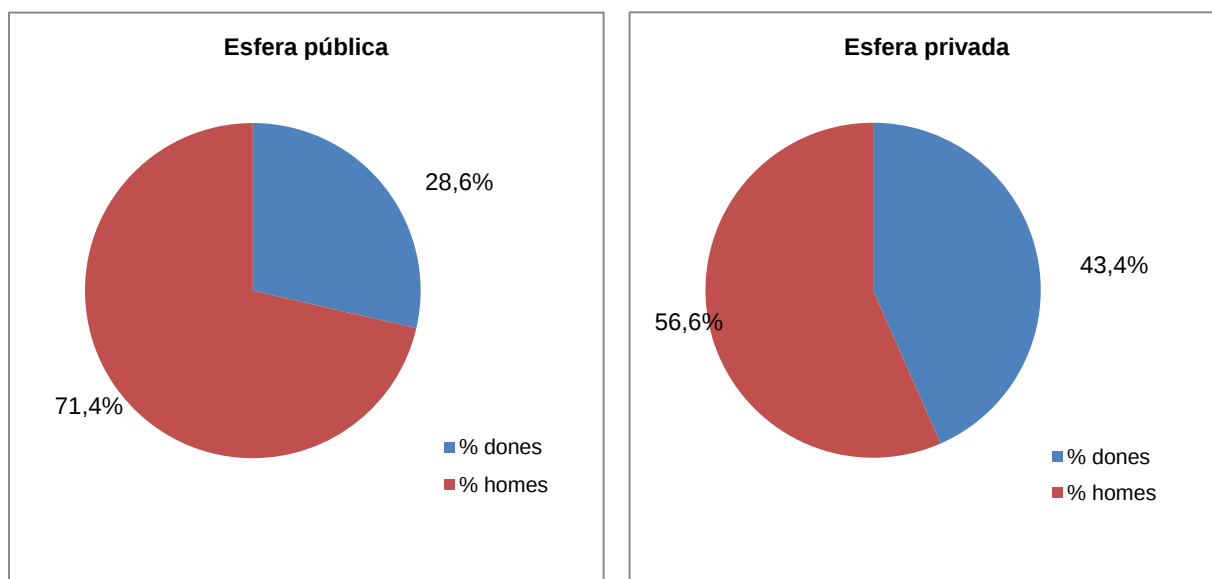

De la mateixa manera, si s'observa la distribució per sexes dels actors en funció de si apareixen amb un rol públic o privat, la proporció de dones que participen en debats i entrevistes amb un paper relacionat amb la seva vida privada és molt superior (43,4%) a les que hi participen representant l'esfera pública (28,6%).

Quadre 46. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Esfera	Dones		Homes		Nombre total
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	
Esfera pública	663	28,6	1.654	71,4	2.317
Esfera privada	162	43,4	211	56,6	373

Figura 35. Esfera pública o privada en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

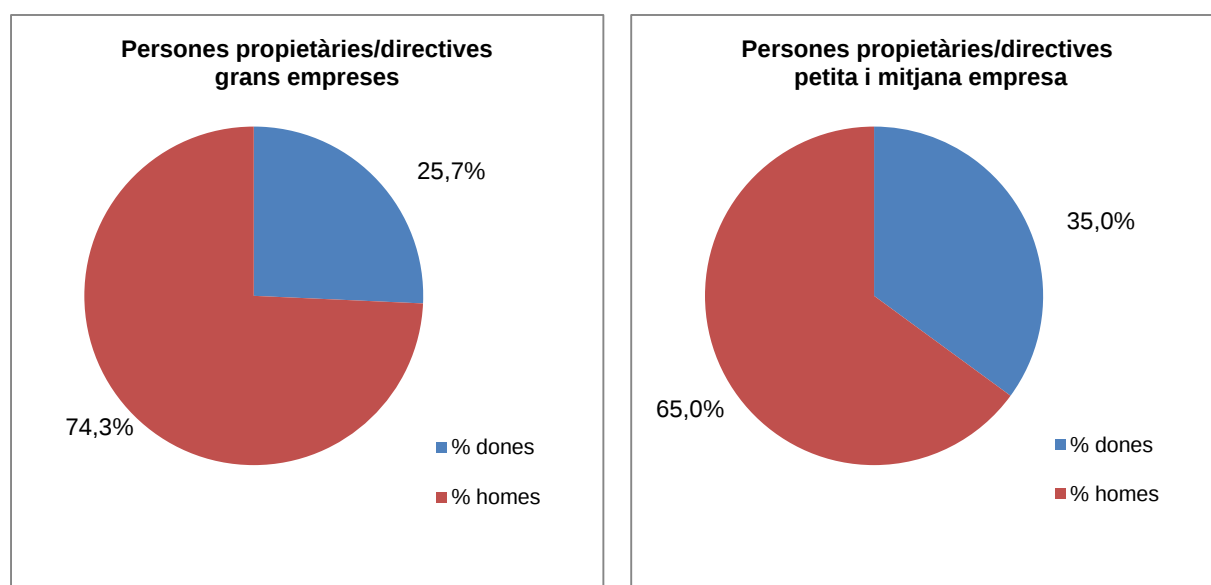
3.6.5.2 El rol de les dones en l'àmbit econòmic

Les dones que intervenen en debats i entrevistes apareixen en posicions de poder econòmic dins de l'empresa de forma molt desigual respecte als homes. Així, el percentatge d'intervencions de dones que apareixen com a propietàries o directives d'una petita o mitjana empresa és d'un 35%. La diferència augmenta quan es tracta d'una gran empresa, en què la participació de dones cau al 25,7%.

Quadre 47. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Actors econòmics	Dones		Homes		Nombre total
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	
Persones propietàries / directives petita i mitjana empresa	75	35,0	139	65,0	214
Persones propietàries / directives grans empreses	9	25,7	26	74,3	35

Figura 36. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit econòmic en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

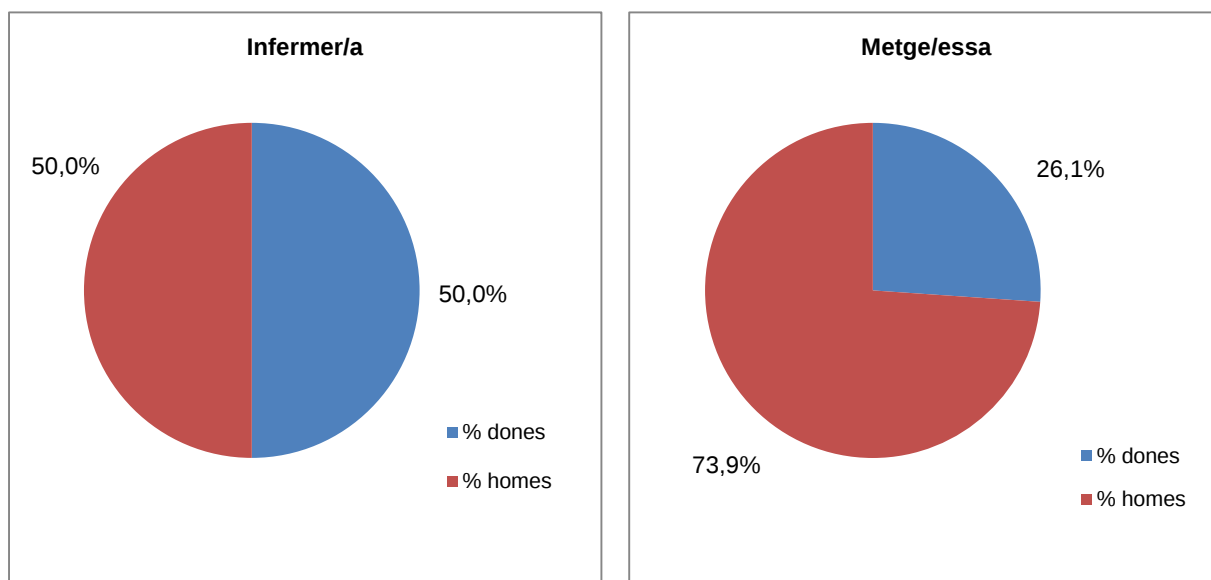
3.6.5.3 El rol de les dones en l'àmbit sanitari

Les dones metgesses que participen en debats i entrevistes apareixen subrepresentades respecte de les dades reals,¹¹ atès que del total de metges/esses, tan sols un 26,1% dels casos són dones, enfront del 46,4% que es dona en la realitat. En canvi, la distribució per sexe dels professionals de la infermeria, on només s'han detectat dos actors, és idèntica.

Quadre 48. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Actors del món sanitari	Dones		Homes		Nombre total
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	
Infermer/a	1	50	1	50	2
Metge/essa	30	26,1	85	73,9	115

Figura 37. Subagrupacions *infermer/a* i *metge/essa* d'actors socials de l'àmbit sanitari en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

¹¹ Font: Instituto de la Mujer a partir de dades de l'Instituto Nacional de Estadística.

3.6.5.4 El rol de les dones en l'àmbit sindical

La presència femenina en l'àmbit sindical en els programes de debats i entrevistes és molt minoritària: quant a l'estructura directiva, el percentatge de participació és del 7,4%. No s'ha detectat la participació de cap dona sindicada.

Quadre 49. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit sindical en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Sindicats	Dones		Homes		Nombre total
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	
Estructura directiva	2	7,4	25	92,6	27
Persona sindicada	0	--	1	100	1

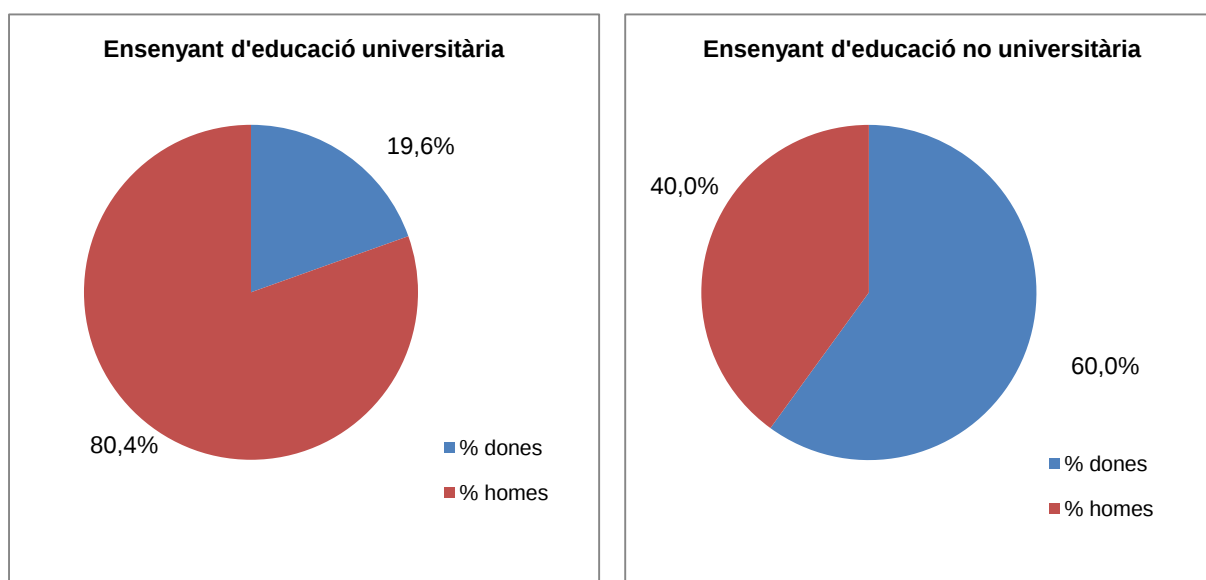
3.6.5.5 El rol de les dones en l'àmbit educatiu

La presència de dones ensenyants que participen en debats i entrevistes és molt diferent en funció del nivell educatiu en què exerceixen la seva professió. Així, mentre que en termes absoluts i relatius, la proporció de dones mestres d'educació no universitària (inclou educació infantil, primària, secundària, cicles de formació professional i escoles oficials d'idiomes) és superior a la dels homes (representen un 60%), en el cas de l'ensenyament universitari, el percentatge de dones (un 19,6%) és molt inferior al d'homes.

Quadre 50. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Universitats i ensenyament	Dones		Homes		Nombre total
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	
Ensenyant d'educació no universitària	15	60	10	40	25
Ensenyant d'educació universitària	27	19,6	111	80,4	138

Figura 38. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit educatiu en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

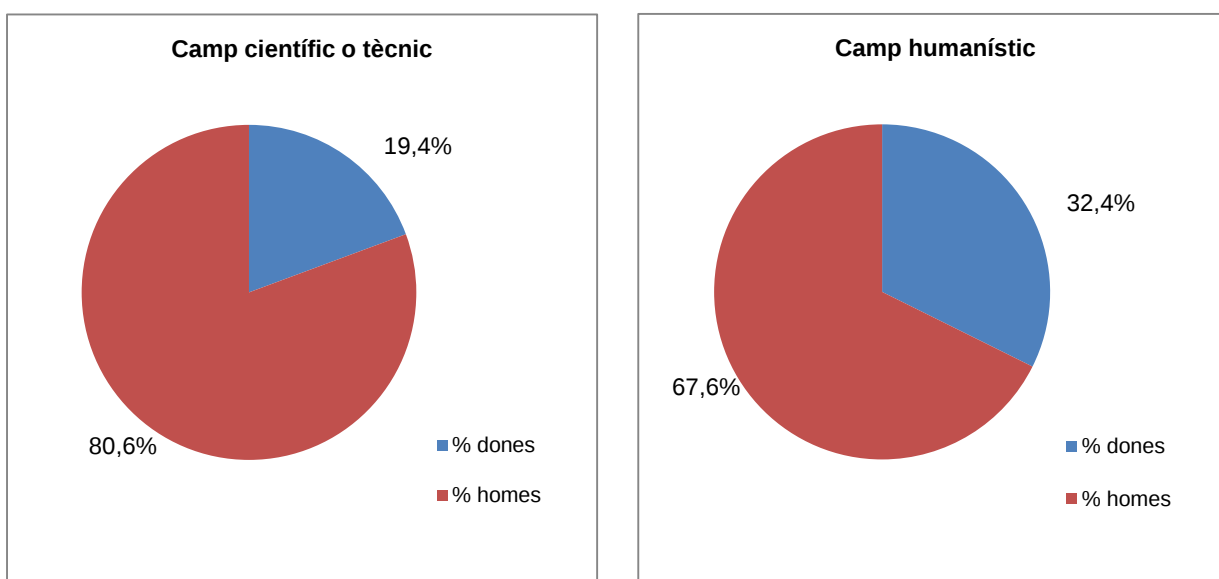
3.6.5.6 El rol de les dones en l'àmbit del coneixement

Tal com s'ha vist en la distribució per sexes de les diferents agrupacions d'actors socials, les dones intervenen en els debats i les entrevistes com a persones expertes en una proporció inferior a la dels homes (un 8,1% davant un 10,1%) i, quan ho fan, apareixen amb més freqüència com a expertes del camp humanístic que del científic. Així, el 32,4% de les persones expertes en el camp humanístic són dones, mentre que, dins del camp científic o tècnic, el percentatge de dones és del 19,4%.

Quadre 51. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Nombre d'intervencions

Persones expertes	Dones		Homes		Nombre total
	Nombre	% total dones	Nombre	% total homes	
Camp científic o tècnic	18	19,4	75	80,6	93
Camp humanístic	33	32,4	69	67,6	102

Figura 39. Subagrupacions d'actors socials de l'àmbit del coneixement en funció de la variable sexe. Percentatge d'intervencions

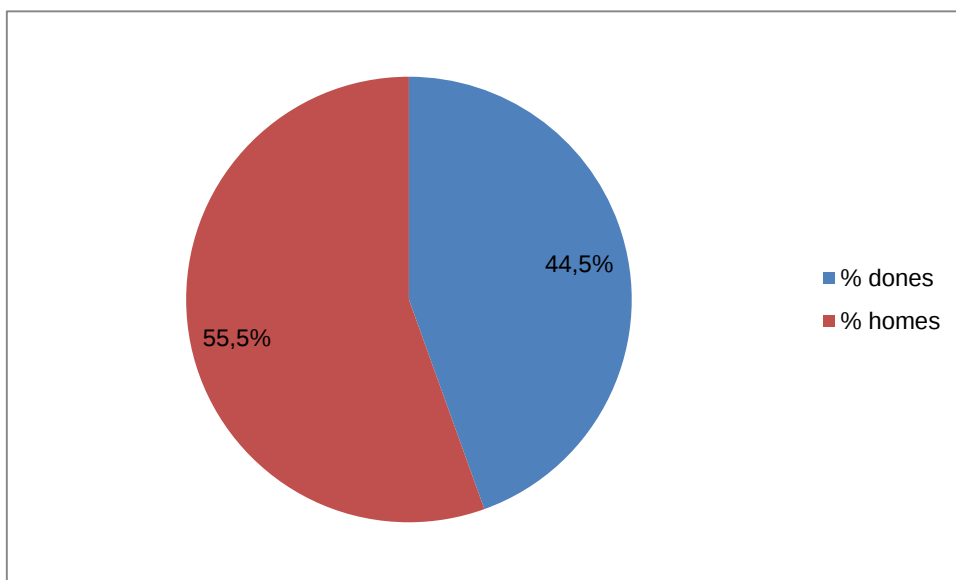

III. PROGRAMES DE FICCIÓ

4. Presència de les dones en els programes de ficció

En els programes de ficció analitzats, es registren 357 personatges (principals i secundaris), dels quals 159 són dones i 198 són homes. Això representa un 44,5% i un 55,5% de presència de dones i d'homes, respectivament.

Figura 40. Personatges segons la variable sexe

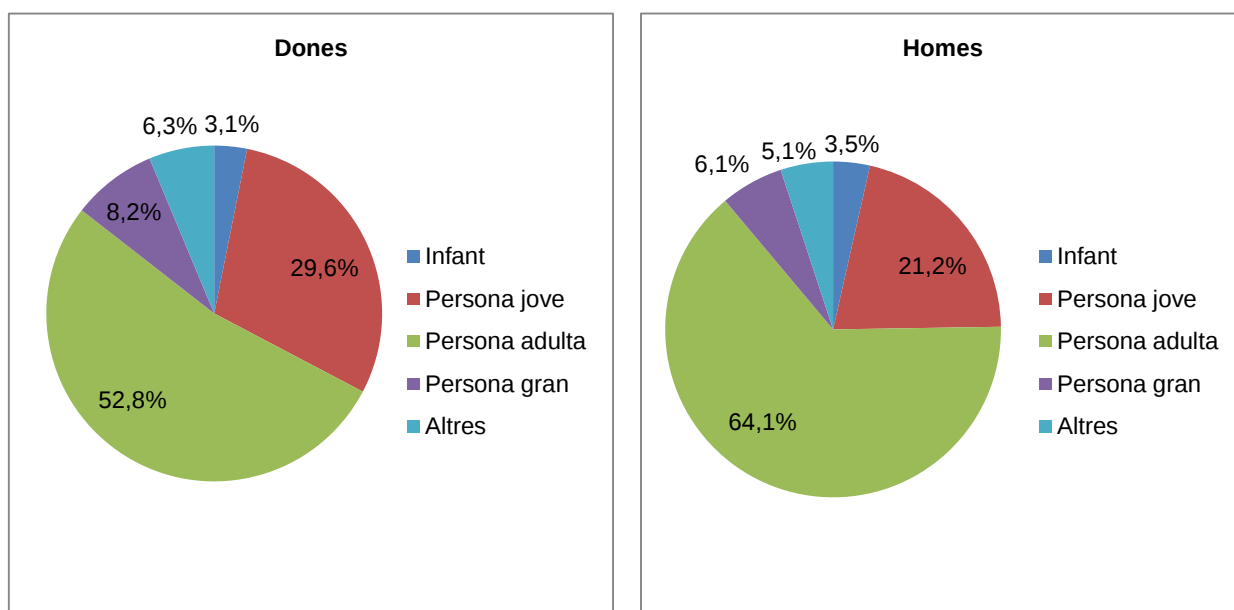
4.1 Edat de les dones

El grup d'edat que aglutina el nombre més elevat de personatges és el de persones adultes, tant pel que fa a les dones (52,8% respecte del total de dones) com als homes (64,1% respecte del total d'homes).

Quadre 52. Personatges segons les variables *edat aparent* i *sexe* (percentatges respecte del total de dones i d'homes)

Edat aparent	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Infant	5	3,1	7	3,5	12	3,4
Persona jove	47	29,6	42	21,2	89	24,9
Persona adulta	84	52,8	127	64,1	211	59,1
Persona gran	13	8,2	12	6,1	25	7,0
Altres ¹²	10	6,3	10	5,1	20	5,6
Total	159	100	198	100	357	100

Figura 41. Dones i homes segons la variable *edat aparent*

¹² Aquesta categoria inclou els personatges que apareixen amb edats diferents al llarg d'un programa concret.

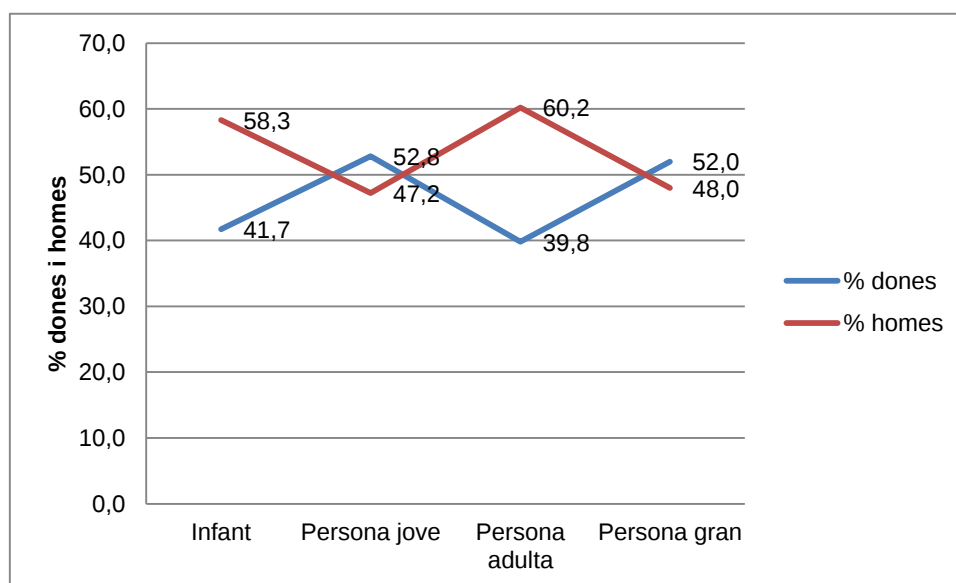
La comparació entre sexes mostra que la presència menor de les dones (39,8%) respecte dels homes (60,2%) es registra precisament en el grup de persones adultes. És en aquesta edat en què la diferència entre tots dos sexes és més elevada (més de 20 punts percentuals).

Per contra, la presència de les dones és superior a la dels homes en el cas de les persones joves (52,8%) i grans (52%).

Quadre 53. Personatges segons les variables edat aparent i sexe (percentatges respecte de cada grup d'edat)

Edat aparent	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Infant	5	41,7	7	58,3	12	100
Persona jove	47	52,8	42	47,2	89	100
Persona adulta	84	39,8	127	60,2	211	100
Persona gran	13	52,0	12	48,0	25	100
Altres ¹³	10	50,0	10	50,0	20	100
Total	159	44,5	198	55,5	357	100

Figura 42. Edat i sexe dels personatges¹⁴

¹³ Aquesta categoria inclou els personatges que apareixen amb edats diferents al llarg d'un programa concret.

¹⁴ S'exclouen els 20 personatges (*altres*) que apareixen amb edats diferents al llarg d'un programa concret.

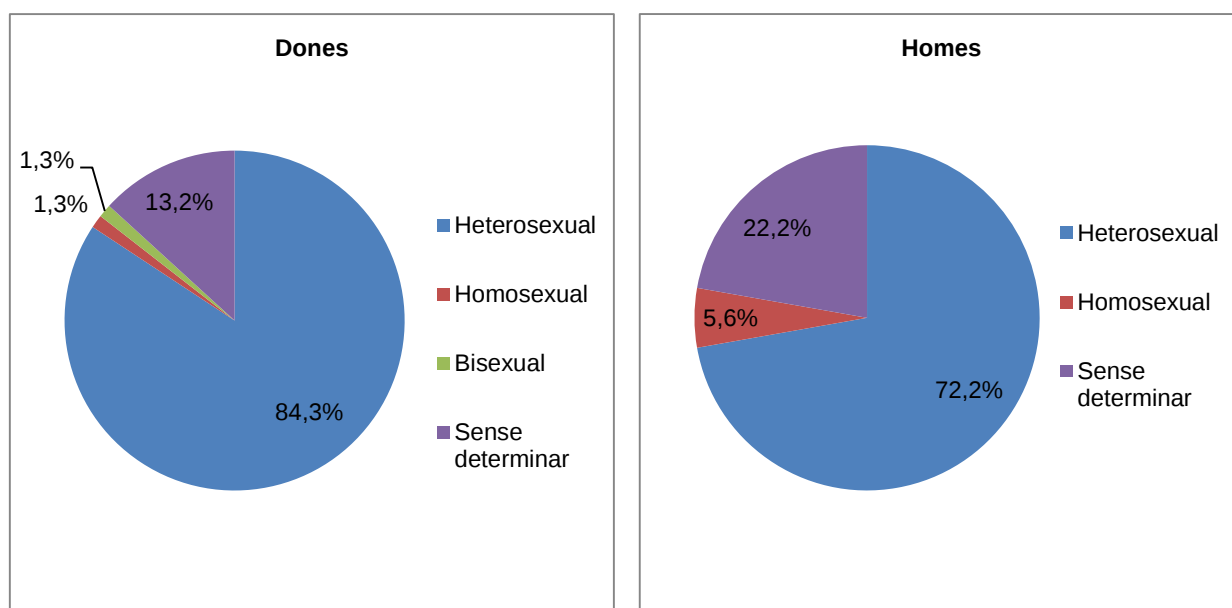
4.2 Orientació sexual de les dones

La presència de personatges amb una orientació sexual diferent de l'heterosexual és menor en les dones que en els homes. En concret, l'heterosexualitat representa el 84,3% de les dones i el 72,2% dels homes. L'homosexualitat és més present en els homes (5,6%), amb una diferència de 4 punts percentuals respecte de les dones (1,3%).

Quadre 54. Personatges segons les variables *orientació sexual* i *sexe*

Orientació sexual	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Heterosexual	134	84,3	143	72,2	277	77,6
Homosexual	2	1,3	11	5,6	13	3,6
Bisexual	2	1,3	0	--	2	0,6
Sense determinar	21	13,2	44	22,2	65	18,2
Total	159	100	198	100	357	100

Figura 43. Dones i homes segons la variable *orientació sexual*

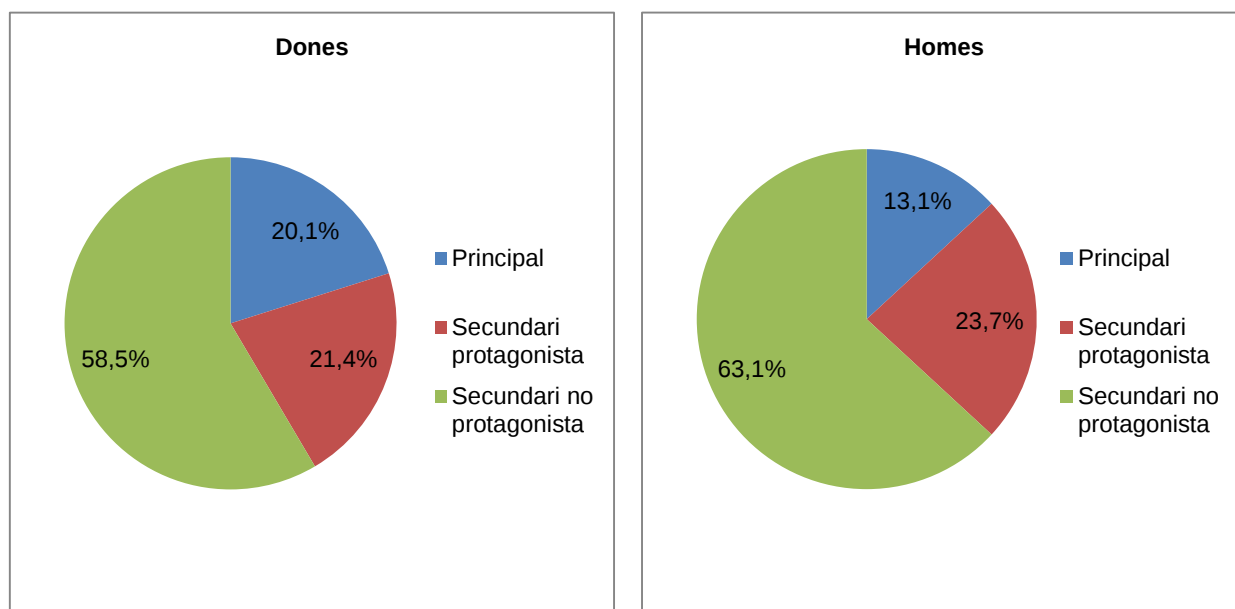
4.3 Tipus de personatge de les dones

Es constata que els personatges principals apareixen amb més freqüència en les dones que en els homes. En concret, el 20,1% dels personatges femenins tenen un rol principal, 7 punts més que els personatges masculins (13,1%). Cal indicar que la mostra inclou alguns programes narrats des d'una perspectiva femenina i protagonitzats per dones. És el cas de la minisèrie *Des del balcó* i la sèrie *Jet lag* (presenten cinc dones amb un rol principal cada una) i de la pel·lícula per a televisió *Germanes* (en presenta quatre).

Quadre 55. Personatges segons el tipus de personatge i la variable sexe

Personatge	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Principal	32	20,1	26	13,1	58	16,2
Secundari protagonista	34	21,4	47	23,7	81	22,7
Secundari no protagonista	93	58,5	125	63,1	218	61,1
Total	159	100	198	100	357	100

Figura 44. Dones i homes segons el tipus de personatge

4.4 Origen percebut de les dones

Totes les dones que apareixen en la ficció analitzada excepte una es perceben *com a blanques*. L'excepció correspon a una persona amb trets indígenes americans. El mateix succeeix en el cas dels homes.

Quadre 56. Personatges segons les variables *origen percebut* i *sexe*

	Persona percebuda com a blanca		Persona percebuda com a no blanca		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	158	99,4	1	0,6	159
Homes	197	99,5	1	0,5	198
Total mostra	355	99,4	2	0,6	357

4.5 Procedència de les dones

Es comptabilitzen més dones immigrades que homes immigrants, tot i que representen percentatges reduïts en tots dos casos (no superen el 4%). En concret, s'observen sis dones immigrades amb procedències que inclouen Europa (comunitària i no comunitària), l'Amèrica Llatina, l'Amèrica del Nord i Oceania. Aquest nombre duplica el d'homes immigrants –tres casos–, tots ells de procedència europea.

Quadre 57. Personatges segons les variables *procedència* i *sexe*

	Persona immigrada		Persona no immigrada		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	6	3,8	153	96,2	159
Homes	3	1,5	195	98,5	198
Total mostra	9	2,5	348	97,5	357

4.6 Diversitat funcional de les dones

Es detecten dos casos de dones amb discapacitat: una de psíquica, associada a una malaltia mental, i l'altra de física, derivada d'un accident de trànsit. En el conjunt de la mostra, s'hi afegeixen tres casos més, que corresponen a homes amb alguna discapacitat física.

Quadre 58. Personatges segons les variables *diversitat funcional* i *sexe*

	Sense discapacitat		Amb discapacitat		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	157	98,7	2	1,3	159
Homes	195	98,5	3	1,5	198
Total mostra	352	98,6	5	1,4	357

4.7 Rol social de les dones

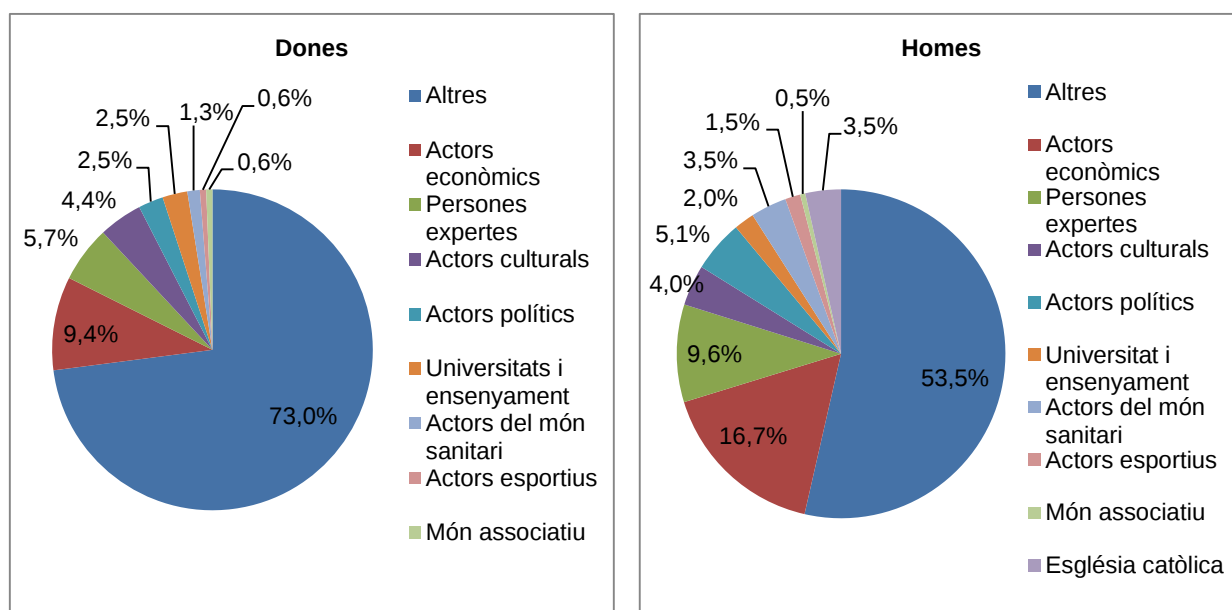
4.7.1 Agrupacions

S'observen algunes diferències entre el rol social dels personatges femenins i el dels personatges masculins. D'una banda, les dones (73%) obtenen un percentatge gairebé 20 punts superior que els homes (53,3%) en l'agrupació *altres*, que s'associa bàsicament a l'àmbit privat. D'altra banda, els homes registren més representació que les dones en categories com *actors econòmics*, *persones expertes* –en l'àmbit de la ficció, correspon principalment a professionals liberals– i *actors polítics*.

Quadre 59. Personatges segons les variables agrupació i sexe

Agrupació	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Altres	116	73,0	106	53,5	222	62,2
Actors econòmics	15	9,4	33	16,7	48	13,4
Persones expertes	9	5,7	19	9,6	28	7,8
Actors culturals	7	4,4	8	4,0	15	4,2
Actors polítics	4	2,5	10	5,1	14	3,9
Universitats i ensenyament	4	2,5	4	2,0	8	2,2
Actors del món sanitari	2	1,3	7	3,5	9	2,5
Actors esportius	1	0,6	3	1,5	4	1,1
Món associatiu	1	0,6	1	0,5	2	0,6
Església catòlica	0	--	7	3,5	7	2,0
Total	159	100	198	100	357	100

Figura 45. Dones i homes segons la variable agrupació

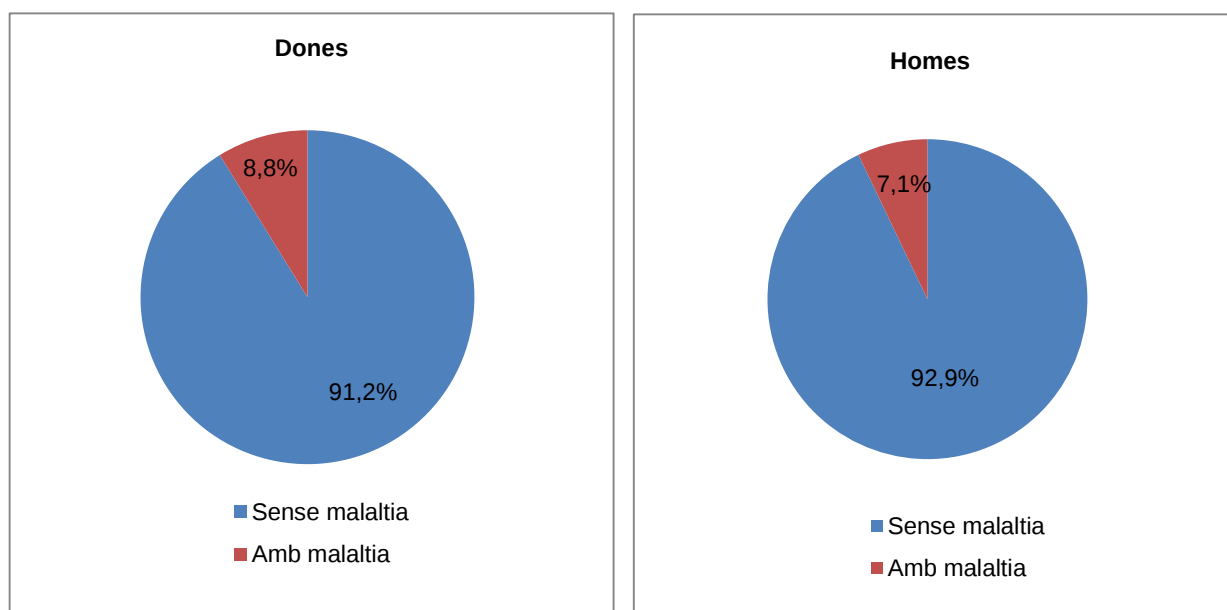
4.7.2 Malaltia de les dones

Els personatges femenins tenen més malalties que els personatges masculins. S'observa que el percentatge de dones amb malaltia (8,8%) és gairebé dos punts percentuals superior al dels homes (7,1%).

Quadre 60. Personatges segons les variables *malaltia* i *sexe*

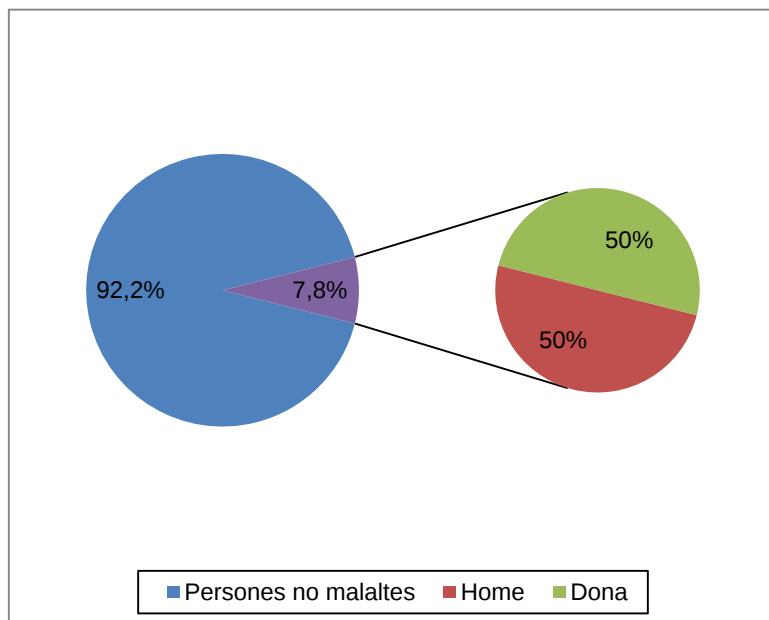
	Sense malaltia		Amb malaltia		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	145	91,2	14	8,8	159
Homes	184	92,9	14	7,1	198
Total mostra	329	92,2	28	7,8	357

Figura 46. Dones i homes segons la variable *malaltia*

En el gràfic següent s'indica que, dins el total de persones malaltes de la mostra, la meitat són dones i l'altra meitat són homes.

Figura 47. Distribució de persones malaltes segons la variable sexe

S'observa que els homes i les dones només coincideixen en dues de les malalties llistades, que són els trastorns mentals diversos i l'Alzheimer. Encara que en proporcions diferents, els trastorns mentals ocupen el primer lloc en els dos col·lectius. A banda, en la ficció analitzada hi ha sis malalties que pateixen exclusivament les dones i set malalties que pateixen exclusivament els homes.

Les malalties amb més presència entre les dones són els trastorns mentals diversos (35,7%) i l'Alzheimer (14,3%), mentre que, entre els homes, són els trastorns mentals diversos (21,4%), les malalties del fetge (21,4%) i el càncer (14,3%). En total, el nombre de dones malaltes és igual que el nombre d'homes malalts (14 en tots dos casos).

Quadre 61. Categorització de la variable *malaltia* per sexe

Malaltia	Dones		Homes		Total	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Trastorns mentals diversos	5	35,7	3	21,4	8	28,6
Alzheimer	2	14,3	1	7,1	3	10,7
Asma	1	7,1	0	--	1	3,6
Estat de coma	1	7,1	0	--	1	3,6
Fibromiàlgia	1	7,1	0	--	1	3,6
Hidrocefàlia	1	7,1	0	--	1	3,6
Sida	1	7,1	0	--	1	3,6
Síndrome Münchhausen per poders	1	7,1	0	--	1	3,6
Malaltia del fetge	0	--	3	21,4	3	10,7
Càncer	0	--	2	14,3	2	7,1
Al·lèrgia	0	--	1	7,1	1	3,6
Autisme	0	--	1	7,1	1	3,6
Cardiopaties	0	--	1	7,1	1	3,6
Insuficiència renal	0	--	1	7,1	1	3,6
Malaltia de Crohn	0	--	1	7,1	1	3,6
No explicitada	1	7,1	0	--	1	3,6
Total	14	100	14	100	28	100

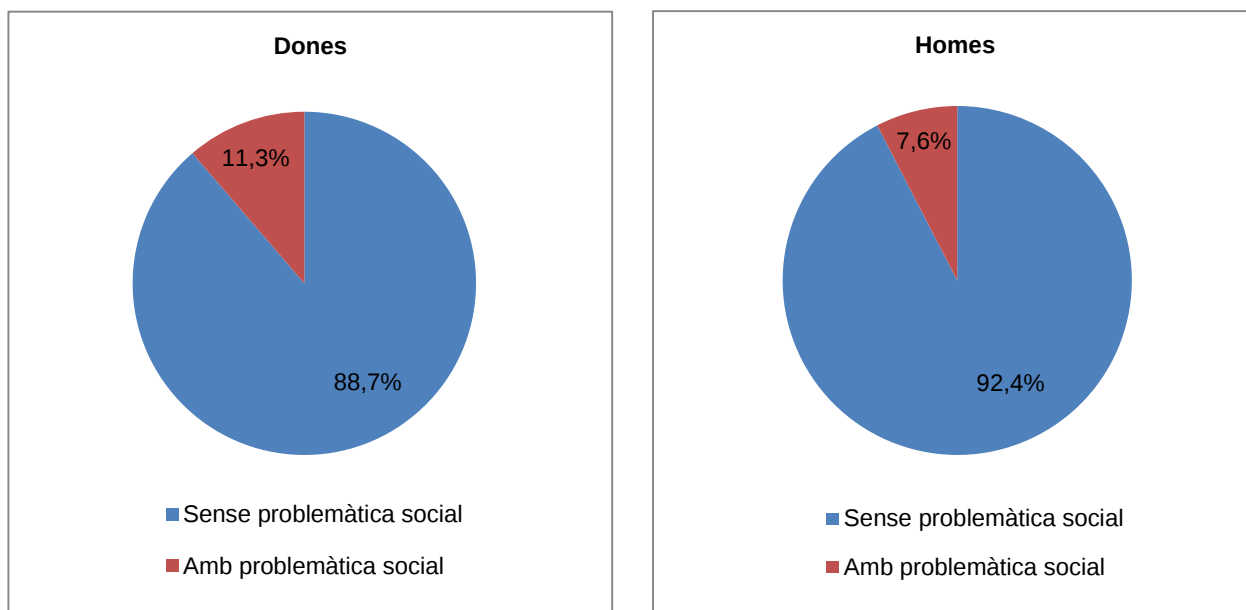
4.7.3 Problemàtica social de les dones

Els personatges femenins pateixen més problemàtiques socials que els personatges masculins. Es registren 18 casos de dones amb problemàtica social. Això suposa un 11,3% del total de les dones, mentre que, per als homes, aquesta xifra és del 7,6%, gairebé quatre punts percentuals per sota.

Quadre 62. Personatges segons les variables *problemàtica social* i *sexe*

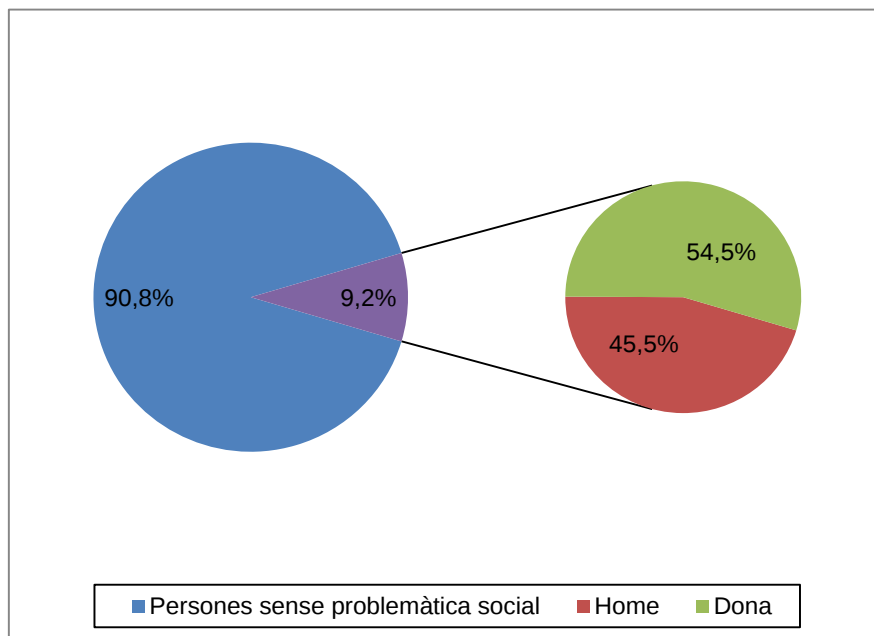
	Sense problemàtica social		Amb problemàtica social		Total
	Nombre	%	Nombre	%	
Dones	141	88,7	18	11,3	159
Homes	183	92,4	15	7,6	198
Total mostra	324	90,8	33	9,2	357

Figura 48. Dones i homes segons la variable *problemàtica social*

Del total de persones amb problemàtica social, un 54,5% són dones i un 45,5% són homes.

Figura 49. Distribució de persones amb problemàtica social segons la variable sexe

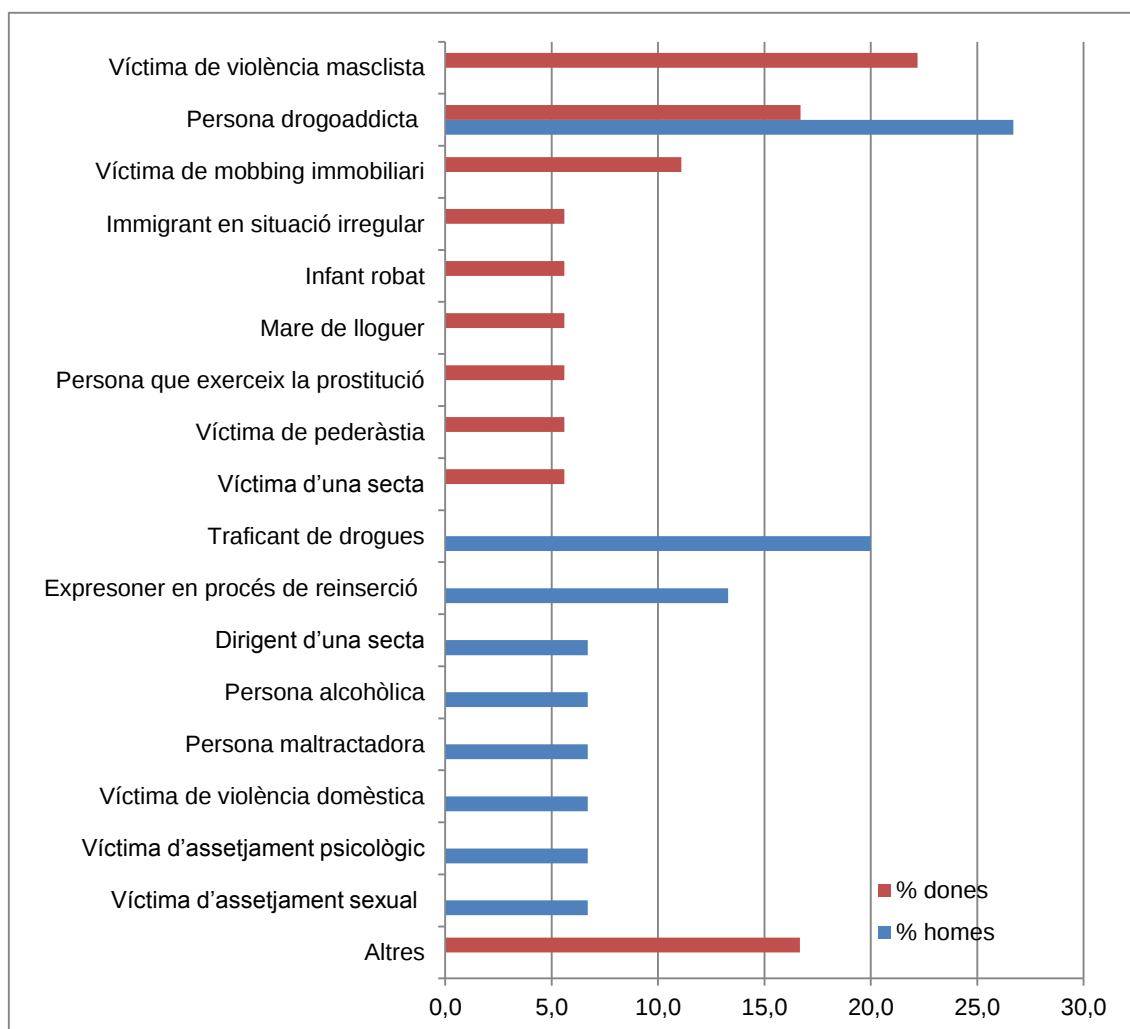
S'observa que les dones i els homes només coincideixen en la problemàtica social de la drogoaddicció (16,7% i 26,7%, respectivament).

Dins del col·lectiu de les dones, les categories que estan més representades són les víctimes de la violència masclista, les persones drogoaddictes i les víctimes d'assetjament immobiliari. Pel que fa als homes, les categories amb més percentatge són les persones drogoaddictes, els traficants de drogues i els expresoners en procés de reinserció.

Quadre 63. Categorització de la variable *problemàtica social* per sexe

Problemàtica social	Dones		Homes		Total	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Víctima de violència masclista	4	22,2	0	--	4	12,1
Persona drogoaddicta	3	16,7	4	26,7	7	21,2
Víctima d'assetjament immobiliari	2	11,1	0	--	2	6,1
Immigrant en situació irregular	1	5,6	0	--	1	3,0
Infant robat	1	5,6	0	--	1	3,0
Mare de lloguer	1	5,6	0	--	1	3,0
Persona que exerceix la prostitució	1	5,6	0	--	1	3,0
Víctima de pederàstia	1	5,6	0	--	1	3,0
Víctima d'una secta	1	5,6	0	--	1	3,0
Traficant de drogues	0	--	3	20,0	3	9,1
Expresoner en procés de reinserció	0	--	2	13,3	2	6,1
Dirigent d'una secta	0	--	1	6,7	1	3,0
Persona alcohòlica	0	--	1	6,7	1	3,0
Persona maltractadora	0	--	1	6,7	1	3,0
Víctima de violència domèstica	0	--	1	6,7	1	3,0
Víctima d'assetjament psicològic	0	--	1	6,7	1	3,0
Víctima d'assetjament sexual	0	--	1	6,7	1	3,0
Altres	3	16,7	0	--	3	9,1
Total	18	100	15	100	33	100

Figura 50. Categorització de la variable *problemàtica social* per sexe

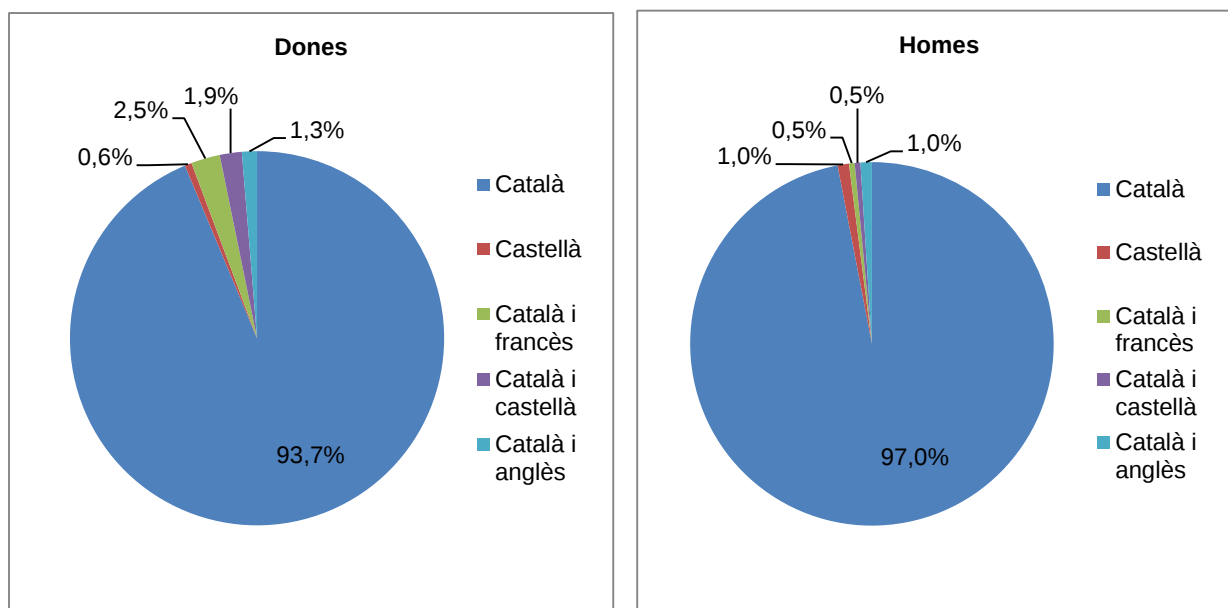
4.7.4 Llengua de comunicació de les dones

Els personatges femenins i els masculins coincideixen a utilitzar el català com a llengua de comunicació principal, encara que el percentatge és lleugerament inferior en les dones (93,7%) que en els homes (97%).

Quadre 64. Personatges segons les variables *Llengua de comunicació* i *sexe*

Llengua de comunicació	Dones	%	Homes	%	Total mostra	%
Català	149	93,7	192	97,0	341	95,5
Castellà	1	0,6	2	1,0	3	0,8
Català i francès	4	2,5	1	0,5	5	1,4
Català i castellà	3	1,9	1	0,5	4	1,1
Català i anglès	2	1,3	2	1,0	4	1,1
Total	159	100	198	100	357	100

Figura 51. Dones i homes segons la variable *Llengua de comunicació*

4.7.5 Descripció dels personatges principals

Tal com s'indica al quadre 55 ("personatges segons el tipus de personatge i la variable sexe"), la mostra analitzada comptabilitza 58 personatges principals –32 dones i 26 homes.

No obstant això, aquest apartat se centra en **34 d'aquests personatges** –18 dones i 16 homes–, que són els que apareixen en els programes de ficció contextualitzats en el **moment actual** (*Germanes*; *Gran Nord*; *Jet lag*; *Kubala, Moreno i Manchón*; *La Riera*; *L'un per l'altre*, i *Ventdelplà*). La raó metodològica es refereix al fet que la imatge de les dones projectada per aquests programes permet establir analogies amb elements de la realitat actual.

Per aquest motiu no s'analitzen els personatges principals que corresponen a sèries **històriques** (*Des del balcó*, *Ermessenda* i *Tornarem*) i de **ciència-ficció** (*Món 3XL*).

La descripció dels personatges comprèn l'àmbit personal (aspecte físic, característiques individuals i característiques relacionals) i l'àmbit de rol (esfera pública i esfera privada).

4.7.5.1 Descripció personal

a) Aspecte físic

La majoria dels personatges principals –tant dones com homes– són persones adultes, en una proporció (72,2% i 75%, respectivament) més de 13 punts superior a la mitjana de tots els personatges (59,1%).

De l'anàlisi de l'aspecte físic dels personatges principals, també se'n desprèn que l'aparença dominant és la constitució mitjana (64,7%). Per sexes, les dones registren menys casos que els homes en les posicions extremes (constitució prima i constitució grassa).

Quadre 65. Personatges principals segons les variables *edat aparent* i *sexe*

Edat aparent	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Infant	0	--	1	6,3	12	3,4
Persona jove	4	22,2	2	12,5	89	24,9
Persona adulta	13	72,2	12	75,0	211	59,1
Persona gran	1	5,6	1	6,3	25	7,0
Altres ¹⁵	0	--	0	--	20	5,6
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 66. Personatges principals segons les variables *constitució física* i *sexe*

Constitució física	Dones		Homes		Total personatges principals	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Prim	3	16,7	4	25,0	7	20,6
Mitjana	13	72,2	9	56,3	22	64,7
Gras	2	11,1	3	18,8	5	14,7
Total	18	100	16	100	34	100

b) Característiques individuals

L'anàlisi de l'orientació sexual mostra que 31 dels 34 personatges principals són heterossexuals. Les dones concentren tots els casos d'orientació sexual diferent a l'heterossexualitat. En concret, un personatge femení és homosexual i dos són bisexuals.

Les variables *origen percebut*, *procedència* i *diversitat funcional* obtenen resultats idèntics en els 34 personatges. Tots ells són persones blanques, no immigrades i no presenten cap discapacitat.

Pel que fa a la variable *malaltia*, es registra una dona malalta –amb una malaltia no explicitada– i un home malalt –ha patit un infart.

D'altra banda, apareixen dues dones i dos homes amb alguna problemàtica social: la drogoaddicció i la violència masclista, en el primer cas, i l'assetjament sexual i la violència contra infants, en el segon.

¹⁵ Aquesta categoria inclou els personatges que apareixen amb edats diferents al llarg d'un programa concret.

En relació amb la llengua de comunicació, 32 personatges parlen català. Això és, el 88,9% de les dones i el 100% dels homes. Els dos personatges femenins restants utilitzen el castellà o bé alternen el català amb el castellà.

Quadre 67. Personatges principals segons les variables *orientació sexual* i *sexe*

Orientació sexual	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Heterosexual	15	83,3	16	100	277	77,6
Homosexual	1	5,6	0	--	13	3,6
Bisexual	2	11,1	0	--	2	0,6
Sense determinar	0	--	0	--	65	18,2
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 68. Personatges principals segons les variables *origen percebut* i *sexe*

Origen percebut	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Persona percebuda com a <i>blanca</i>	18	100	16	100	355	99,4
Persona percebuda com a <i>no blanca</i>	0	--	0	--	2	0,6
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 69. Personatges principals segons les variables *procedència* i *sexe*

Procedència	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Persona immigrada	0	--	0	--	9	2,5
Persona no immigrada	18	100	16	100	348	97,5
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 70. Personatges principals segons les variables *diversitat funcional* i *sexe*

Diversitat funcional	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Sense discapacitat	18	100	16	100	352	98,6
Amb discapacitat	0	--	0	--	5	1,4
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 71. Personatges principals segons les variables *malaltia* i *sexe*

Malaltia	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Sense malaltia	17	94,4	15	93,8	329	92,2
Amb malaltia	1	5,6	1	6,3	28	7,8
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 72. Personatges principals segons les variables *problemàtica social* i sexe

Problemàtica social	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Sense problemàtica social	16	88,9	14	87,5	324	90,8
Amb problemàtica social	2	11,1	2	12,5	33	9,2
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 73. Personatges principals segons les variables *llengua de comunicació* i sexe

Llengua de comunicació	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Català	16	88,9	16	100	341	95,5
Castellà	1	5,6	0	--	3	0,8
Català i castellà	1	5,6	0	--	4	1,1
Català i francès	0	--	0	--	5	1,4
Català i anglès	0	--	0	--	4	1,1
Total	18	100	16	100	357	100

c) Característiques relacionals

Les conductes positives són identificades en més del 90% dels personatges principals. Els comportaments percebuts inequívocament com a negatius s'associen a dos personatges masculins i a cap de femení.

D'altra banda, el nivell de poder –familiar, social, polític o econòmic– que tenen els homes és més elevat que el de les dones. La major part dels personatges masculins tenen un poder alt (37,5%), mentre que la majoria dels personatges femenins tenen un poder baix (55,6%).

Quadre 74. Personatges principals segons les variables *conducta* i sexe

Conducta	Dones		Homes		Total personatges principals	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Positiva	17	94,4	14	87,5	31	91,2
Negativa	0	--	2	12,5	2	5,9
Mixta	1	5,6	0	--	1	2,9
Total	18	100	16	100	34	100

Quadre 75. Personatges principals segons les variables *nivell de poder* i *sexe*

Nivell de poder	Dones		Homes		Total personatges principals	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Alt	6	33,3	6	37,5	12	35,3
Mitjà	2	11,1	4	25,0	6	17,6
Baix	10	55,6	5	31,3	15	44,1
Variat	0	--	1	6,3	1	2,9
Total	18	100	16	100	34	100

4.7.5.2 Descripció del rol

a) Esfera pública

La distribució dels personatges principals per agrupacions indica que les dones tenen menys presència que els homes en l'esfera pública. En aquest sentit, la categoria *altres* –quan apareixen en el programa en funció del seu àmbit personal, alienament a una activitat professional o política– és majoritària en el cas de les dones (66,7%). Els homes, per la seva banda, tenen una presència més elevada que les dones en les categories *actors econòmics* (37,5%) i *persones expertes* (25%).

Les activitats remunerades són pròpies del 73,5% dels personatges principals, tot i que la comparativa entre sexes mostra que la diferència a favor dels homes (81,3%) és de gairebé 15 punts percentuals respecte de les dones (66,7%). Quan s'analitza el tipus de feina, els personatges masculins també representen un percentatge superior a la mitjana –80%– pel que fa a l'exercici de tasques qualificades.

Quadre 76. Personatges principals segons les variables *agrupació* i *sexe*

Agrupació	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Altres	12	66,7	4	25,0	222	62,2
Actors econòmics	2	11,1	6	37,5	48	13,4
Actors culturals	1	5,6	0	--	15	4,2
Actors del món sanitari	1	5,6	0	--	9	2,5
Actors polítics	1	5,6	1	6,3	14	3,9
Persones expertes	1	5,6	4	25,0	28	7,8
Universitats i ensenyament	0	--	1	6,3	8	2,2
Església catòlica	0	--	0	--	7	2,0
Actors esportius	0	--	0	--	4	1,1
Món associatiu	0	--	0	--	2	0,6
Total	18	100	16	100	357	100

Quadre 77. Categorització de l'agrupació *altres* per sexe

Agrupació <i>altres</i> ¹⁶	Dones		Homes		Total mostra	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Persona treballadora en actiu	6	50,0	1	25,0	54	24,3
Familiar o amiatat d'un personatge	3	25,0	1	25,0	49	22,1
Persona jubilada	2	16,7	0	--	13	5,9
Estudiants	1	8,3	2	50,0	40	18,0
Resta de categories	0	--	0	--	66	30,0
Total	12	100	4	100	222	100

Quadre 78. Personatges principals segons les variables *activitat remunerada* i sexe

Activitat remunerada	Dones		Homes		Total personatges principals	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Sí	12	66,7	13	81,3	25	73,5
No	6	33,3	3	18,8	9	26,5
Total	18	100	16	100	34	100

Quadre 79. Personatges principals –amb activitat remunerada– segons les variables *tipus de feina* i sexe

Tipus de feina	Dones		Homes		Total personatges principals	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Qualificada	9	75,0	11	84,6	20	80,0
No qualificada	3	25,0	2	15,4	5	20,0
Total	12	100	13	100	25	100

b) Esfera privada

En termes generals, els personatges femenins principals realitzen tasques de la llar amb més freqüència que els homes. Es registra un 43,8% dels homes que no realitzen mai aquestes tasques, gairebé el doble que les dones (22,2%). No obstant això, tant la majoria de dones (61,1%) com d'homes (56,3%) les realitzen alguna vegada.

¹⁶ El quadre només indica les 4 categories corresponents als personatge principals. La resta de categories no s'especifiquen, atès que la inclusió de sèries històriques i de ciència-ficció en el total de la mostra distorsiona la comparació de la classificació.

La cura d'altres persones també és més freqüent en el cas de les dones. El 22,2% se'n responsabilitza sovint i el 16,7% alguna vegada. Els homes, per la seva banda, se'n responsabilitzen alguna vegada en el 37,5% dels casos. Cap dels personatges masculins ho fa sovint. Cal indicar que el gruix de personatges principals no s'ocupen mai d'aquesta tasca. Les dones tenen cura dels fills o filles, de la parella i d'algun veí. En el cas dels homes, les persones de qui es responsabilitzen són sempre els fills o les filles.

Quadre 80. Personatges principals segons les variables *tasques de la llar* i sexe

Tasques de la llar	Dones		Homes		Total personatges principals	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Sovint	3	16,7	0	--	3	8,8
Alguna vegada	11	61,1	9	56,3	20	58,8
Mai	4	22,2	7	43,8	11	32,4
Total	18	100	16	100	34	100

Quadre 81. Personatges principals segons les variables *responsable de la cura d'altres persones* i sexe

Responsable de la cura d'altres persones	Dones		Homes		Total personatges principals	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Sovint	4	22,2	0	--	4	11,8
Alguna vegada	3	16,7	6	37,5	9	26,5
Mai	11	61,1	10	62,5	21	61,8
Total	18	100	16	100	34	100

5. La representació de les dones a la televisió. Conclusions

5.1 Introducció

Aquest informe, que té com a objectiu estudiar la representació de les dones a la televisió en espais de ficció i de no-ficció, constitueix el segon lliurament d'un projecte més ampli d'anàlisi de la diversitat i la igualtat a la televisió.

La metodologia distingeix entre els programes en funció de la seva tipologia i estableix diferents unitats d'anàlisi i sistemes de mostreig per a cada grup de programes. Així, s'estudien les persones que apareixen en un teleinformatiu realitzant-hi un insert, les intervencions de les persones en debats i entrevistes en programes de no-ficció i els personatges en les obres de ficció de producció pròpia. Igualment, el mostreig de les unitats varia: una tria aleatòria i estratificada per als teleinformatius; la totalitat dels programes de no-ficció amb debats o entrevistes predeterminats, i una selecció dels episodis de ficció en funció de la seva periodicitat.

Si l'aproximació metodològica és diversa en funció de la tipologia, les variables analitzades (*diversitat funcional, edat, orientació sexual, origen, rol social i sexe*) són les mateixes. Amb aquesta homogeneïtzació es pretén poder realitzar una aproximació transversal a la imatge de les dones en totes les tipologies de programes.

Aquest informe incorpora, a més, una anàlisi més extensa dels personatges principals de les obres de ficció, atès que la seva imatge incideix de manera més important que la dels personatges amb menys rellevància en la trama.

Una altra característica d'aquest informe sobre la representació de les dones rau en la possibilitat de realitzar comparacions amb les dades que figuren en estudis precedents del Consell: l'“IST 1/2009 sobre la presència de les dones en la informació (octubre-desembre 2008)” i la sèrie d'informes mensuals sobre pluralisme polític. Unes eines metodològicament similars permeten establir algunes tendències en relació amb la imatge de la dona, això sí, únicament en els teleinformatius.

5.2 Dades demogràfiques de Catalunya en relació amb les dones

La presència de les dones a Catalunya pel que fa a la seva magnitud en termes sociodemogràfics aporta elements de referència a les dades d'aquest estudi. No obstant això, no es pot inferir una relació directa entre la presència de les dones a la televisió i els valors demogràfics de les dones a la societat real.

Segons les estimacions de població postcensals de l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), en data 31 de desembre de 2012, les dones suposaven el 50,75% de la població.

Pel que fa a les persones immigrades, i segons dades de l'Idescat, les persones estrangeres amb permís de residència en vigor, en data 31 de desembre de 2012, era del 15,8%. L'Instituto de la Mujer especifica, amb dades de l'Instituto Nacional de Estadística (INE), que a Catalunya la distribució de la població estrangera era d'un 46,9% de dones i d'un 53,1% d'homes.

En l'àmbit professional, les dades relatives al món sanitari indiquen que les metgesses representaven un 46,4% del personal mèdic superior segons l'Instituto de la Mujer. Per altra banda, les dades relatives al món educatiu especifiquen que les dones representaven un 37,5% dels ensenyants universitaris i un 75,3% dels ensenyants no universitaris (dades de la Subdirecció General d'Estadística i Estudis. Curs 2010-2011).

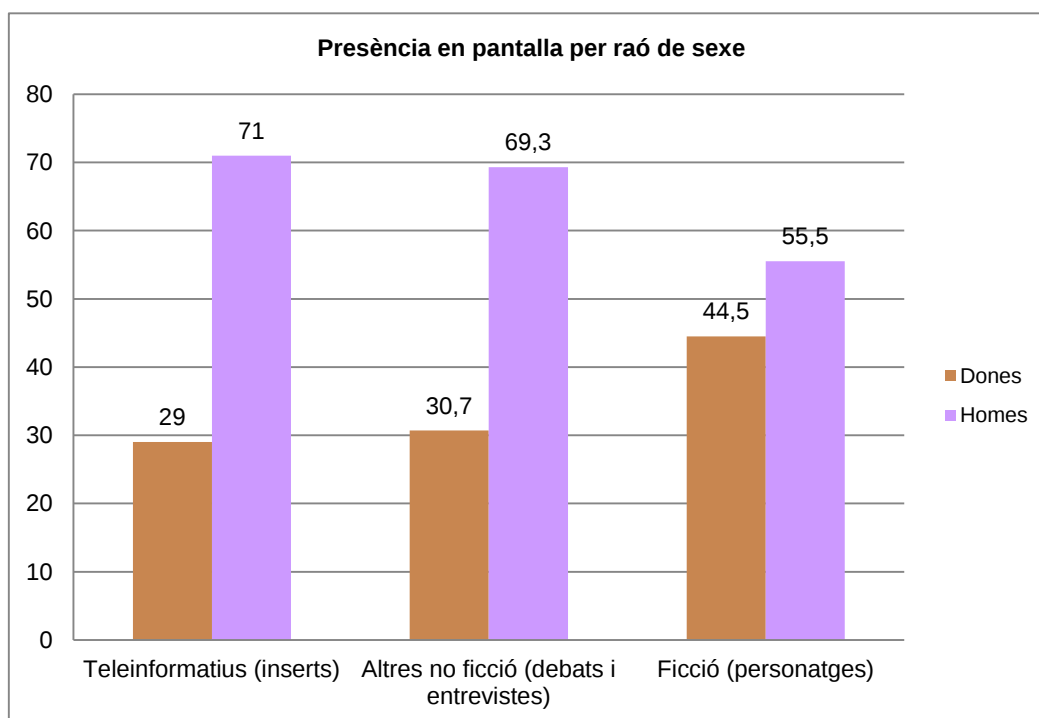
5.3 La presència de les dones a la televisió

Les dones tenen una presència menor que els homes en les tres tipologies de programació analitzada. Així, menys d'un terç dels inserts en els teleinformatius (29%) i de les intervencions en debats i entrevistes (30,7%) corresponen a dones. A més, **la durada mitjana de l'insert d'una dona (12,1 segons) és inferior a la d'un home (14,8 segons).** Aquesta dada té relació amb el rol de les dones en les seves intervencions en els teleinformatius: menys com a actors polítics (la durada dels inserts dels actors polítics és superior a la dels actors socials) i més com a actor ocasional des d'un àmbit personal (amb inserts d'una durada més curta).

És a dir, independentment de les diferents variables que s'analitzen a continuació, **la representació de les dones parteix d'un primer desequilibri significatiu: apareixen menys que els homes.**

La ficció augmenta la presència de personatges femenins fins a un 44,5% i hi introdueix una peculiaritat: **apareixen més dones que homes amb un paper principal**, tant en termes relatius (un 20,1% de les dones són personatges principals contra un 13,1% dels homes) com absoluts (32 dones i 26 homes).

Figura 52. Presència de les dones en la programació

Un element que té relació amb la importància atorgada a la intervenció d'una persona en un teleinformatiu és la identificació, com a mínim amb el nom propi, al *chyron*. El recompte mostra que la proporció de **les dones sense identificar (23,1%) és de més del doble que la dels homes sense identificar (10,5%)**. Un desequilibri equivalent al que ja va recollir l'informe IST 1/2009, tot i que aplicat a una tipificació d'actors no del tot coincident amb la d'aquest estudi.¹⁷

¹⁷ No incloïa la totalitat dels actors amb temps de paraula, atès que prescindia dels actors ocasionals (els que no pertanyen a cap grup d'interès formal o informal) que sí que s'han indexat per als informes de diversitat i igualtat.

5.4 L'edat de les dones

D'altra banda, la presència de les dones en relació amb els homes es caracteritza, als tres grups de programes, per la **presència de dones joves en una proporció superior a la d'homes joves** i, en els espais de ficció, per la presència en termes relatius de més dones grans que d'homes grans. Així, en els programes amb una intenció informativa (teleinformatius i altres informatius), s'hi observa que **la franja d'edat que concentra majoritàriament l'activitat social (persones adultes) és més masculina que femenina**.

Igualment, **en els espais de no-ficció es manifesta una relació entre edat i sexe: la presència de les dones disminueix amb l'edat. Per contra, a la ficció, dones i homes grans tendeixen a xifres similars**: la creació audiovisual recrea espais personals i familiars en què el paper de dones i d'homes grans s'iguala quantitativament.

5.5 Origen percebut i procedència

El reflex a la pantalla de la diversitat d'origen i de procedència de la població catalana s'ha analitzat mitjançant dos indicadors independents: l'*origen percebut*, que analitza com es veuen les persones que apareixen en pantalla en relació amb els trets físics, independentment del seu origen real o de la seva condició de persona immigrada o no; i la *procedència*, que considera la condició o no de persona immigrada i en determina, sempre que es pugui, l'origen geogràfic.

La primera aproximació a les dades sobre origen percebut mostra una igualtat entre homes i dones en els tres grups de programes: **les persones percebudes com a no blanques suposen una minoria tant dels homes com de les dones**. Únicament s'aprecia una disparitat en les intervencions en entrevistes i debats, en què les dones percebudes com a *no blanques* (3,5%) són considerablement més elevades, en termes relatius, que els homes (2%)

En una segona lectura sí que es manifesten algunes diferències entre teleinformatius i espais de debats i entrevistes: mentre que la proporció d'inserts de dones percebudes com a *no blanques* (30,4% del sumatori d'homes i dones no blancs) es correspon amb la proporció d'inserts de dones en el total de la mostra (29,0%), les intervencions en

debats i entrevistes mostren una proporció de dones percebudes com a *no blanques* considerablement més elevada (43,9%) que per al conjunt de les dones (30,7%).

Però la proporció entre homes i dones és diferent quan es valora l'*origen percebut* de les persones no blanques. Així, **la presència de les dones respecte dels homes és molt inferior pel que fa als orígens percebuts àrab (en teleinformatius i en entrevistes i debats) i asiàtic i negre (en teleinformatius).**

La presència de dones immigrades és superior, en termes relatius, a la dels homes: un 4,1% dels inserts en teleinformatius (davant del 3,4% dels homes) i un 5,8% de les intervencions en debats i entrevistes (un 4,2% dels homes). En ficció, a més, també es registra un presència superior de personatges femenins immigrants: hi ha 6 dones i 3 homes.

En qualsevol cas, la presència de dones (i d'homes) immigrades és inferior a la que existeix a la societat catalana i, a més, dins del col·lectiu de persones immigrades, també és menor a la proporció de dones respecte dels homes. Segons les dades del padró, en data 31 de desembre de 2012, el 17,7% de les persones eren immigrades, un 46,9% de les quals eren dones. Per contra, els inserts de dones són el 33,3% del total de persones immigrades en els teleinformatius i el 38,1% en debats i entrevistes.

5.6 Diversitat funcional

No s'observen diferències significatives entre dones i homes pel que fa a la presència de persones amb alguna discapacitat en els programes de no-ficció.

Les proporcions de dones amb diversitat funcional són similars a les de tota la mostra tant en teleinformatius (0,9% de les dones), on se situa per sobre del percentatge d'homes, com en debats i entrevistes (el 0,6%), amb una dada lleugerament inferior.¹⁸

Els espais de ficció acullen un nombre de persones amb discapacitat superior als programes de no-ficció. Les dues dones (1,3% del total de personatges femenins) i tres homes (1,5% del total de personatges masculins) corresponen a personatges secundaris, no principals.

¹⁸ Cal no identificar la intervenció de persones amb discapacitat amb la presència d'informació sobre la problemàtica de la diversitat funcional, atès que s'ha constatat l'emissió d'ítems informatius sobre aquest tema, tot i que sense la intervenció de persones amb discapacitat.

5.7 El rol de les dones en la programació de no-ficció (teleinformatius i debats i entrevistes)

5.7.1 Esfera privada i esfera pública

El rol de les persones que intervenen en la programació analitzada s'ha classificat, en primera instància, en dos grans grups, en funció de si es tracta d'un rol polític (entès com el desenvolupat en representació d'una institució de govern o de l'Administració pública o d'un partit polític) o d'un rol social (o no polític, en el sentit descrit anteriorment). A més, també es realitza una classificació posterior de les persones en diferents agrupacions segons el paper que desenvolupen en l'insert o en la intervenció.

Així, les dades corresponents als espais de no-ficció mostren com tres de cada quatre dones apareixen desenvolupant un rol social (*actors socials*) en els teleinformatius, i més de 90% en els espais de debats i entrevistes. Aquestes dades mostren una desigualtat notable respecte dels homes que, per contra, suposen el 81% dels inserts i el 78,1% de les intervencions en debats i entrevistes d'actors polítics.

L'esfera privada de les persones (quan apareixen en el programa en funció del seu àmbit personal, alienes a una activitat professional o política) està representada en l'agrupació *altres*. L'esfera pública de les persones abasta la resta de les agrupacions polítiques i socials.

A partir d'aquesta diferenciació, les dades mostren que **les dones s'associen amb l'esfera privada de manera més intensa que els homes, que apareixen majoritàriament en rols relacionats amb l'esfera pública**: en els teleinformatius, la proporció d'inserts de dones que desenvolupen un rol privat (un 43,3% dels inserts) és el doble que en els homes (un 20,7%) i, en els espais de debats i entrevistes, és un 50% superior (un 19,6% de les dones i un 11,3% dels homes).

5.7.2 Les dones en l'àmbit polític

Les dones que desenvolupen un rol polític suposen un 33,6% del total del temps de paraula de totes les dones. La comparació amb les dades d'un estudi corresponent al quart trimestre del 2008,¹⁹ en què aquest percentatge era del 25,8%, detecta un increment important del temps de paraula de les dones polítiques en relació amb el total de temps de les dones. Aquesta proporció també s'ha incrementat, tot i que més lleugerament, pel que fa als homes: si, el 2008, el 45,5% del temps total dels actors masculins corresponia a actors polítics, en aquest informe és d'un 49,6%.

També es disposa de sèries de dades homologables entre el 2004 i el 2012 quant al temps de paraula de les dones que desenvolupen un rol polític.²⁰ Així, en aquest primer semestre del 2012, el temps de paraula de les dones polítiques representants de governs suposa el 16,6% del total del temps de paraula d'homes i de dones, i el temps de les dones com a membres de partits polítics, un 26,6%.

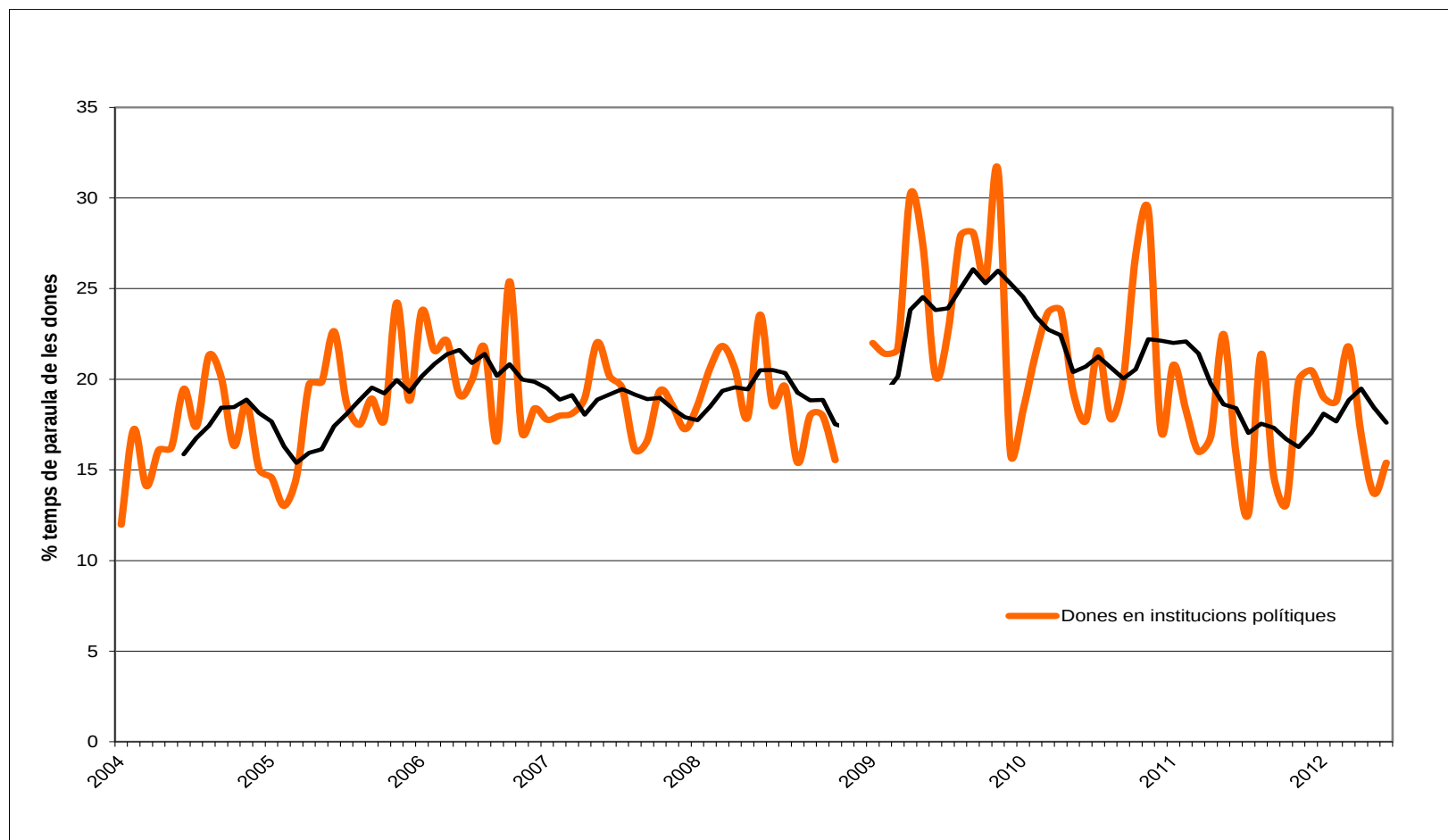
La comparació amb les sèries de dades que formen les figures 53 i 54 posa de manifest que **el percentatge de presència de dones com a representants de governs** (16,6% del temps de paraula en el primer semestre de 2012) **és el més baix des del 2009**, malgrat la presència actual d'una dona com a vicepresidenta en els dos governs amb més presència mediàtica (el de Catalunya i el de l'Estat).

Per contra, **les dones com a representants de partits experimenten una tendència constant d'increment de la participació** des de l'inici de la sèrie de dades el 2004, quan la xifra per a tot l'any se situava entorn del 5% fins al primer semestre del 2012, que sobrepassa el 26%. En aquest cas, les dades s'expliquen per la presència de dones en llocs principals dels aparells dels partits tant a escala estatal com de Catalunya.

¹⁹ IST 1/2009 i informes mensuals de pluralisme polític entre el 2004 i el 2012

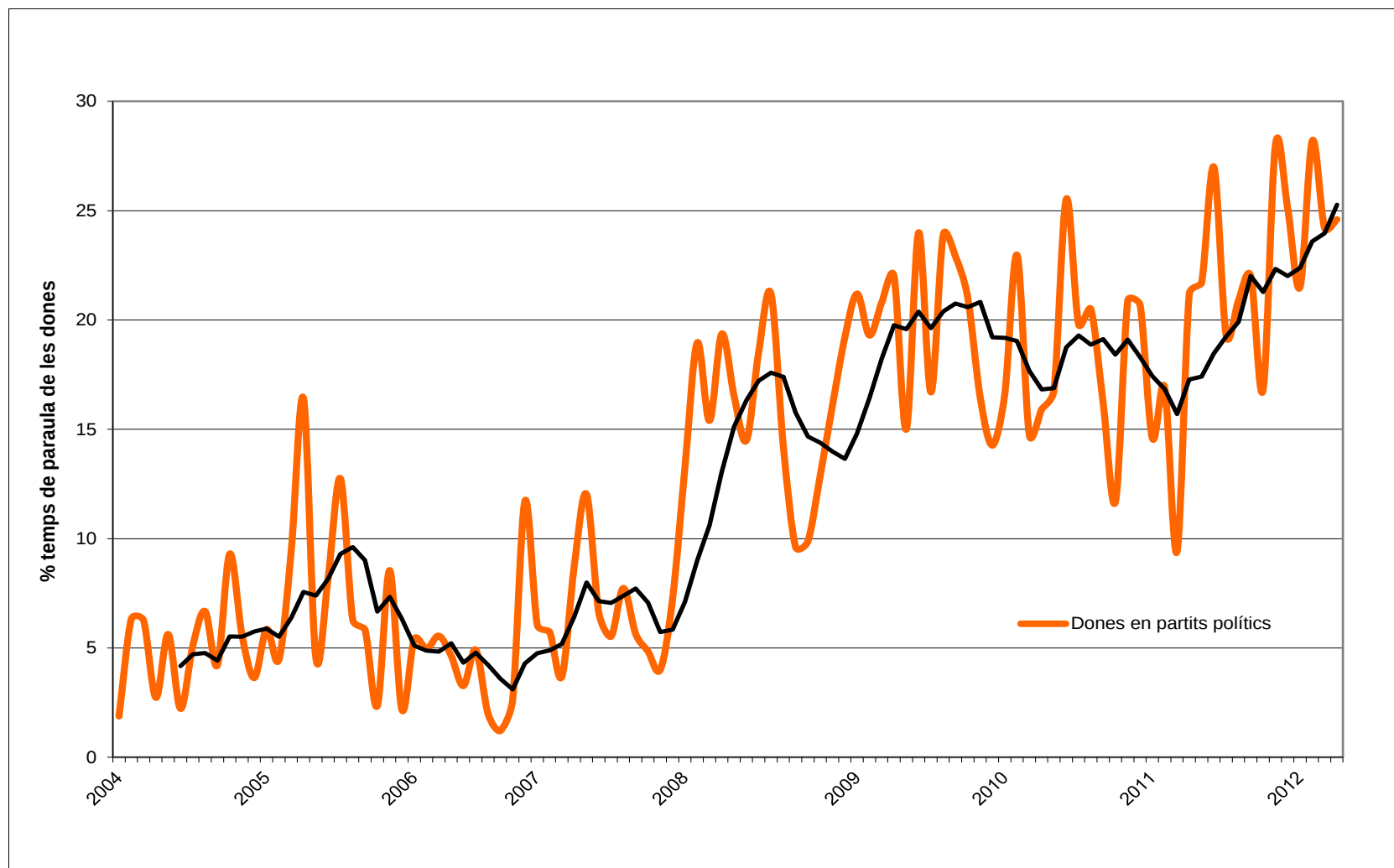
²⁰ Pel que fa a les dones que actuen com a representants d'institucions, cal advertir que les xifres experimenten una variació metodològica l'1 de gener de 2009, moment a partir del qual només computen les dones (i els homes) representants dels governs i es prescindeix en el còmput de les persones dels nivells inferiors de l'Administració pública.

Figura 53. Temps de paraula de les dones en el conjunt d'agrupacions d'actors polítics institucionals del 2004 al primer semestre de 2012 (des del gener de 2009, només governs). Dades mensuals i mitjana mòbil (sis darrers mesos)²¹

²¹ Vegeu la nota 4.

Figura 54. Temps de paraula de les dones en el conjunt d'agrupacions d'actors polítics de partit del 2004 al primer semestre de 2012. Dades mensuals i mitjana mòbil (sis darrers mesos)

5.7.3 Les dones en l'àmbit social

En l'àmbit social, les dones representen el 34,5% dels inserts en els teleinformatius i un 31,6% de les intervencions en debats i entrevistes, uns percentatges que, tot i ser la meitat dels homes, sí que se situen per sobre de la mitjana de presència de les dones a tota la mostra.

Les dones apareixen vinculades a l'esfera privada (*altres actors*), a la cultura (*actors culturals*) i al món econòmic (*actors econòmics*): són els tres àmbits amb més participació tant pel que fa als teleinformatius com a les intervencions en debats i entrevistes. Els homes comparteixen els dos primers àmbits i, en debats i entrevistes, presenten xifres molt similars com a *persones expertes* i *actors econòmics*.

No obstant això, la distribució entre els diferents àmbits indica clarament que, a més del món polític, **les dones i els homes desenvolupen rols socials diferents en els espais de no-ficció analitzats, sobretot en els teleinformatius. Les dones s'associen a l'esfera personal; els homes, al món de l'economia i el treball.**

Així, **en els teleinformatius**, les dones només obtenen una proporció superior i quantitativament significativa (un 56,5% dels inserts davant d'un 35,1%) respecte dels homes en la categoria *altres* (que expressa l'esfera personal) i en *món associatiu* (un 6,2% contra un 5,4%).

Per contra, el desequilibri més elevat entre la representació dels homes i de les dones en els teleinformatius es refereix a un mateix aspecte de la vida social: l'economia i la feina, és a dir, els homes com a actors econòmics (en què tripliquen el nombre de dones), i com a membres d'organitzacions empresarials i de sindicats (que multipliquen els inserts per set).

Val a dir que aquestes dades difereixen només lleugerament de les que inclou l'informe IST 1/2009, obtingudes durant el quart trimestre del 2008, quan la categoria *altres* suposava el 46,8% del temps de paraula de les dones (el 56,5% en aquest informe); els *actors culturals*, el 14,5% (davant l'11,4%), i el *món associatiu*, un 9,9% (contra un 6,2%).

La distribució de les dones i dels homes en les **entrevistes i debats** presenta, però, una distribució força similar: els actors culturals obtenen una proporció similar entre els homes i les dones, l'esfera privada (*altres actors*) ocupa, per a tots dos sexes, un segon lloc, i el percentatge de dones com a *actors econòmics* és superior al dels homes.

Si s'aprofundeix en el paper de les dones i els homes dins d'aquest àmbit personal, en el conjunt de la **programació de no-ficció**, que s'ha classificat **com a *altres actors***, **s'observa que les dones i els homes hi tenen un tracte similar**: hi apareixen principalment com a persones consumidores i com a persones que assisteixen a un acte públic (teleinformatius), i com a persones que exerceixen els seus drets ciutadans i persones consumidores (debats i entrevistes).

5.7.4 Temes i notícies en els teleinformatius

Igualment, s'ha relacionat la intervenció de les dones en els teleinformatius i els temes de les informacions. En aquest sentit, les **dones i els homes registren una intervenció força similar quant als temes que tracten, però amb una diferència substancial**: la presència de la *crònica política* com a segon tema en els homes.

Així, *economia i negocis*, *societat* i *art i cultura* suposen més de la meitat del temps de paraula de les dones; *economia i negocis*, *crònica política* i *societat* són els tres primers temes dels homes.

Si s'analitza la participació de les dones en els principals ítems informatius de l'actualitat del primer semestre del 2012, es detecta que els temes en què les dones tenen un temps de paraula superior a la mitjana que registren a tota la mostra respon a dues explicacions.

Per una banda, es tracta **d'informacions en relació amb el camp d'actuació política de dones amb aquest rol**. Per l'altra, són **ítems informatius relacionats amb el cicle festiu i les seves connotacions de tradicions o cultura**: la Setmana Santa, la diada de Sant Jordi i la revetlla de Sant Joan.

Figura 55. El rol de les dones als teletinformatius

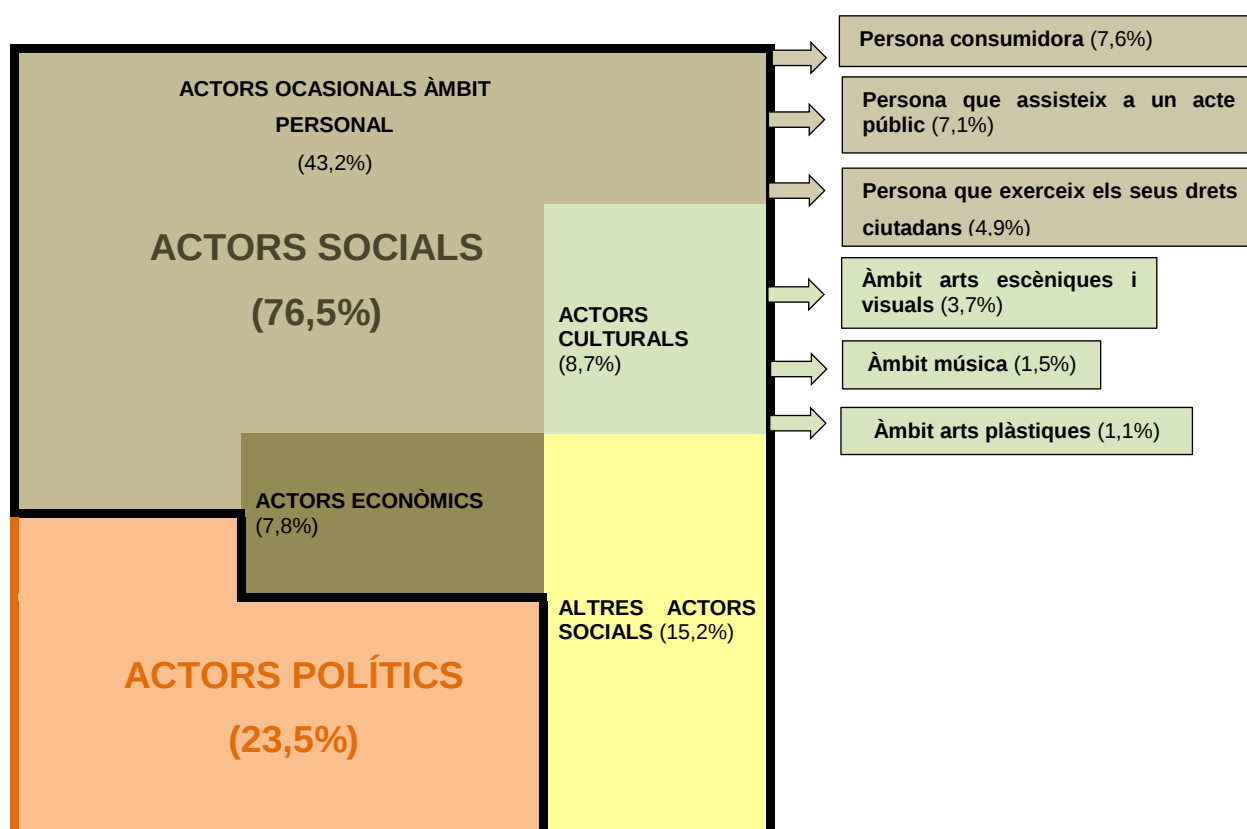
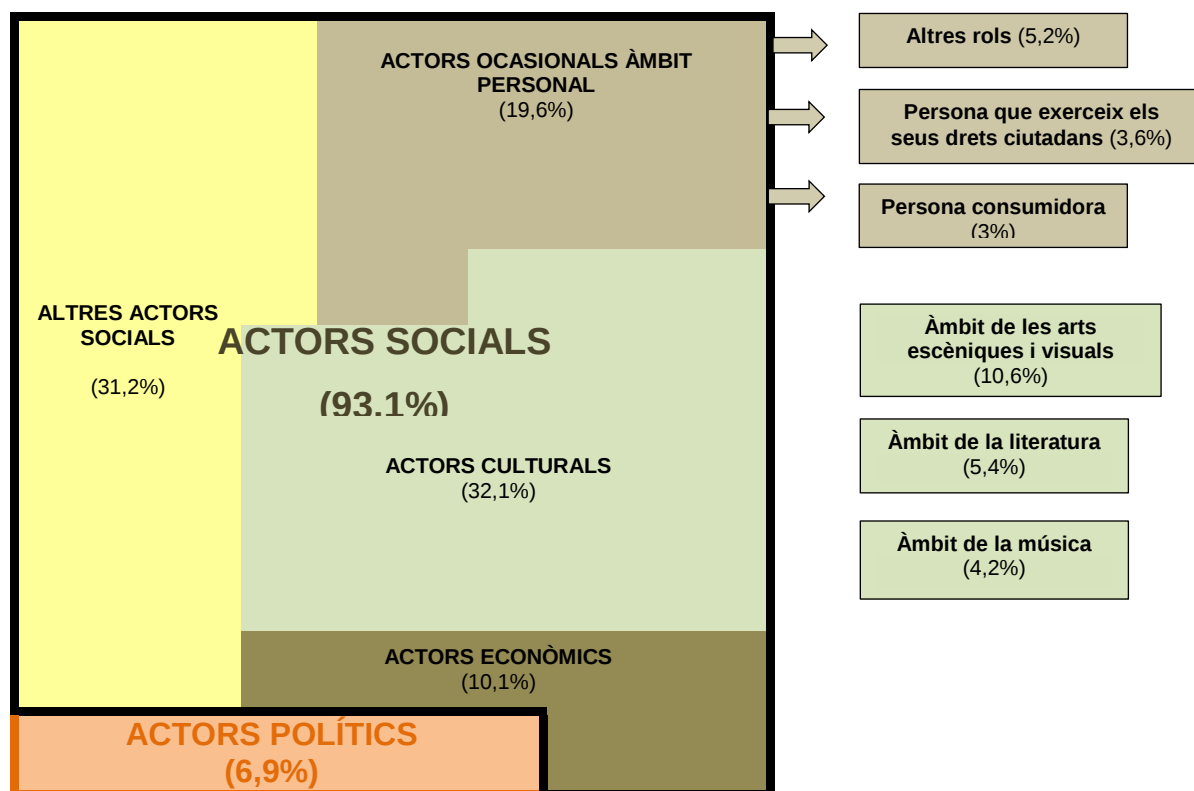

Figura 56. El rol de les dones als debats i a les entrevistes

5.7.5 El rol en diferents àmbits socials segons la variable sexe

Per tal d'aprofundir en el posicionament social de les dones i els homes reflectit per la programació de no-ficció, s'han comparat, entre d'altres, el paper de les dones i dels homes segons la mida de l'empresa en el sector econòmic, si hi apareixen com a infermeres o com a metgesses en l'àmbit sanitari, o quina és la seva presència en els nivells educatius com a ensenyant.

Aquesta anàlisi posa de manifest que, **en termes generals, el rol de les dones té uns nivells de poder i de consideració social inferior al dels homes**: apareixen com una minoria en rols de propietària o de directiva de gran empresa (10,1% del total d'homes i de dones en teleinformatius i 25,7% en entrevistes i debats), com a membres de l'estructura directiva dels sindicats (14,5% en teleinformatius i 7,4% en debats i entrevistes), com a metgesses (26,7% en teleinformatius i 26,1% en debats i entrevistes), i són majoria com a ensenyants d'educació no universitària (un 72,7% en teleinformatius i un 60% en debats i entrevistes), però minoria com a ensenyants universitaris (el 12,7% dels inserts dels teleinformatius i el 19,6% en debats i entrevistes). Com a persones expertes, però, els resultats són contradictoris: tot i ser una minoria davant dels homes, en els teleinformatius hi apareixen més dones relacionades amb el camp científic que amb el camp humanístic, a la inversa que en les intervencions en debats i entrevistes.

La representació de les dones que posa de manifest aquestes dades no es correspon amb algunes de les xifres que reflecteixen les estadístiques. Així, per exemple, les metgesses suposen, a l'Estat espanyol, el 46,4% del col·lectiu, i el 37,5% del professorat universitari són dones. Igualment, les dones ocupen el 46% de les comissions executives dels principals sindicats.²²

²² Font: Instituto de la Mujer

5.8 El rol de les dones en la programació de ficció

El rol de les dones en els espais de ficció presenta alguns trets característics respecte de la resta de la programació analitzada. En primer lloc, tal com s'ha avançat en aquestes conclusions, la presència relativa de dones indexades com a personatges principals o secundaris (els que són objecte d'anàlisi) és molt més equilibrada que en els teleinformatius i en els debats i entrevistes: un 44,5%. I aquesta xifra es complementa amb una presència més gran, en termes relatius i absoluts, de dones com a personatges principals.

De la mateixa manera que en els espais de no-ficció, **les dones apareixen associades a rols de l'esfera privada de les persones** (el 73%) **en un grau significativament més elevat que els homes** (53,5%). A més, els personatges masculins obtenen una representació molt més gran que els femenins com a *actors econòmics*, *persones expertes* (principalment, professions liberals) i *actors polítics*.

Pel que fa a la ficció, s'han considerat també altres trets que ajuden a configurar el dibuix dels personatges: l'orientació sexual (sempre que el relat ho expliciti) i la presència de malalties i de problemàtiques socials dels personatges.

Així, **l'heterosexualitat és més present en les dones** (97,1% dels casos en què s'explicita l'orientació sexual del personatge) **que en els homes** (92,9%). Una segona dada marca diferències entre tots dos sexes: l'orientació sexual **dels personatges femenins està explicitada en el relat en una proporció molt més elevada que els personatges masculins**.

Pel que fa a la presència de personatges amb malalties, **les dones pateixen malalties en un grau lleugerament superior als homes**, tot i que la immensa majoria dels personatges gaudeixen de salut. Un segon tret és que **la ficció mostra diferents tipus de patologies per a homes i per a dones**: a banda de trastorns mentals diversos i de l'Alzheimer, que comparteixen, hi ha sis malalties que apareixen associades a personatges femenins i set a masculins.

A més, **les dones reuneixen més problemàtiques socials que els homes** (l'11,3% davant el 7,6%) i **tots dos sexes únicament coincideixen en relació amb la drogoaddicció**. La ficció tracta, a través dels personatges, homes i dones, fins a 18

problemàtiques diferents: a més de la drogoaddicció, entre d'altres, presenta els personatges en situacions relatives a la violència masclista, a diferents tipus d'assetjaments, el tràfic de drogues o la reinserció de presos.

Finalment, la llengua dels personatges és el català, o el català i un segon idioma en el 99,4% dels personatges femenins i en el 99% dels masculins.

5.8.1 Anàlisi dels personatges principals de la ficció

A partir de la constatació que els personatges principals de les diferents obres de ficció tenen un paper més important en la configuració de la imatge de les dones que la resta, se n'ha realitzat una anàlisi complementària. Així, a les variables ja apuntades, se n'han afegit d'altres que volen completar el retrat físic (la constitució física), relacional (tipus de conducta i nivell de poder), de participació en tasques productives (remuneració o no de l'activitat, i nivell de qualificació de la feina remunerada), i de participació en tasques reproductives (participació en les tasques de la llar i en la cura d'altres persones).

S'han exclòs de l'anàlisi els personatges principals de trames que es desenvolupen en èpoques diferents a les actuals, per tal d'obtenir una imatge de les dones contemporànies.

La lectura conjunta de les dades sobre els personatges principals mostra **una dicotomia: similitud entre dones i homes en els aspectes relatius a les característiques personals, i desigualtat en els aspectes que es refereixen a l'àmbit social de les persones.**

Així, i pel que fa al conjunt de característiques personals, les **dones** i els **homes pertanyen principalment al mateix grup d'edat (persones adultes) i mostren una constitució física mitjana.** Els personatges principals, homes i dones, es caracteritzen també per una **uniformitat gairebé absoluta: són persones blanques, no immigrades i no pateixen cap discapacitat.**

Una única diferència acaba amb la uniformitat: **una proporció significativa de les dones (el 16,7%) expliciten una orientació sexual diferent a l'heterosexualitat.**

Aquesta dada és més elevada que la dels homes protagonistes (tots són heterossexuals) i que la del conjunt de personatges femenins, principals i secundaris.

En canvi, **les variables que fan referència a l'activitat social i relacional dels personatges, mostren un dibuix divergent entre homes i dones que, de maneres diferents, expressen una situació de desigualtat de les dones envers els homes.**

Així, tot i que gairebé tots els personatges principals es poden qualificar com a positius, **els nivells de poder definits (en l'àmbit social, econòmic o polític) són molt més elevats per als homes que per a les dones** (el valor *nivell de poder baix* és el que té més presència entre les dones, amb el 55,6%, mentre que el dels homes és *nivell de poder alt*, amb el 37,5%).

Pel que fa al rol, **els personatges principals accentuen les diferències entre dones i homes ja observades per al conjunt de la mostra.** Les dones i els homes redueixen els rols vinculats a l'esfera privada, però en una proporció molt més acusada pel que fa als homes (les dones baixen del 73% al 66,5%, mentre que els homes ho fan del 53,5% al 25%).

Els **personatges principals femenins desenvolupen feines remunerades en menys casos que els homes** (66,7% davant de 81,3%) i, a més, es tracta de **feines menys qualificades** (una quarta part de les feines remunerades de les dones són no qualificades).

Paral·lelament, **les dones apareixen més sovint realitzant tasques de la llar** (el 77,8% en realitza almenys alguna vegada, mentre que els homes ho fan el 56,3%) i **tenint cura d'altres persones** (el 22,2% de les dones apareixen sovint amb aquesta actitud, però cap home).

Figura 57. La imatge de les dones a la programació de no-ficció

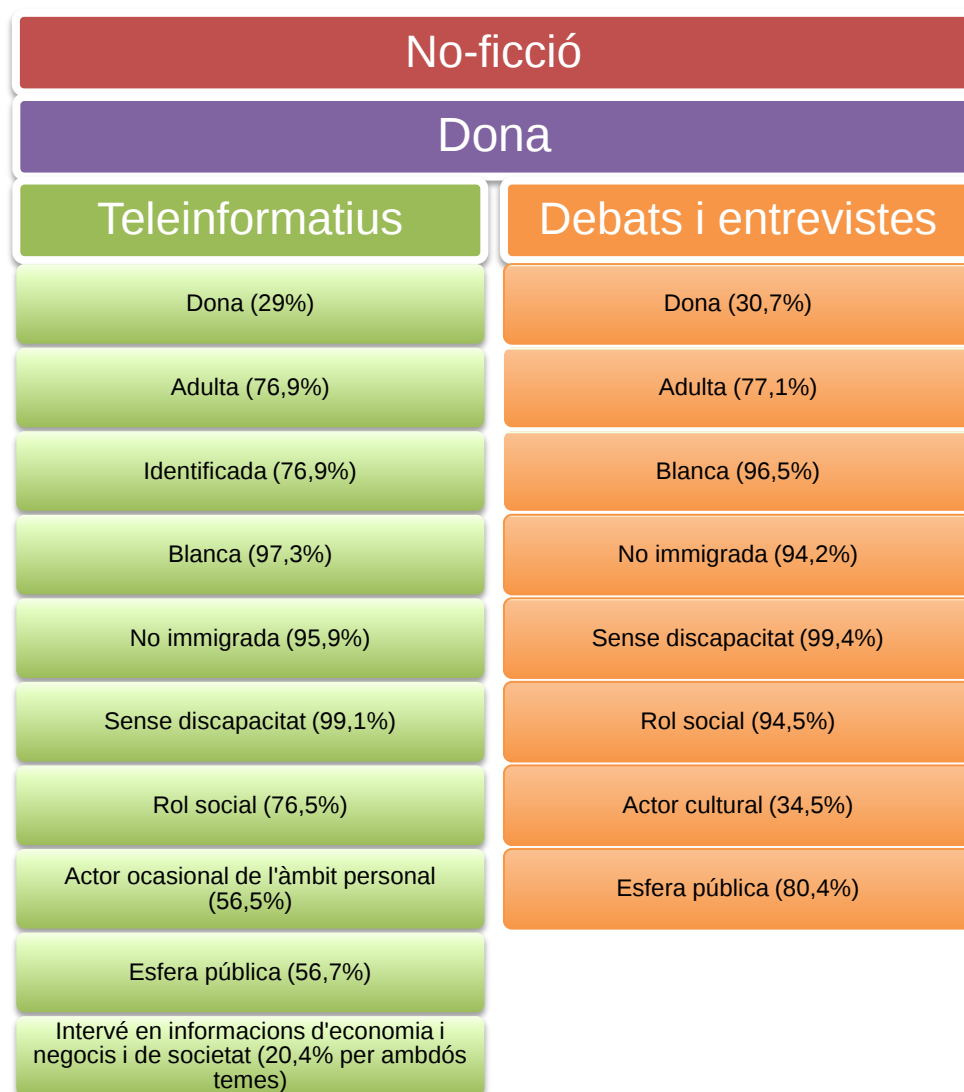

Figura 58. La imatge de les dones a la programació de ficció

